

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

PŘÁNÍ PALIATIVNÍCH KLIENTŮ V HOSPICOVÉ PÉČI

Lenka Poláková

Bakalářská práce

Studijní program: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. et Mgr. Michal Slaninka, Ph.D.

Praha 2021

Prague College of Psychosocial Studies

WISHES OF PALLIATIVE CLIENTS IN HOSPICE CARE

Lenka Poláková

The Bachelor Thesis

Study program: Social work with emphasis on communication and applied psychotherapy

Work Supervisor: Mgr. et Mgr. Michal Slaninka, Ph.D.

Prague 2021

Čestné prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů. Prohlašuji, že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu. Souhlasím s tím, aby byla práce zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne

.....

Podpis:

Poděkování:

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce Mgr. Michalovi Slaninkovi, Ph.D., za cenné rady, připomínky a celkovou ochotu, jíž se mi při konzultacích dostalo. Dále s velkou úctou děkuji participantům výzkumu, bez nichž by tato práce nevznikla, za sdílení osobních příběhů, zkušeností a poskytnutí bohatého materiálu k výzkumu a zároveň obohacení mého života.

Anotace

Tato bakalářská práce s názvem: “Přání paliativních klientů v hospicové péči“ je rozdělena do dvou částí, teoretické a praktické. Teoretická část se zabývá především vymezením základních pojmů, historií hospicového hnutí, paliativní péči, dále pak samotnému klientovi a poslední kapitola je věnována sociálnímu pracovníkovi v paliativní péči. Praktická část se pomocí interpretativní fenomenologické analýzy věnuje výzkumu. Hlavním cílem a myšlenkou práce je zjistit, jaká přání mají paliativní klienti v terminálním stádiu onkologického onemocnění, jenž jsou ubytováni v hospicovém zařízení.

Klíčová slova:

Paliativní péče, hospic, klient, umírání, sociální pracovník

Abstract

This bachelor thesis with the title “Wishes of palliative clients in hospice care” is divided into two parts, theoretical and practical. The theoretical part focuses on definition of basic terms, history of hospice movement, palliative care and also client himself. The last chapter of this part is then devoted to the social worker in palliative care. The practical part deals with the research for which the interpretative phenomenological analysis is used. The main aim and idea of the thesis is to discover what the wishes of palliative clients living in a hospice facility are in the terminal stage of an oncological disease.

Keywords:

Palliative care, hospice, client, dying, social worker

Obsah

Úvod	8
Teoretická část	10
1 Hospic.....	10
1.1 Vymezení pojmu hospic	10
1.2 Historie hospicového hnutí	10
1.3 Formy hospicové péče	11
1.4 Hospicová péče z hlediska časového	13
2 Paliativní péče	14
2.1 Definice paliativní péče	14
2.2 Rozdělení paliativní péče	15
2.2.1 Obecná paliativní péče	15
2.2.2 Specializovaná paliativní péče	16
2.3 Základní principy paliativní péče	16
2.4 Cíle paliativní péče	17
2.5 Cílová skupina paliativní péče	17
2.5.1 Umírající člověk	17
2.5.2 Rodinní příslušníci	18
2.5.3 Odborníci a pečovatelé	19
2.6 Plán paliativní péče	19
3 Paliativní klient	20
3.1 Indikace přijetí do paliativní péče	20
3.2 Kvalita života	21
3.3 Práva umírajících	22
3.4 Potřeby paliativních klientů	22
3.4.1 Smysl života	24
3.5 Fáze smíření se	25
4 Sociální pracovník v multidisciplinárním týmu.....	26
4.1 Sociální pracovník	27
4.2 Úloha sociálního pracovníka v paliativní péči	27
4.2.1 Etapy práce s paliativním klientem	28
4.3 Cíle sociálního pracovníka v paliativní péči	29

Praktická část	30
5 Výzkumné šetření	30
5.1 Cíl výzkumu.....	30
5.2 Výzkumný vzorek.....	30
5.3 Výzkumná otázka a průběh rozhovoru	31
5.4 Použitá metoda výzkumu.....	32
5.5 Sběr materiálu	33
5.6 Způsob zpracovávání dat	33
5.7 Etika výzkumného šetření.....	34
6 Analýzy rozhovorů	35
6.1 Participant 001	35
6.1.1 Objevující se témata.....	35
6.1.2 Vlastní interpretace rozhovoru.....	37
6.2 Participant 002	37
6.2.1 Objevující se témata.....	38
6.2.2 Vlastní interpretace rozhovoru.....	39
6.3 Participant 003	40
6.3.1 Objevující se témata.....	40
6.3.2 Vlastní interpretace rozhovoru.....	42
6.4 Participant 004	42
6.4.1 Objevující se témata.....	43
6.4.2 Vlastní interpretace rozhovoru.....	44
6.5 Participant 005	44
6.5.1 Objevující se témata.....	45
6.5.2 Vlastní interpretace rozhovoru.....	46
7 Výsledky výzkumného šetření	47
8 Diskuze	49
Závěr	51
Seznam použité literatury	53
Seznam příloh	55

ÚVOD

Ocitnout se na samém konci života je bezesporu jedna z nejtěžších situací v životě, která nás potká. Smrt se nevyhnula a ani nevyhne jedinému člověku na celé planetě. Všichni dříve nebo později jí budeme stát tváří v tvář. Nikdo neví kdy a nikdo neví jak, bude probíhat právě to jeho umírání. Můžeme se ale během života se smrtí alespoň pokusit smířit a s pokorou ji brát jako nedílnou součást nás samých. Téma smrti jako takové je velmi náročné a těžké. Mnoho lidí se mu zcela vyhýbá a zdráhá se jen vyslovit slovo smrt. Z novin, radií a televize jsme sice bombardováni dennodenně tragickými zprávami a konfrontováni se smrtí, ale o to víc si nepřipouštíme, že se týká i nás. Právě díky psaní této práce si teprve skutečně uvědomuji, jak moc lidé o smrti nechťejí nebo nedokážou mluvit. I já před zpracováním bakalářské práce a pročítáním knih o smrti jsem patřila mezi ty, kteří se tomuto tématu vyhýbali. Právě proto mi přišlo důležité vybrat si toto nelehké téma a pokusit se sama v sobě najít cestu k jejímu přijetí.

Nastoupila jsem s notnou dávkou strachu na stáž do pobytového hospice a prožila v něm tři velmi intenzivní měsíce. Zajímalo mě, jak lidé na konci života žijí, jak se cítí, jak vypadají a především jaká jsou jejich přání. Proseděla jsem spousty hodin u lůžek různých klientů a povídala si s nimi, naslouchala jejich příběhům, smála se a někdy i zamačkávala slzy. Pomáhala jsem jim i s běžnými denními potřebami, jako je hygiena, krmení, či pořádek v pokoji. Péče o umírající klienty mě v plné síle ukázala jejich smrtelnost a při tom jsem si uvědomila a přiznala i tu svou. Stáž pro mě byla psychicky náročná, ale neskutečně přínosná. Ty tři měsíce mezi lidmi na sklonku života mi daly do mého života opravdu hodně. Všechny rozhovory, co jsme s klienty vedli, mě obohatily takovou měrou, že z nich budu čerpat ještě hodně dlouhou dobu, ne-li navždy. Vědomí, že umírání nemusí být nutně bolestivé a nesnesitelné, mi dodalo určitého vnitřního klidu. Stejně tak se mi zaryly do paměti tváře smířených umírajících lidí, na kterých jsem dokonce občas spatřila letmý blažený úsměv. Po skončení stáže jsem však otěhotněla a téma smrti mě opět začalo spíše děsit. Proto se ke zpracování a psaní bakalářské práce a k výzkumu vracím až téměř po třech letech. Vidím dnes sice spoustu rezerv v rozhovorech, které jsem vedla, dnes bych jistě mnohé pozměnila, ale i tak jsou všechny získané materiály velmi bohaté. Snadno se i po tak dlouhé době navracím do chvil, kdy

naše hovory probíhaly. Při poslechu nahrávek si vybavuji tváře, ruce, vlasy i oblečení, které na sobě klienti ten den měli. Jsem přesvědčena, že i po delší odmlce všechny rozhovory zpracovávám naprosto autenticky.

Přicházející konec života je tak křehká doba, že jsem skutečně vděčná za možnosti paliativní péče. Spatřuji proto jako velmi důležité, aby se o ní vědělo v co největší míře. Aby každý člověk mohl žít s nadějí pokojného konce i s tou nejděsivější diagnózou. A právě i v tomto vidím smysl psaní mé bakalářské práce.

Celá práce je rozdělena do dvou velkých částí. První je teoretická část, v níž je z mého pohledu vypsáno to nejdůležitější o paliativní péči a hospici. Jakou má hospic historii, jaké jsou formy a možnosti. Dále pak jak se rozděluje paliativní péče, jak vypadá takový plán poskytované péče, jaké si klade cíle a kdo je vlastně její cílovou skupinou. Celá jedna kapitola je věnována samotnému klientovi v paliativní péči. Zmiňuji v ní indikace potřebné pro přijetí do péče, jaké mají klienti potřeby a práva a jak vypadá smiřování se se smrtí. Poslední, čtvrtá kapitola teoretické části popisuje sociálního pracovníka jako součást celého paliativního týmu, co je jeho úlohou a cílem. Druhá polovina mé práce je věnována praktické části, kde se jedná především o výzkum. Popisuji v ní cestu zpracovávání výzkumu a dále obsahuje analýzy rozhovorů s pěti klienty, se kterými jsem vedla nahrávané polostrukturované rozhovory a zpracovávala je pomocí interpretativní fenomenologické analýzy.

TEORETICKÁ ČÁST

1 HOSPIC

Hospic není jen místo, nebo nějaká instituce, ale především to není takzvaný dům smrti, jak se někdy uvádí. (Vorlíček & Adam, 1998)

V dřívějších dobách byla úmrtnost malých dětí a kojenců tak vysoká, že jí byla ušetřena málokterá rodina. Dnes však medicína udělala veliký pokrok. Mnoho nemocí téměř vymýtila. Značně se zlepšila péče o děti a díky tomu jich onemocní mnohem méně a zároveň méně i umírá. Povedlo se podchytit choroby, které dříve usmrcovaly lidi i v mladém věku. Zároveň k tomu rapidně stoupá počet starých lidí. Se smrtí ale ani ta nejlepší medicína nezmůže nic. Proto je velmi důležité věnovat značnou pozornost kvalitní péči na konci života. (Kübler-Ross & Agentura TMG, 1992)

1.1 VYMEZENÍ POJMU HOSPIC

Matoušek (2008, s. 70) definuje hospic následovně „Forma komplexní ústavní péče založená na paliativní medicíně, nejvíc zohledňující psychické, duchovní i vztahové potřeby pacienta. Klade důraz na kvalitu života pacienta. Během životního finále tělesné potřeby ustupují do pozadí, respektive zbývá z nich hlavně potřeba tišení bolesti.“

Hlavní myšlenkou hospicové péče je vždy a v první řadě úcta ke klientovi. Klient je zde brán jako unikátní bytosti, která má své biologické, psychické, sociální a spirituální potřeby. Snahou hospice však není pacientovi prodloužit život, ale spíše jde o co nejlepší kvalitu jeho poslední životní fáze a v závěru důstojné umírání a následně i péče o pozůstalé. Pracovníci hospice ctí pacientova práva, sám se rozhodovat. (Vorlíček & Adam, 1998)

1.2 HISTORIE HOSPICOVÉHO Hnutí

Hospic než se stal tím, čím je dnes, musel projít mnohými změnami, což není divu, vždyť jeho kořeny sahají daleko do historie.

Slovo hospic se do českého jazyka dá přeložit jako útočiště či útulek. Používali ho již v dobách středověku. Sloužil především pro cestou znavené poutníky, kteří v něm

po dobu pár dní načerpali nové síly, občerstvili se a pokračovali dál ve své cestě. Tato zařízení provozoval nejčastěji člověk, který uměl jak řídit hostinec, tak ale znal i taje léčitelství. Později však zcela vymizely. (Haškovcová, 2007)

Na konci 19. a počátkem 20. století se začaly díky potřebě lepší péče o klienty v poslední fázi života, budovat zařízení hospicového typu, jejichž cílem byla péče o umírající klienty. Již v té době se hledělo nejen na fyzickou a psychickou stránku péče, ale stejně tak na duchovní stránku a rovněž individualitu všech klientů. (Vorlíček & Adam, 1998)

Zásadním mezníkem byl bezesporu rok 1967, kdy doktorka Cecily Saundersová založila hospic svatého Kryštofa v Londýně, ve kterém prvně působil multidisciplinární odborný tým. Od té chvíle se vybuďovalo více než 2000 hospicových zařízení po celém světě. Díky čemuž společnost začala lépe přistupovat k umírání a i k samotné smrti jako takové. (Bužgová et al., 2011)

První hospic v České republice byl založen poměrně nedávno a to v prosinci roku 1995. Nese jméno Hospic Anežky České v Červeném Kostelci. Největší zásluhu na jeho vzniku má významná lékařka pro hospicovou službu Marie Svatošová. První klienti do péče nastoupili v roce 1996. Dodnes tento první hospic funguje a navíc slouží jako modelový hospic, pro budování dalších. Má celkem čtrnáct pokojů s jedním lůžkem, dva se dvěma lůžky a dva pokoje jsou čtyřlůžkové. Dohromady má tedy kapacitu dvacet šest lůžek. Jednolůžkové pokoje mají navíc přistýlku, pro možnost přespávání příbuzných. Návštěvy jsou možné kdykoliv, tedy dvacet čtyři hodin denně, každý den v roce. Prostředí je příjemné a režim se vždy řídí podle přání pacienta. Probouzí se, vstává, i usíná podle svých představ a stejně tak si rozhoduje o hygieně či denní aktivitě. (Haškovcová, 2007)

1.3 FORMY HOSPICOVÉ PÉČE

Hospicová péče se rozděluje do tří základních skupin: domácí hospicová péče, dále stacionární hospicová péče (denní pobyty) a lůžková hospicová péče. Student et al., (2006) udává, že ve většině případů, je pro pacienta nejvhodnější formou domácí péče, tím pádem je stěžejní ambulantní péče. Ambulantní péče umožňuje celkovou péči v

přirozeném pacientově prostředí. Podle Studenta je však třeba zabezpečit základní požadavky na udržení kvalitní péče a to:

- Zajištění 24hodinové pohotovostní služby.
- Pomocný tým musí mít vědomosti a možnosti pro kontrolování symptomů (zejména co se týče tišení bolesti).
- Pomáhající rodina má dostatek možností k odreagování se.

Rodinní příslušníci se ve valné většině případů chtějí postarat o svého člena rodiny, mnohdy ale nevědí jak na to. Potřebují pomoci jak věcně, tak i psychicky. Některé úkony se naučí a bez problému je provádí sami, některé za ně vykonává sestra, nebo jiný zdravotní pracovník. Bohužel však i přes veškerou snahu rodiny, mohou nastat jisté okolnosti, díky kterým již není možné domácí péči zvládat. (Haškovcová, 2007)

Mezi ty nejčastější okolnosti uvádí Svatošová & Asociace poskytovatelů hospicové paliativní péče (2008) taková rodinná zázemí, kde se pečující osoby vyčerpají a nemohou tak dále pokračovat v domácí péči. Dále pak pokud začnou být bytové podmínky náročné, obzvláště v malých bytech, kde žije více členů domácnosti a chybí tím pádem soukromí, zejména pro odreagování. Péče o vážně nemocného také může začít být příliš náročná i po odborné stránce, nebo se v pečující rodině objeví další náročný problém, jako je například nemoc hlavní pečující osoby.

Další formou hospicové péče, je péče stacionární, neboli denní pobytová. Kupka, (2014) uvádí, že stacionární péče v pojetí hospice vypadá tak, že pacient přijede ráno, tráví ve stacionáři den a odpoledne nebo navečer se vrací opět domů. Transport si zajistí buď rodina sama, nebo hospic. Tato forma péče však může být poskytnuta pouze pacientům z místa, kde se hospic nachází, nebo žijících někde poblíž. Někdy je právě tato forma pomoci ta nejlepší a zásadních důvodů je hned několik.

- Diagnostický důvod – nezvládnutá bolest v domácím prostředí
- Léčebný důvod – například při chemoterapiích
- Psychoterapeutický důvod – otevřená komunikace, kterou někdy rodina není schopna poskytnout, bojí se třeba otevřeně mluvit o těžkých tématech a pocitech.
- Azylový důvod – odlehčení jak pro rodinu, tak pro pacienta. (Parkes et al., 2007)

Haškovcová (2007) reflektuje, že v cizině jsou stacionáře velmi oblíbené, především kvůli možnosti vracet se domů. U nás však byla tato služba z důvodu malého zájmu značně snížena, ale v budoucnu se očekává opět její vyšší popularita.

Poslední ze tří základních forem hospicové péče je lůžková hospicová péče. Využívá se, když není možné každodenní dojíždění do stacionáře. Rozhodně však není výjimkou, že se pacient znovu vrátí domů. Někteří pacienti lůžkový hospic využívají krátkodobě, často na opakované pobyty. Přicházejí dobrovolně, často v době kdy cítí, že doma je to náročné jak pro ně samotné, tak i pro pečující rodinu. Hospic se snaží, aby se pacient měl co možná nejkomfortněji a cítil se více jako doma, než v lékařském prostředí. Obléká se podle své vůle a stejně tak svobodně se může pohybovat, nejen v prostorách hospice, ale i mimo něj. Návštěvy rodinných příslušníků i známých jsou neomezené a velmi vítané. Je pouze na nich, zda chtějí s péčí o pacienta pomoci, nebo zda zastávají pouze psychickou podporu, která je neméně důležitá. (Svatošová & Asociace poskytovatelů hospicové paliativní péče, 2008)

1.4 HOSPICOVÁ PÉČE Z HLEDISKA ČASOVÉHO

Hospicová péče se rozhodně netýká pouze pacientů v terminální fázi života. Mnohdy jde o velmi dlouhé období života, které se dá rozdělit do tří časových úseků.

- Pre finem – období trvající měsíce, někdy i roky.
- In finem – krátké období před smrtí a během ní.
- Post finem – období po smrti, které zahrnuje péči o pozůstalé. (Vorlíček & Adam, 1998)

Období pre finem začíná podle Kupky (2014) ve chvíli, kdy člověk zjistí, že jeho nemoc vede bezpodmínečně ke smrti. Dalo by se tedy říci, že začíná sdělením diagnózy. Tato fáze může být libovolně dlouhá, záleží jen na tom, jak rychle nemoc postupuje. Obdobím in finem je na mysli několik málo hodin před samotným úmrtím, až do posledního vydechnutí. Poslední fáze post finem začíná ve chvíli, když je již u klienta konstatována smrt. U zemřelého jde zejména o péči o mrtvé tělo, ale pozornost je zde věnována truchlícím pozůstalým. Velmi nelehkým úkolem je jistě nutnost sdělení, že klient právě zemřel.

2 PALIATIVNÍ PÉČE

Žijeme v době, kdy je smrt pacienta často brána jako selhání medicíny, či pochybení lékařů. Přijetí skutečnosti blížícího se konce života a přestat o život bojovat, může být bráno jako vzdávání se pacienta, rodiny nebo i lékaře. Naopak pokud se léčba neustále prodlužuje, i když je zjevné, že už není úspěšná, může na to pacient doplatit zbytečnými bolestmi v terminálním stádiu. (Pollard & Masnerová, 1996)

Velmi výstižnou myšlenku uvádí Svatošová & Asociace poskytovatelů hospicové paliativní péče (2008, s. 115) „Jde o to naplnit dny životem, nikoliv život naplnit dny.“

V dřívějších dobách bylo naprosto běžné, že se jak porod dítěte, tak i smrt člena rodiny odehrávali v přirozeném prostředí domova. Ve dvacátém století se však obojího ujímají lékaři. Staly se z těchto k životu patřících etap medicínské procedury, které vykonávají pracovníci nemocnic. Naštěstí se doba opět mění a vrací se zpět ten, jak se říká staromódní způsob, kdy je na prvním místě klient a jeho pohodlí. (Callanan et al., 2005)

Guzowski a kol. (2013) provedli výzkum na 150 náhodně vybraných osobách a jejich cílem bylo zjistit, jaké jsou současné postoje k umírání a ke smrti samotné. Podle jejich výsledků považovalo 25,1% respondentů výzkumu rodinné štěstí za nejdůležitější hodnotu v životě. Největší důležitost připisovali doprovázení náboženského obřadu, tedy pohřbu a to 75,3% respondentů. 71,9% z tázaných slyšelo pod pojmem smrt něco nevyhnutelného, pojícího se s pomíjivostí. Strach a obavy ze smrti uvedlo 42,1% a 66,9% respondentů věřilo v život po smrti. Podle názoru 38,8% dotazovaných by měla smrt být vždy důsledkem nemoci a měla by postihovat pouze starší lidi. Dobrá smrt je především smrt bez bolesti, což si myslelo 45,9% a 60,9% respondentů uvedlo, že nejhorší smrt je smrt v osamění.

2.1 DEFINICE PALIATIVNÍ PÉČE

Postupně jak se paliativní péče vyvíjela, docházelo k nejrůznějším změnám. Ani v dnešní době není pojem jasně vymezen. Odborníci nejsou zcela jednotní především v tématech ohledně toho, jak má být paliativní péče realizována, komu a také kde. (Bužgová, 2015)

Kupka (2014, s. 28) se odkazuje na definici podle WHO (světová zdravotnická organizace) „Paliativní medicína je celková léčba a péče o nemocné, jejichž nemoc nereaguje na kurativní léčbu. Nejdůležitější je léčba bolesti a dalších symptomů, stejně jako řešení psychologických, sociálních a duchovních problémů nemocných. Cílem paliativní medicíny je dosažení co nejlepší kvality života nemocných a jejich rodin.“

Pokud se podíváme na výklad slova paliace, tak tento termín je odvozen od latinského slova pallium, což v překladu znamená maska, či pokrytí. Palliare se dá přeložit jako pokrýt nebo zakrýt pláštěm, což je nejspíš ta pravá podstata paliativní péče. Maskování nebo zakrytí nežádoucích účinků terminální fáze života. (Munzarová a kol., 2008)

2.2 ROZDĚLENÍ PALIATIVNÍ PÉČE

Možnost paliativní péče by měl mít každý z nás, když přijde doba jeho konce nebo konce jeho blízkých. Kapacity hospicových služeb však nikdy nebyly a nejsou ani zdaleka dostačující. Proto je tedy velmi důležité dostat principy paliativní péče do všech systémů zařízení poskytující zdravotní péči. (Haškovcová, 2007)

Marková (2010, s. 20) zdůrazňuje výstižně a jasně zásadní myšlenku „Paliativní péče by se měla týkat všech umírajících a nevléčitelně nemocných, a proto taky všech zdravotníků.“

Paliativní péče se dá rozdělit na dvě formy podle jejího poskytování a to na obecnou paliativní péči a specializovanou paliativní péči.

2.2.1 OBECNÁ PALIATIVNÍ PÉČE

Obecnou paliativní péčí je na mysli praxe, která je prováděna zdravotnickým personálem. Hlavním úkolem je rozpoznání nevléčitelné nemoci co možná nejdříve a posouzení smysluplnosti léčby. Dále pak rozpoznání oblastí v životě klienta, které ovlivňují kvalitu jeho života. Obecnou paliativní péči poskytují například specializovaní lékaři, kteří se podílejí na klientově léčbě. Mezi ně může patřit onkolog, neurolog či internista. (Kabelka, 2018)

Podle Markové (2010) by obecnou formu paliativní péče mělo zajistit každé zařízení zdravotní péče. Pracovníci by měli vyhodnotit stav v jakém se klient nachází a porozumět mu. Důležité je, aby při péči zachovávali klientovu autonomii. Dále se jedná o léčbu zejména bolesti, ale i dalších symptomů, které klienta tíží. Měli by být podporou pro klientovu rodinu a taktéž by měli umět klienta nasměrovat a doporučit mu další možné odborníky.

2.2.2 SPECIALIZOVANÁ PALIATIVNÍ PÉČE

Specializovaná péče je prováděna v takových zařízeních, kde je paliativní péče hlavní náplní. Je zde větší počet personálu starajícího se o klienty, oproti klasickým zdravotním zařízením. Tato péče by měla být dostupná klientovi ať je v podstatě kdekoliv, v domácím prostředí, v nemocnici, či nějaké rezidentní péči, stacionáři nebo v ambulantní péči. Mezi zařízení se specializovanou paliativní péčí jsou brány hospice ať už mobilní či lůžkové, oddělení paliativní péče, týmy konziliární, stacionáře, ale i poradny, linky důvěry, půjčovny pomůcek a další. (Marková, 2010)

2.3 ZÁKLADNÍ PRINCIPY PALIATIVNÍ PÉČE

Není medicínský obor, na který by se nevztahovala péče o klienty v terminálním stadiu života. Může se stát, že přeložení do hospicové péče není z jakéhokoliv hlediska možné, proto je dobré mít stanoveny alespoň základní principy, o co v paliativní péči jde. (Haškovcová, 2007)

Jednotlivé principy výstižně popisuje Kalvach (2019)

- Smysl paliativní péče je učinit život co nejkvalitnější na jeho konci.
- Pro klienta je důležitý prostor, kde může být sám sebou.
- Důležitá je empatie při komunikaci s klientem i jeho rodinou.
- Není vyloučeno, že bude třeba léčebného zásahu při komplikacích.
- Eutanazie není v České republice legální.
- Ke každému zásahu je třeba klientův souhlas.
- Každý klient musí mít svého eticky, právně i odborně odpovědného lékaře.
- Velké opatrnosti je třeba při indikaci paliativní péče u neonkologických klientů.
- Důstojnost, přání klienta a volba náplně času jsou velmi důležité.

- Klient, který není při vědomí, má stejný nárok na dobrou péči.
- Je rozdíl mezi paliativní péčí a dlouhodobým ošetřováním.
- O klientech je třeba vést dokumentaci a probírat stav v celém týmu.

2.4 CÍLE PALIATIVNÍ PÉČE

Hlavním a stěžejním cílem paliativní péče je snaha o co nejkvalitnější konec života a ve finále důstojné umírání. V paliativní péči však nejde jen o toto. Bužgová et al. (2011, s.4-5) se odkazuje na doplněné vydání WHO (veřejné zdravotnické organizace), která uvádí cíle, podle kterých se paliativní péče řídí. Cíle jsou následovné. „Paliativní péče poskytuje úlevu od bolesti a dalších symptomů. Podporuje život a považuje umírání za normální proces. Ani neurychluje, ani neoddaluje smrt. Důraz je kladen na kvalitu života, celostní přístup k nemocnému a jeho rodině, zapojení rodiny do péče. Začleňuje do péče o pacienta psychické a duchovní dimenze člověka. Vytváří podpůrný systém, který pomáhá nemocnému žít co nejefektivněji až do smrti. Pomáhá rodině vyrovnat se s pacientovou nemocí a smrtí. Využívá týmové práce pro uspokojování potřeb pacientů a jejich rodin, včetně případného psychologického poradenství v období zármutku.“

2.5 CÍLOVÁ SKUPINA PALIATIVNÍ PÉČE

Naprosto každý z nás jednou bude umírat a také každý nejspíš zažije neštěstí a smutek ze ztráty blízké osoby. Jednoho dne se tedy všichni můžeme stát příjemcem paliativní péče. Paliativní péče je poskytována především klientům, kterým se přiblížil konec života, ale nejen jim. Péče se vtaňuje i na jejich rodinné příslušníky a blízké, kteří péči potřebují. V neposlední řadě je cílovou skupinou i tým zúčastněných odborníků a pečovatелů o umírající klienty.

2.5.1 UMÍRAJÍCÍ ČLOVĚK

Umírající klient je hlavní a nejdůležitější částí cílové skupiny paliativní péče. V zařízeních se však citlivěji používá termín host hospice, než umírající klient, kterému v životě zbývá už jen několik málo dní, týdnů a někdy i měsíců. (Student et al., 2006)

Klientovi v paliativní péči však bude věnována celá třetí kapitola, proto se zde budu více věnovat rodinným příslušníkům, odborníkům a pečovatелům.

2.5.2 RODINNÍ PŘÍSLUŠNÍCI

Rodinní příslušníci se při péči o umírajícího člena rodiny nacházejí v nelehké roli. Znají svého příbuzného z doby, kdy byl zdravý a najednou se jim mění před očima a zároveň se obávají, jaké další změny ještě přijdou. Konec života často doprovází obtížné symptomy, u některých klientů jich je hodně, někdo nemá žádné. Každý lidský scénář je naprosto odlišný. Někteří klienti ubývají na váze, mají vyschlá ústa, objevují se jim proleženiny, inkontinence, zvracejí, či trpí zácpou nebo průjmy. U některých klientů se objevuje kašel, obtížné dýchání, otoky či vyrážky. Mohou se objevovat modřiny nebo krvácení, některým se začnou lehce lámat kosti při malém nárazu a někdo trpí bolestmi. Mohou se objevovat změny nálad, deprese nebo úzkosti. Nejčastěji se však objevuje únava a slabost, které vedou až k imobilitě. Ne zřídka jsou umírající lidé unavení čím dál tím víc, až už neotevírají ani oči a postupně usnou a už se neprobudí. Těch nejrůznějších příznaků však může být mnohem více a to všechno může být pro blízkého pečujícího až děsivé. (Callanan et al., 2005)

Multidisciplinární tým by měl umět identifikovat pocity rodiny a blízkých. Nejen identifikovat, ale pomoci jim se s nimi vyrovnat, nebo je alespoň pochopit. Mohou pociťovat stres charakterizovaný nespavostí, vnitřní konflikty, pocity viny, popírání situace, které je klasickým psychickým mechanismem obrany proti špatným zprávám, smutek, frustraci nebo hněv, což je zase normální reakce na těžkou situaci, kterou prožívá. (Grigorean et al., 2014)

„Laická veřejnost a především příbuzní, kteří participují na péči o umírajícího, by měli vědět, že určité projevy spojené s umíráním a smrtí jsou přirozené a že je nelze eliminovat. Přijmout smrt v jejích četných modifikacích je jediným odpovídajícím řešením.“ (Vorlíček & Adam, 1998, s. 366)

Student et al. (2006) popisuje zkušenost z hospicových zařízení, kde se již traduje, že sám umírající mnohdy není až takový problém jako osoby, které ho milovaly. Když klient prožívá vlastní smrt, tak zemře a tím to končí, kdežto ti, co se o něho starali a milovali ho, musí dál žít.

Velmi důležitou součástí paliativní péče s rodinou je pomoc bezprostředně po úmrtí a nadále doprovázení truchlících. Truchlení je doba, kdy je čas přijmout fakt, že

zesnulý skutečně odešel. Doba truchlení při zdravém průběhu trvá přibližně rok. Nejtěžší to má častokrát ta osoba, která byla zesnulému nejbližší. Každý den je jí během situací běžného dne připomínáno, že zůstala sama. Je tedy potřeba, aby měl pozůstalý možnost hovořit o svém zármutku a zároveň mu dodávat odvahy, že jednou smutek pomine, případně ho nasměrovat k další odborné pomoci. (Marková, 2010)

2.5.3 ODBORNÍCI A PEČOVATELÉ

O péči o personál se až tak často nemluví, ale jisté je, že je neméně důležitou cílovou skupinou. Jak uvádí Student et al. (2006) Při péči o umírající klienty se stávají součástí multidisciplinárního týmu odborníci z různých profesí a i oni musejí denně zvládat nelehkou výzvu, kterou jistě hospicová péče je. Neustále jsou konfrontováni se smrtí, smutkem a bolestí a tím pádem musejí neustále kontrolovat nejen svůj profesní, ale i osobní postoj. I jim je tedy potřeba poskytnout podporu. Je zde více než jinde potřeba mimořádné přípravy a vyrovnání se s vlastním vztahem k smrti, umírání a ke smutku. Především jde o překonávání strachu a tak být schopen poskytovat kvalitní a plnohodnotnou paliativní péči.

2.6 PLÁN PALIATIVNÍ PÉČE

Při poskytování kvalitní paliativní péče je potřeba vědět proč se který lék klientovi podává, z jakého důvodu se dělá každé vyšetření a také proč se vybírá právě to, či ono zvolené místo paliativní péče. Jedině tehdy je paliativní péče smysluplná a dělaná na míru každého klienta a jeho blízkým.

„Filozofie paliativní péče je vlastně o architektuře. Stavíme most přes propast nevyléčitelné choroby. Snad i proto, že na konci mostu je závěr života, přirozeně nikdo z nás nechceme nejen na most vstoupit, ale ani nepřipouštíme, že propast pod mostem existuje. Tímto procesem prochází nejen pacient a jeho blízcí, ale také my zdravotníci. A právě proto, že přes tento most půjdeme s nemocným také, dotýká se i nás.“ (Kabelka, 2018, s. 93)

Při sestavování plánu paliativní péče je velmi důležitá komunikace. Pokud se má klient a případně jeho rodina rozhodovat o tom, jak má jeho péče vypadat, musí znát, jaké

možnosti léčby má, jaká je jeho prognóza a případné nežádoucí účinky léčby. Multidisciplinární tým by proto měl být schopen poskytnout klientovi a jeho rodině veškeré potřebné rady, díky kterým se jim bude snáze rozhodovat. (O'Connor et al., 2005)

Plán paliativní péče je zásadním klíčem ke vztahu klient, rodina a zdravotní tým. Kabelka (2018) vyzdvihuje, co je třeba při jeho sestavování vzít v úvahu. Lékař potřebuje znát klientovu diagnózu a jeho celkovou zdravotní kondici. To znamená nejen tedy zdravotní, ale i psychický, sociální a spirituální stav samotného klienta. Jak se k celé situaci staví klientova rodina a co je ještě možné změnit. Co si klient a jeho rodina přejí, co od péče očekávají. Jakou formu péče chtějí zvolit, zda pobytovou hospicovou službu, nebo raději domácí péči. Zda má zdravotní personál klienta resuscitovat v případě, kdy by byl ohrožen jeho život. Jaká jsou jejich očekávání ve smyslu kvality života a případné léčby příznaků terminálního stavu. Zda si přejí určitou spirituální podporu. Dále pak jestli mají zájem o léčbu, která bude klienta udržovat při životě, jako například umělá výživa, plicní ventilace. A podle těchto zjištění se dá následně sestavit plnohodnotný plán paliativní péče, který je dělaný přímo pro konkrétního klienta a jeho rodinu.

3 PALIATIVNÍ KLIENT

Ocitnout se v pozici klienta potřebujícího paliativní péči je velmi náročná životní zkouška. Uvědomění si, že se nacházím na konci svého života, je jistě jedno z nejnáročnějších zjištění, které nás v životě potká. Přijmout ten fakt a s pokorou žít a dožít poslední životní etapu je ale díky možnostem kvalitní paliativní péče mnohem snáze proveditelné.

3.1 INDIKACE PŘIJETÍ DO PALIATIVNÍ PÉČE

O paliativní péči je velký zájem. Každý umírající člověk by rád prožil svůj poslední čas co nejhodnotněji a nejdůstojněji, ale bohužel kapacity hospicových služeb jsou velmi omezené. Proto bylo zapotřebí sestavit jasné indikace pro přijetí do paliativní péče. Svatošová & Jirmanová (1998) vypisují jasné indikace, které musely být formulovány již v prvním hospici Anežky České v Červeném Kostelci a to na čtyři hlavní kritéria a zároveň jak moc je přijetí naléhavé. Jinak by byly všechny hospice plné dlouhodobě nemocných a na umírající klienty by nezbylo místo. Prvním kritériem je fakt,

pokud nemoc u klienta postoupila tak daleko, že je nyní v ohrožení života. Dalším kritériem je nutnost paliativní, nebo se dá říci úlevné péče, týkající se zejména ulevení od bolesti. Možnost přijetí má i klient, který momentálně již nepotřebuje být léčen v nemocnici, nebo nepotřebuje akutně ošetřit. A v neposlední řadě se jedná o klienty, u kterých je domácí péče nedostačující, nebo nereálná.

Rozhodnutí o přijetí je značně zodpovědná role, a proto nezáleží pouze na názoru jednotlivce. Žádost si pročte a posuzuje celá komise, která se skládá z několika členů. Tato forma značně pomáhá ubránit se tak i nátlaku známých, domáhajících se protekčního přijímání do paliativní péče. Každý ze členů svědomitě posuzuje, která žádost projde a která prozatím ne. (Svatošová & Jirmanová, 1998)

3.2 KVALITA ŽIVOTA

Haškovcová (2007, s. 161) uvádí, že: „Teprve relativně nedávno si odborníci všímají kvality lidského života ve zdraví i v nemoci. Podle expertů Světové zdravotnické organizace je kvalita života vázána na to, jak jedinec vnímá své postavení ve světě v kontextu kultury a hodnotových systémů, ve kterých žije, a to ve vztahu ke svým osobním cílům, očekáváním, zájmům a životnímu stylu.“

Pokud se jedná o kvalitu života u umírajícího člověka, jsou na místě dva úhly pohledu. Jeden pohled mají osoby, které o umírajícího pečují. Posuzují jej převážně podle sebe, často mají pocit, že kvalita jeho života je malá, nebo dokonce žádná. Dokonce nezřídka vyvozují, že by mu bylo lépe, kdyby již zemřel, že takový život už nemá cenu. Druhý pohled má však samotný umírající a hodnotí jej podle svého subjektivního pocitu. Ten však může mít zcela odlišný názor a na to je potřeba hledět. (Haškovcová, 2007)

Je jistě velmi těžké nacházet kvalitu života v konečné životní fázi, ale přece to má smysl. Každý z nás, nevyjímaje umírajícího, má nějaké cíle. Člověk na konci života, může mít třeba jen malé, ale alespoň nějaké cíle, díky kterým má stále naději. Nebylo by dobré, kdyby byl pouze odkázán na přicházející smrt. Je-li to možné a jeho stav mu to dovoluje, měl by mít možnost pokračovat ve svých běžných denních aktivitách. Třeba jen částečně, nebo úplně minimálně. Dále by pro maximální kvalitu života bylo dobré mít

kolem sebe druhé lidi, kteří mu poskytnou potřebnou pomoc a v neposlední řadě být v pečujícím a přátelském prostředí. (Bužgová, 2015)

3.3 PRÁVA UMÍRAJÍCÍCH

Domácí hospicová služba s názvem Cesta domů udává statistiky, kde ročně v České republice umírá průměrně 100 000 lidí, ale bohužel až 80 % jich umírá v místech a podmínkách, které jsou naprosto nevhodné. Což není zrovna příznivá a uklidňující zpráva. Proto by bylo dobré znát, jaká práva umírající člověk má. Základní práva proto formulují následovně:

- Právo na důstojné zacházení jako s lidskou bytostí až do smrti.
- Právo dostat všechny potřebné informace týkající se nemoci a smrti.
- Právo podílet se na rozhodnutích týkajících se nemoci a péče, bez strachu z odsouzení druhých.
- Právo na citlivou, kvalitní a profesionální péči multiprofesního týmu, který poskytuje prvotřídní péči nemocnému i jeho rodině.
- Právo na stálou zdravotnickou péči přestože cíl uzdravení se mění na zachování pohodlí a kvality života.
- Právo vyjádřit své pocity, duchovní a náboženské potřeby týkající se blízké smrti s ohledem na kulturní a duchovní hodnoty.
- Právo na kvalitní léčbu bolesti a ostatních doprovodných příznaků.
- Právo na pomoc od rodiny a na pomoc pro rodinu v souvislosti s přijetím smrti.
- Právo zemřít v klidu a důstojně v přítomnosti lidí, které si přeje mít u sebe.

(Cestadomu.cz, 2021)

Kdyby se povedlo vždy dostat všech těchto práv při umírání každého jednotlivého člověka, bylo by to jistě nesmírně ulevující. Všem by se pak umíralo mnohem lehčeji.

3.4 POTŘEBY PALIATIVNÍCH KLIENTŮ

Klienti paliativní péče mají velmi podobné potřeby, jako kdokoliv z nás, až na pár výjimek, které jsou typické pro uvědomování si již probíhajícího konce života. „Potřeba v užším slova smyslu je definována jako stav nedostatku něčeho, co je nevyhnutelné pro

organismus nebo osobnost. V širším pojetí je chápána jako požadavky nezbytné pro biologický, psychický a sociální život člověka.“ (Bužgová, 2015, s. 40)

Podle zakladatelky hospicové péče Cecilie Saundersové, na kterou se odkazují Munzarová a kol. (2008) se vše dá promýšlet z pohledu na celkovou bolest. Bolest rozděluje do čtyř kategorií. Na bolest fyzickou, která se dá rozpoznat většinou snáz než ty tři další. Bolest sociální, kde je hlavní pojem ztráta, ať už se jedná o ztrátu rodiny, přátel nebo ztrátu sociální role. Dále pak bolest duševní, která zahrnuje symptomy jako je smutek, hněv, smlouvání, otupělost, duševní otřes, úzkost nebo třeba deprese. Jde tu o velmi dynamický proces zarmocení, které je hlavním středobodem terminální fáze nemoci. A poslední je bolest duchovní, která se popisuje nejobtížněji. Často tu hlavní roli hraje strach z toho, co přijde, neznámo a pocit, že vše najednou ztrácí smysl.

Základem jakékoliv péče nejen paliativní, je obstarání tělesných potřeb. Mezi tělesné potřeby Bužgová et al. (2011) řadí: Přijímání tekutin a potravy, do čehož klienty paliativní péče není třeba nutit. Přicházející konec života doprovází ztráta chuti k jídlu a ztráta pocitu žízně. Další tělesnou potřebou je vylučování, někteří klienti jsou inkontinentní, jiné trápí zácpa nebo naopak průjem. Velmi důležitá je hygiena, dobře provedená péče o tělo předchází proleženinám a celkově přispívá pro lepší klientův pocit. Pohyb zase napomáhá proti únavě. Zároveň však většinou je klient v závěru života více a více unaven a potřeba pohybovat se zcela vymizí. Dotyk se stává stejně důležitým na konci života, jako na jeho samém počátku. Potřeba spánku a tepla se koncem značně navyšuje, tělo se již nezvládá tolik prohřívát a je unavené. A zásadním bodem je tišení bolesti, což je hlavní a nejdůležitější princip paliativní péče.

Díky dobrým sociálním podmínkám a vhodné kvalitní zdravotní péči je předpoklad, že budou naplňovány i psychické či duchovní potřeby umírajících klientů. Mezi tyto potřeby patří:

- Potřeba kontaktu, nebýt zcela sám a moci komunikovat.
- Potřeba určitého soukromí a možnost intimity, kterou je myšleno třeba i jen něžných slov od blízké osoby.
- Potřeba mluvit otevřeně a bez lží o situaci, ve které se klient nachází, zároveň však se známkou naděje.

- Potřeba rekapitulovat s někým svůj život, co se povedlo, co se nepovedlo, či co se mělo udělat.
- Potřeba sdílet pocity z nastalé situace, případný strach ze smrti nebo umírání.
- Potřeba postesknout si na bolest, úzkosti nebo i absolutní beznaděj.
- Potřeba zjišťování jaký smysl má utrpení.
- Potřeba probrat jakou vinu má klient na své situaci.
- Potřeba jistoty, že příbuzní ustojí klientovu smrt, případně že třeba malé děti budou zaopatřeny.
- Potřeba plakat.
- Potřeba přichystat se na smrt, je-li to možné z časového hlediska.
- Potřeba rozloučení se.
- Potřeba zjištění, že všichni udělají co je v jejich silách, aby smrt nebolela. (Haškovcová, 2007)

3.4.1 SMYSL ŽIVOTA

Smysl života uvádí Haškovcová (2007) jako jednu ze základních potřeb umírajících klientů. Je pro ně důležité moci mluvit o smyslu svého života, často také hledají odpovědi, zda má jejich utrpení hlubší smysl a jestli mají ještě nějakou naději. Protože čím větší má klient naději, tím snadněji přijímá stav, ve kterém se právě nachází.

Z různých druhů trápení, je jistě tím nejzávažnějším utrpením vědomí umírání před smrtí. Proto je pro umírajícího člověka nejdůležitější především uznat to, že již prožil smysluplný život a hlavně aby sám věřil, že jeho celoživotní snažení mělo smysl a bude bezpečně uchováno v minulosti. Což mu nikdo už nikdy nemůže vzít. (Kim, 2020)

Bužgová (2015) se odkazuje na Wrighta, který popisuje výzkum provedený na umírajících pacientech. Šlo o analýzu představ pěti následujících životních oblastí: osobnost člověka, jeho hodnoty, skutky a celková přesvědčení. Druhá oblast se věnovala vztahům, ať už jde o vztah sám se sebou, či s druhými, nebo s Bohem. Třetí oblastí bylo náboženství. Čtvrtá oblast se zabývala hledáním významu, do které patřily otázky života, smrti a smrtelnosti. Poslední oblast byla transcendence, co je za tím vším a tedy jaký měl život smysl. Z výzkumu vyplynulo, že osmdesát devět procent dotazovaných klientů dávalo velkou důležitost smyslu celého jejich života. Osmdesát osm procent mělo potřebu

býti naplnění klidem před blížící se smrtí. Pro osmdesát šest procent klientů byl důležitý celkový pozitivní pohled na svůj život jako takový.

3.5 FÁZE SMÍŘENÍ SE

Smíření je slovo, které se lehkou vysloví, ale dojít k němu od chvíle uvědomění si, že se nacházím v konečné fázi své životní cesty, je nesmírně náročné. Lékařka Elisabeth Kübler Rossová, která se spousty let věnovala hovorům s umírajícími lidmi, vypořizovala během své praxe určité fáze, kterými klienti prochází.

1. Fáze – Negace, šok a popírání přichází ve chvíli zjištění nepřijemné skutečnosti. Klient v této fázi nevěří, že to není omyl, že jeho se to netýká. V tuto chvíli je důležité navázat kontakt a pokusit se nastolit maximální důvěru.
2. Fáze – Agrese, hněv a vzpoura jsou typické emoce. Klient se zlobí na všechny kolem sebe, na zdravotníky, na lidi, kteří jsou zdraví, a odvolává se na nespravedlnost. To co pro něho v tuto chvíli můžeme udělat je dovolit mu, aby se něčím odreagoval a zároveň si nebrat osobně jeho výlevy.
3. Fáze – Smlouvání a vyjednávání, kdy se klient ze všech sil snaží nalézt zázračný lék či všemocného léčitele, kterému by za své vyléčení dal cokoliv. Je třeba mít s klientem velkou trpělivost a dát pozor, aby nepodlehli nějakým šarlatánům.
4. Fáze – Deprese a smutek přichází ve chvíli, kdy si připustí vážnost své situace a podléhá strachu, co bude, strachu o svoji rodinu a celkový hluboký smutek nad svým osudem. Když se klient nachází v této fázi, bude mu nápomocné empatické naslouchání a pomoc nacházet řešení pro situace, které ho nejvíce trápí. Což může být například zajištění rodiny nebo pokus o narovnání pošramocených vztahů.
5. Fáze – Akceptace, smíření a souhlas znamená, že se klient se vším již vyrovnal a s pokorou přijal to, co se má stát. Potřebuje v tuto chvíli nebýt sám, ale mít někoho, kdo mu dá svoji tichou přítomnost a otře případné slzy. (Matoušek et al., 2012)

Posloupnost jednotlivých fází je seřazená vcelku logicky, ale ze zkušeností vyplývá, že každý klient tyto fáze prožívá jinak, některé přeskočí, nebo úplně vynechá, k jiným se třeba i několikrát vrací a někdo zůstane třeba jen u jedné nebo dvou fází. Jisté ale je, že těmito fázemi neprochází pouze klient, ale i jeho milující rodina a příbuzní. Je

tedy také důležité brát na vědomí, že oni se nemusejí nacházet ve stejné fázi smíření jako klient. Častokrát, když klient dojde do fáze akceptace, rodina je ještě třeba ve fázi agrese. Toto však není úplně optimální pro vzájemnou podporu. Někdy to ale zkrátka nejde a je tedy na místě odbornou pomoc, která jim pomůže si jednotlivými fázemi projít. (Svatošová & Asociace poskytovatelů hospicové paliativní péče, 2008)

V americké nemocnici vytvořili krásný a smysluplný projekt zvaný Tři přání, který pomáhá umírajícím klientům a jejich rodinám, vyrovnat se s přicházející smrtí. O programu jsou informováni klienti, kteří mají devadesátí pěti procentní, nebo vyšší pravděpodobnost úmrtí během pobytu na jednotce intenzivní péče. Nabízejí tak způsob, jak se důstojně rozloučit a zároveň pomohou splnit tři z klientových přání. Často jsou to přání úplně jednoduchá a finančně nenáročná, jako například pytlík brambůrků, nebo vystavení fotografií rodiny v jejich pokoji. Nebo na druhou stranu to může být třeba i pomoc při nelehkém převozu letadlem do svého domova. Od spuštění projektu prošlo tímto programem čtyřicet šest umírajících klientů. Po jejich smrti byli pozůstalí dotazováni, zda měl projekt nějaký vliv na psychiku umírajícího. Naprosto všichni zaznamenali velký pozitivní vliv, nejen však pro umírajícího, ale i pro ně samotné. Značně jim to pomohlo vyrovnat se se ztrátou milované osoby. (Castellucci, 2018)

4 SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK V MULTIDISCIPLINÁRNÍM TÝMU

Multidisciplinární přístup je v paliativní péči velmi zásadní. Aby byla péče kvalitní, je potřeba odborníků z různých řad. Klíčovou roli jistě hraje praktický lékař, jelikož s pacientem většinou mluví jako první. Může s ním i jeho rodinou během praxe vytvořit těsný vztah. Častokrát zná své pacienty roky a je si vědom pozadí jejich života. Měl by ho umět seznámit a nasměrovat k návazným možnostem péče. Mezi další odborníky multidisciplinárního týmu patří odborní lékaři, zdravotní sestry, sociální pracovníci, rehabilitační specialisté, psychologové, nutriční terapeuti, dobrovolníci a duchovní či pastorační pracovníci. (Remanayke, 2016)

V multidisciplinárním týmu se však nesmí zapomenout na klientovu rodinu a nejbližší pečující osoby a zejména na pacienta samotného. Protože právě on by měl mít rozhodující slovo o své léčbě a možných zásazích. (Marková, 2010)

Laca (2013) uvádí, že každý jednotlivý člen týmu má své místo, svoji odbornost a je stejně důležitý. Nikdo není postaven výš nebo níž, všichni jsou si rovni. V paliativní péči totiž nejde o kariéru, či rivalitu, ale především o klienta. Celý tým se snaží o jeho spokojenost a kvalitní konec života. Atmosféra a spolupráce celého týmu se velmi odráží na kvalitě poskytované péče.

4.1 SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK

Sociální práce v dnešním pojetí dost odbočuje od administrativního přístupu, jak byla brána ještě poměrně nedávno. (Vorlíček & Adam, 1998) Sociální pracovník tedy není pouze pracovník v kanceláři, zavalený stohy papírů, ale osoba s důležitým posláním pomoci těm, kteří to potřebují.

Sociální pracovník pro výkon povolání musí splňovat určité kvalifikační požadavky. Jako je úspěšně dokončené vysokoškolské vzdělání zaměřené na sociální práci. Musí být způsobilý jak k právním úkonům, tak i zdravotně a odborně způsobilý, bezúhonný a je povinen se nadále konstantně vzdělávat v oboru. (Malíková, 2020) Neméně důležité jsou ale i jeho schopnosti, dovednosti a osobnost jako člověka.

Matoušek et al. (2012, s. 204-205) definují schopnosti sociálního pracovníka následovně. „Sociální pracovník musí být nejen odborníkem, ale především člověkem. Nevystupovat jako profík, být upřímný, neskrývat své pohnutí, dobře odhadnout, jak se k nemocnému přiblížit a jaký zachovat odstup, být trpělivý a vytrvalý, být věrný. Při doprovázení umírajících jednat opravdově, neskrývat nejistotu a bolest, být autentický. Umět naslouchat a chápat, mít na nemocného čas. Být schopen a ochoten pracovat v týmu.“ V paliativní péči je navíc velmi důležité, aby měl zpracované téma ohledně smrti a zejména svou vlastní smrtelnost. Jinak se mu bude v zařízeních, které pracují s klienty v terminálním stádiu nemoci pracovat velmi obtížně.

4.2 ÚLOHA SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA V PALIATIVNÍ PÉČI

Sociální práce je mnohdy nedocenená, přitom úloha sociálního pracovníka je velmi obsáhlá a často pro zlepšení psychického stavu klienta, či jeho rodiny doslova zásadní.

Mezi úkoly sociálního pracovníka podle Matouška et al. (2012) patří:

- Zjistit, jaké má klient a jeho rodina potřeby, co se týče emocí, financí, či jakýchkoliv praktických nebo sociálních záležitostí.
- Zhodnotit, zda je v silách jak klienta, tak jeho rodiny nastalou situaci dobře zvládnout, případně jim nenuceně nabídnout pomoc.
- Dát možnost všem zúčastněným projevit své pocity, ať už dohromady, nebo každému zvlášť.
- Znat a respektovat náboženské, či etnické rozdílnosti.
- Musí si také všimnout i ostatních členů rodiny, kterých se situace úzce dotýká. Mezi ně patří především ti, kteří jsou na klientovi přímo závislí, zejména děti a starší příbuzní.
- Umět pomoci při překonávání problémů v komunikaci, případně urovnávat vzniklá nedorozumění.
- Všichni zúčastnění potřebují pomoci také při přispůsobování se nové skutečnosti, která se stále proměňuje.
- Rodiny často potřebují také poradit, jak jednat s dalšími organizacemi, či pomoc při řešení peněžitých dávek.
- Je jakousi spojkou mezi ostatními lidmi, jako je například zaměstnavatel či učitel.
- V neposlední řadě zajišťuje po klientově smrti vše potřebné pro pozůstalé.

4.2.1 ETAPY PRÁCE S PALIATIVNÍM KLIENTEM

Samotná práce sociálního pracovníka s klientem se dá rozdělit do pěti etap, které popisuje Laca (2013) s odkazem na Porubčanovou.

- 1. etapa – První kontakt s klientem, kdy si sociální pracovník projde klientovu dokumentaci o zdravotním stavu, anamnézu, názory dalších odborníků a vytvoří si svůj vlastní názor. Následně se klientovi osobně představí a vysvětlí důvod jeho přítomnosti. První kontakt je vždy velmi důležitý pro navození vzájemné důvěry.
- 2. etapa – Stanovení sociální diagnózy, kterou provádí pomocí strukturovaného rozhovoru. Zjišťuje jak na tom klient je po psychické stránce, jakou má oporu v rodině, či blízkých lidech, jak se v minulosti vyrovnával s náročnými situacemi, jaký názor má na léčbu. Zajímá se i o klientovi sociální podmínky, finance či

bydlení. Hledá, který problém je třeba řešit na prvním místě a který je možné nechat na později.

- 3. etapa – Návrh řešení a plán pomoci, který mu slouží jako osnova poskytování sociální pomoci. Tento plán předá i celému hospicovému týmu.
- 4. etapa – Samotná sociální terapie, při které sociální pracovník přímo řeší problémy, které klienta tíží.
- 5. etapa – Ověřování výsledků, kdy sociální pracovník posuzuje, jak se povedlo plán sociální pomoci dodržet.

4.3 CÍLE SOCIÁLNÍHO PRACOVNÍKA V PALIATIVNÍ PÉČI

Matoušek (2007) uvádí, že cíle sociální práce se v průběhu různých dob liší. Jedna z dřívějších definic od Hanveya a Philpota jednoduše popisuje, že sociální práce je prostě to, co dělají sociální pracovníci. A vlastně je to skutečně takové, prosté a výstižné.

Cílem sociálního pracovníka je poskytování pomoci z praktického hlediska a to komplexně. Pomoc poskytuje jedinci, nebo celé sociální skupině, či rodině. Tito jedinci se nacházejí ve svízelné situaci a sami nevědí jak se s ní vyrovnat. (Vorlíček & Adam, 1998)

PRAKTICKÁ ČÁST

„Život se musí žít dopředu, ale pochopen může být jedině zpátky.“

- Soren Kierkegaard -

5 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

Tato druhá část bakalářské práce je již praktická a věnuje se samotnému výzkumu. Budu se zde soustředit pouze na participanty výzkumu a způsob, jakým byl výzkum prováděn.

5.1 CÍL VÝZKUMU

Jak už název práce Přání paliativních klientů v hospicové péči napovídá, hlavním cílem praktické části je zjistit, co si klienti pobytového hospicového zařízení přejí v terminálním stádiu rakoviny. Veškeré možnosti léčby jejich nemoci byly vyčerpány a nacházejí se tak na samém konci své životní cesty. Jaká jsou tedy jejich možná někdy i poslední přání.

5.2 VÝZKUMNÝ VZOREK

Pro výzkum jsem měla možnost strávit tři měsíce na velmi intenzivní stáži v jednom nejmenovaném hospici. Hospic je to klasický pobytový, má dvacet čtyři pokojů. Jeden pokoj je dvoulůžkový a jinak všechny ostatní jednolůžkové. Každý pokoj má své vlastní sociální zařízení, televizi, připojení k internetu a všechny pokoje jsou bezbariérové. Pokoje jsou světlé, vkusné a útulné. Klienti si je mohou vyzdobit podle svého vlastního uvážení. Většina klientů má vystavené fotografie své rodiny, některé pokoje jsou plné květin, jiné mají na zdech obrazy. Všechny pokoje navíc disponují dalším jednolůžkem pro případnou možnost přespání klientových rodinných příslušníků nebo blízkých přátel. Ti tak mohou se svými blízkými zůstat i přes noc. Návštěvní hodiny jsou neomezené, je možné klienty navštěvovat v kteroukoliv denní dobu, i v noci. Kolem hospice je udržovaná zahrada, kterou mohou klienti využívat. Uvnitř budovy se nachází vlastní kaple, kde jednou týdně duchovní slouží mši. Pro imobilní klienty jsou k dispozici

dvě speciálně upravené koupelny. Denní režim je přizpůsoben podle individuálních potřeb každého klienta a radost na pokojích jim dělají tři společné přátelské kočky.

Tento hospic přijímá pouze onkologické klienty v terminálním stádiu jejich nemoci. Z toho důvodu jsou všichni participanti výzkumu lidé s diagnózou rakoviny. Během své stáže jsem s pomocí ošetřovatelek a zdravotních sestřiček pečlivě vybírala klienty, kteří by byli schopni a ochotni se mnou sdílet svůj životní příběh. Vybraly jsme takové, u kterých jsme předpokládaly, že mají naději alespoň po dobu mé stáže býti stále na živu. Výběr nebyl jednoduchý, jelikož mnoho klientů do hospice přichází v době, kdy před sebou mají posledních pár dní života, nebo jsou už značně unaveni a převážnou část dne prospí. Někteří jsou třeba zmatení, či dementní, což pro můj výzkum nebylo žádoucí. Povedlo se nám však vybrat pět vhodných participantů, z nichž všichni s rozhovorem jednoznačně souhlasili. Pomáhala jsem jim s běžnými denními potřebami, často si s nimi povídala a navázala tak během třech měsíců mého působení celkem důvěrný vztah. Každý z nich byl komunikativní a dokonce alespoň částečně mobilní.

Interpretativní fenomenologická analýza doporučuje počet participantů výzkumu pohybující se mezi třemi až šesti klienty. Pro svůj výzkum jsem měla možnost vést rozhovor s pěti participanty, čtyři z nich byly ženy a jeden muž. Jak už bylo zmíněno, všichni jsou onkologičtí klienti v terminálním stádiu nemoci, ubytovaní v jednom, z důvodu zachování maximální anonymity, nejmenovaném zařízení. Všichni dosáhli minimálně středního věku, vychovali děti a většina z nich je již v důchodu. Jejich věk se pohyboval v rozmezí, kde nejmladší účastníci bylo padesát tři let a nejstaršímu bylo osmdesát tři let. Délka rozhovorů byla různá, nejkratší však trval čtyřicet jedna minut a nejdelší celých sto třináct minut. Dohromady vzniklo tři sta osmdesát tři minut nahraného materiálu. Všichni spolupracovali výborně a sdíleli se mnou spoustu zajímavých příběhů a zážitků ze svého života. Poskytli mi tak velmi cenné podklady pro výzkumnou část mé bakalářské práce. Dnes již ze zmíněných účastníků rozhovorů ani jeden nežije. Všichni zemřeli klidně na posteli svého hospicového pokoje.

5.3 VÝZKUMNÁ OTÁZKA A PRŮBĚH ROZHOVORU

Pro svůj výzkum jsem použila polostrukturovaného rozhovoru, který interpretativní fenomenologická analýza doporučuje. Pomocí něj se mi tak povedlo dostat

se pozvolna až k té hlavní otázce celého výzkumu. Zásadní otázka zněla: Jaká jsou vaše momentální přání, co si v této době přejete? Odpověď na tuto otázku se však objevovala i v průběhu celých rozhovorů. Doplnující otázky jsem volila takové, aby se participanti volně rozmluvili a vyprávěli mi o svém životě. Některé se týkají přání, jako například otázky na co se participanti těší či netěší. Také otázky o nesmrtelnosti, nebo smyslu života souvisí s přáními. Jiné byly voleny záměrně jednoduché a lehce mimo hlavní téma, pouze k navození rozhovoru. Během rozhovorů mi šlo především o to, aby se účastníci výzkumu necítili pod tlakem a měli prostor mluvit o tom, co uznají za vhodné a pro ně důležité.

Hlavní otázka:

- Jaká jsou vaše momentální přání, co si v této době přejete?

Doplnující otázky zněly například následovně:

- Mohl/a byste mi povědět něco o své rodině? Původní a současné?
- Kdo vás v životě nejvíce ovlivnil?
- Jaké bylo vaše zaměstnání, záliby a koníčky?
- Co vás baví dnes, co děláte přes den?
- Jaké byly nejhezčí a nejhorší chvíle ve vašem životě?
- Je něco, na co se těšíte a netěšíte?
- Chtěl/a byste být nesmrtelný/á?
- Co je podle vás smyslem života?

Se všemi participanty se nám tak povedlo vést příjemný a podnětný rozhovor, částečně zrekapitulovat jejich život a zároveň se dostat k jejich skutečným přáním.

5.4 POUŽITÁ METODA VÝZKUMU

Pro svůj výzkum jsem zvolila metodu interpretativní fenomenologické analýzy, jelikož se mi jevila pro tento druh zpracovávání získaného materiálu jako nevhodnější.

Gulová & Šíp (2013, s. 105) uvádějí, že: „Předkládaná metoda zjišťuje a popisuje zkušenost respondentů z hlediska toho, jak si oni sami utvářejí a konstituují realitu, a toho, jaký jí oni sami dávají význam, smysl. V sociálněpedagogickém výzkumu prostřednictvím této metody získáváme další nástroj kvalitativního výzkumu, který nám

umožňuje proniknout do významů a zkušeností jedinců a potažmo i sociálních skupin. Kvalitativní výzkum je vždy o setkávání dvou entit. Na jedné straně je to člověk, který by měl být plný zájmu o téma a zkušenosti osob, s nimiž spolupracuje. Na druhé straně je to jedinec, který se dobrovolně nabídne a umožní vědě přiblížit se do jeho životního prostoru a sdílet s ním jeho zkušenosti. Interpretativní fenomenologická analýza je metoda, jež svým charakterem a postupy reaguje na potřebu citlivého přístupu a umožňuje výzkumníkovi jít do hloubky a podstaty zkoumaných jevů.“

5.5 SBĚR MATERIÁLU

Všechny rozhovory probíhaly na pokojích participantů, kde vždy seděli nebo leželi podle jejich momentálních možností v posteli a já seděla na židli hned vedle nich. Dobu, kdy bude rozhovor probíhat, si určovali oni sami, podle své nálady a denního režimu. Vždy to však pro ně byla doba, kdy se cítí co možná nejlépe a byli odpočatí. Snažila jsem se zajistit bezpečné prostředí a uvědomila tak ošetřující personál o soukromí, které bylo vcelku respektováno. Participantů mě tou dobou již znali osobně z mé tříměsíční stáže v hospici, kde se nacházeli. Měli jsme tak navázaný celkem důvěrný vztah. Rozhovory jsem zaznamenávala s jejich souhlasem, který mi stvrdili svým podpisem, na diktafon do mobilního telefonu a následně je doslovně přepsala do počítače. Participanty jsem ubezpečila, že pokud jim bude cokoli nepříjemné, tak mi to mohou sdělit, nemusejí odpovídat, či pokračovat v tématu, nebo případně můžeme rozhovor i ukončit. Žádný rozhovor však nebylo třeba ukončit a participantů ochotně zodpovídali všechny mé otázky, rekapitulovali svůj život a častokrát zabředli velmi hluboko do svého soukromí.

5.6 ZPŮSOB ZPRACOVÁVÁNÍ DAT

Nahrané, doslovně přepsané a bez jakýchkoliv úprav vytištěné rozhovory jsem dále zpracovávala podle postupu interpretativní fenomenologické analýzy, který uvádí Gulová & Šíp (2013, s. 110-111)

1. Opakované čtení přepsaných rozhovorů (surových dat)
2. Úvodní poznámky – popisné komentáře, lingvistické komentáře, konceptuální komentáře
3. Rozvíjení identifikovaných témat
4. Hledání vzorců mezi objevenými tématy

5. Přejchod k dalšímu případu
6. Hledání témat napříč případy

Vytištěné rozhovory jsem opakovaně pročítala a nechala na sebe působit. Vpisovala poznámky, podtrhávala a komentovala důležité části. Zapisovala jsem si myšlenky a otázky, které se mi při čtení objevovaly. Především jsem však usilovně hledala témata, která se týkala přání participantů. Nalezená témata jsem vypsala postupně tak, jak se objevovala v rozhovoru, použila k nim přímé citace participantů a vlastními slovy celý rozhovor popsala. Pro každé téma jsem užívala jazyka toho daného participanta a analýzy dělala s dostatečným časovým odstupem, abych nebyla moc ovlivněna předchozí analýzou. Když jsem tak učinila u všech pěti participantů, vytiskla jsem si samotná témata a začala mezi nimi hledat souvislosti. Vzniklo tak osm důležitých okruhů přání, která se napříč rozhovory opakovala. Pro lepší orientaci a při pozdějším hledání citovaných částí, jsem jednotlivé řádky očíslovala. Všechny doslovné a očíslované přepisy jsou vloženy na konci této práce v přílohách.

5.7 ETIKA VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Jsem si vědoma velmi důvěrných a častokrát choulostivých informací, které mi klienti s důvěrou poskytli. Snažím se tedy o maximální zachování anonymity všech participantů výzkumu. Úmyslně proto tedy neuvádím ani název hospice, ve kterém rozhovory probíhaly, ale ani místo, kde se hospic nachází. U všech klientů používám pouze označení klient či klientka a v analýzách je vedu pod názvem participant 001, 002, 003, 004 a 005. V přepisech rozhovorů neuvádím jakákoliv data narození, nebo zmiňovaná jména jejich rodinných příslušníků, či blízkých. Klienti rozhovory podstoupili dobrovolně a zároveň byli podrobně seznámeni s jejich účelem. Veškeré získané materiály byly použity pouze pro účel této bakalářské práce. Na samém začátku mi před každým rozhovorem klienti podepsali informovaný souhlas, ve kterém stvrzují možnost nahlížení do své lékařské dokumentace. Souhlasili také s pořizováním výpisů z osobní složky a zároveň mi umožnili pořídit pro výzkum velmi důležité nahrávky z celého našeho rozhovoru. Poskytli mi také možnost použít potřebný materiál do této bakalářské práce. Veškeré nahrávky a výpisky posloužily pouze pro psaní této práce a posléze budou patričně znehodnoceny.

6 ANALÝZY ROZHovorŮ

V této kapitole se budu již věnovat pouze samotným klientům. U každého klienta uvedu délku rozhovoru, dále předložím jeho osobní anamnézu, rozhovor detailně rozeberu a vyhledám přání, která se během našeho povídání objevila. Na konec shrnu celý rozhovor vlastní interpretací.

6.1 PARTICIPANT 001

Délka rozhovoru 67 minut

Osobní anamnéza

Klientka ve věku 63 let s diagnózou karcinom v dolní čelisti. Matka dvou dospělých dětí, dcery a syna a zároveň trojnásobná babička. Dcera ji navštěvuje, syn pouze zřídka. Rodiče již nežijí. Má jednu mladší sestru. Dvakrát rozvedená, momentálně v exekuci. Silná kuřačka, pije tvrdý alkohol. Počátek nemoci jí byl zjištěn v roce 2012, v roce 2016 zaveden katetr, pro nemožnost perorálního příjmu potravy. Klientka je omezeně mobilní, využívá chodítka. Bydlela na ubytovně a od roku 2017 přijata do hospicové péče. Zemřela přesně tak, jak si přála, bezbolestně, rychle a klidně ve spánku. Dva a půl roku od našeho rozhovoru.

6.1.1 OBJEVUJÍCÍ SE TÉMATA

Téma č. 1 Bezbolestná smrt

Při otázce na co se netěší, vyvstalo velmi důležité přání. „Na co se netěším? Já takhle, já se bojím, že budu dlouho umírat.“ (7.396) „A v bolestech, anebo dokonce, že bych se snad měla udusit. To mě děsí, že nevím, jakým stylem umřu. Já bych chtěla, takle já bych chtěla, abych nebyla nikomu na obtíž, a kdybych věděla, že je konec, tak bych ho chtěla hned.“ (7.398-399) „Spíš jo. Injekci a nazdar. S tím sem smířená.“ (7.401) „Já o to budu usilovat jako. Já nechci trpět. Jo, dusit se někde dva dny.“ (7.403) „Já bych chtěla, aby to bylo bezbolestný.“ (8.428) „Usnout, usnout a už se nevzbudit. Jako moje kamarádka.“ (8.430) Posléze dodává, že o tom moc nepřemýšlí, že si smrt ještě nepřipouští.

Téma č. 2 Chuť žít

Když se bavíme o obavách z bolestivé smrti, vzápětí velmi rozhodně dodává. „Já neřikam, že to přijde někdy, já myslím, že tady budu ještě za pět let. Jako jo, já se necejtim na smrt. Žádným případě se nechystám.“ (8.417-419) „A já na to nemyslím, to jen že se ptáte.“ (8.423)

Téma č. 3 Spokojenost syna

Na otázku, co jí dělá starost, se rozmluvila o synovi. „Co má bejt se stane, já to stejně nevylepší. No starost. Mám asi tak už ten kluk musí sám, teď má hald teďkon problém trochu. S tím rozvodem.“ (8.441-442) „No a aby se moch vodstěhovat za tou láskou.“ (8.446) „To mě vlastně hmm jako se ulevilo, já měla strach. Přeci jen to byl takovej hajzlik trochu. A teďkon se usadil s ní, takže je vo něj postaráno, takže já už snad žádněj průser nikde nebude. Žít jako normální člověk.“ (8.452-453) Syn je nejspíš důležité téma v klientčině životě. Je to její vytoužený syn, jak zmínila v rozhovoru. O dceři se však téměř nezmiňuje.

Téma č. 4 Cigarety a rum

Na moji otázku, jaká jsou její momentální přání, pohotově odpovídá. „Co bych si přála? Krabičku cigaret a hrnek rumu s čajem.“ (10.567) „Voňavej.“ (10.569) Což je vlastně jediná zmínka o tvrdém alkoholu. Ten v hospicu nemají zakázaný, ale nikdo ji rum nepřinese. Cigarety pečovatelky koupí, ale stále jich má nedostatek. Je to tedy nejspíš její každodenní boj, přemluvit někoho, aby ji zašel koupit cigarety do obchodu, kam již není schopna si zajít sama.

Téma č. 5 Návrat zdraví

Dotazuji se dále, jestli má ještě nějaká jiná přání. Odpovídá: „No tak aby se vrátilo zdraví, to je nereálný.“ (10.577) Což si dobře uvědomuje. Ale dle jejího výrazu soudím, že by si to moc přála. Především nebýt ta troska, kterou z ní nemoc udělala. Jak sama vypovídá.

Téma č. 6 Sociální kontakt

„Možná bych jako ráda někoho potkala. Z těch, co jsou nemocný. Jestli tady někdo je takovej, s kým by se dalo klábosit.“ (10.584) Posteskla si okrajově na velmi omezený kontakt s lidmi.

6.1.2 VLASTNÍ INTERPRETACE ROZHOVORU

Klientka je velmi komunikativní, na rozhovor se těšila. Z počátku chtěla pouze odpovídat na otázky. Brzy se však sama rozmluvila. Chvillemi jí bylo hůře rozumět, z důvodu ochrnuté poloviny čelisti a vyschlé dutině ústní. Mluví o sobě jako o matkou nechtěném dítěti. Což jí v životě dosti provází. Několikrát zmiňuje nepovedený vztah se svojí matkou, která měla také velmi obdobný vztah zase se svou matkou. Mám pocit, že i klientka to má se svojí dcerou dost podobně. Často a velmi hezky mluví o svém synovi, jehož narození pro ni bylo i nejkrásnější chvílí v životě. O dceři se zmíní jen letmo. Přitom dcera o ní jeví mnohem větší zájem než syn. Detailně vypráví zážitky ze svého dětství, které hodně trávila u babičky na horách. Právě tato babička jí byla velkým vzorem a naučila jí spoustu důležitého do života. Vzorem jí však byla i druhá babička, která jí naučila lásce k zahradce. Z rodičů vždy měla raději otce, který byl sice přísný, ale spravedlivý. Nejtěžší chvíle v životě zmiňuje smrt svých rodičů a především svoji nemoc, hlavně tedy následky nemoci. Jak sama říká: „Co je z rozkvetlý ženský za trosku. To je hrozný.“(6.324) „A myšlenka, že už to nebude jiný, spíš horší. Tak to teda fakt, nic horšího bejt nemůže.“ (6.326) Z toho byla cítit značná sebelítost. Pro mne však velmi pochopitelná. Seděla přede mnou hubená, smutná paní, která se už podle svých slov nemá na co těšit. Během celého rozhovoru se ani jednou nezmínila o své exekuci, či problémech s alkoholem. Bylo pro ni důležité, jaký na mne udělala dojem. Proto se domnívám, že o těchto svých životních nezdarech úmyslně nemluvila.

6.2 PARTICIPANT 002

Délka rozhovoru 41 minut

Osobní anamnéza

Klientka ve věku 53 let s diagnózou C56 zhoubný novotvar obou vaječníků. Má stejnou diagnózu jako její žijící matka, bratr matky má karcinom prsu. Je vdaná a má dospělého syna. Pracovala ve firmě, kterou vlastní s manželem, jako administrativní pracovnice. Léčba zahájena od roku 2014. Od roku 2017 nechce pokračovat v chemoterapii a po domluvě s lékařem ukončuje léčbu a je přijata do hospice k symptomatické terapii terminálního stádia karcinomu ovarií. Schopna pohybu na invalidním vozíku a několika

kroků na pokoji. V hospici ji navštěvuje syn, manžel a oba rodiče. Zemřela tři měsíce po našem rozhovoru, v klidu bez bolestí díky lékům tisícím bolest.

6.2.1 OBJEVUJÍCÍ SE TÉMATA

Téma č. 1 Ještě nějaký čas

V rozhovoru se dotkneme tématu smrti. Pomocí otázky, zda by chtěla být nesmrtelná. Klientka zpočátku neví a hledá odpověď. Po chvíli svoji odpověď najde: „Já nevím. Já nevím jak bych na ni odpověděla kdyby mi bylo osmdesát.“(3.195) „Ve dvaapadesáti odpovím, že jo. Aspoň nějaký čas tu ještě být.“(3.197) Dále tomuto tématu nevěnovala pozornost, již se o něm jedinkrát nezmínila.

Téma č. 2 Bezbolestné noci

Na moji otázku jaká jsou její momentální přání, pohotově a zároveň klidně odpovídá: „Momentální přání jako co se tý, takhle kdybych měla odpovědět, co se týká pouze mě, tak aaaa abych měla klidný ty noce.“(4.209) „Abych normálně mohla, aby mě nebolelo břicho. To jsou moje takový soukromý přání.“(4.211) Dodává s vlídným úsměvem a patrným smutkem v očích.

Téma č. 3 Rodina

Hned jako další důležité téma zmiňuje svoji rodinu, stručně a jasně. „Pak samozřejmě co se týká mojí rodiny, tak to nejlepší žejo pro ně.“ (4.211-212) O rodinu má zároveň i největší starost. „Jo, noo největší starost je o manžela a o syna. To je jako moje největší starost.“ (3.141) Téma však moc neozvíví, hlídá si bedlivě soukromí své rodiny.

Téma č. 4 Odosobnění

Téma odosobnění klientka zmiňuje dokonce na dvou místech rozhovoru a mluví rozsáhleji než kde jinde. Pochpila jsem její slova tak, že si přeje neprocitnout do skutečnosti svého stavu, že opravdu umírá. „Jo že sem se jakoby, něco se v tom mozku stalo. Prostě taková jakoby, takový jakoby, já nevím, jestli se ten mozek jako brání a takový jakoby odosobnění nebo, nechci říct přímo derealizace, ale prostě taková jakoby no prostě ten, prostě ten mozek je stále v šoku od té doby. Od toho listopadu kdy jsme se vlastně rozhodli, že ukončíme léčbu.“ (5.289-291) Dále se toto téma objevuje ve chvíli, kdy se ptám, jaká má přání. „Já možná bych měla ještě přání, aby mě prostě nezradil ten

mozek, aby mě furt udržoval prostě v týhleť v tomhleťtom stavu.“ (7.474-475) „V tom, ne pozitivním, ale v takovém tom aaaaa trošku za za jako vatovým.“ (7.477) „Jo aby člověk nebyl moc v tý realitě.“ (7.479) „Jo aby nevnímal, aby prostě najednou se neprozřel.“ (7.481) „Prostě tak to je, takže tohleto bych si přála, aby mě ten mozek prostě nezradil a furt mě udržoval v takovém tom odosobnění.“ (8.848) „Trošku, ale ne vůči moji rodině. Jo prostě vůči tomu prostředí a jakoby ty mechanismy aby mi sloužily.“ (8.486)

Téma č. 5 Soukromí

Velmi důležité je pro klientku soukromí. Smí ji kontaktovat a navštěvovat pouze manžel, syn a rodiče. Cítím za tímto přáním jistou obavu, ale sama ji nevyjádřila. „No ale musela sem se prostě zbavit veškerejch kontaktů.“ (5.333) „Kamarádky, veškerý prostě třeba další příbuzný a tak jo, protože já vim, že by to nedělalo dobře.“ (5.335) „Já prostě nevím, co bych si s nima řekla.“ (5.341) „Já mám prostě takovou větu připravenou, že prostě komunikuju pouze s nejbližšíma a že děkuju za pochopení, prostě tím to končí právě.“ (5.343-6.344) Říká velmi rozhodně a jasně.

6.2.2 VLASTNÍ INTERPRETACE ROZHOVORU

Klientka mluví klidně a tiše, s delšími pauzami. Hlídá si velmi své soukromí, o rodině mluví jen okrajově. Své soukromí si hlídá i celkově v hospici. Navštěvovat ji smí pouze manžel, syn a rodiče. S ostatními příbuznými, či přáteli zcela ukončila kontakt. Soustředí se pouze na sebe a svou rodinu. Proto pro mne bylo až skoro překvapením, že s rozhovorem souhlasila. Navazovaly jsme spolu vztah téměř tři měsíce během celé mé praxe a myslím, že se mi v mnohém otevřela. Klientka často odpovídá stručně, proto se ji snažím trochu rozmluvit. Několikrát se během rozhovoru společně zasmějeme. Je velmi milá. Ze svého rodinného soukromí vypráví o dovolených v Dánsku, což byla jejich oblíbená země. Více se rozmluví sama o sobě, především o zjištění diagnózy, kterou očekávala a přijala, a dále jak zvládala celkem bravurně chemoterapie. Zlom a šok však nastává, když nádor neustupuje a rozhodnou se s lékařem na ukončení léčby. Do té doby ještě s manželem cestovali. Od ukončení léčby nastoupila do hospice, a jak sama říká, ještě se z toho nevzpamatovala. Náplní v hospici jí je televize, audio knihy a návštěvy rodiny, které nejčastěji tráví u oken v atriu. Má své motto, kterým se momentálně řídí:

„Mám prostě, žij teď a plánuj zítřek, to je prostě jako jediný jak to, jak člověk může jakoby fungovat.“ (3.152) Avšak dříve v životě se jí neřídila, měla prý naplánovaných, obrazně řečeno, dvacet let dopředu, což zmiňuje trochu sklesle. Dnes by to dle svých slov dělala jistě jinak, žila více přítomným okamžikem, jak to umí její syn.

6.3 PARTICIPANT 003

Délka rozhovoru: 58 minut

Osobní anamnéza

Klientka ve věku 73 let s diagnózou karcinom hrdla děložního. Léčí se s cukrovkou druhého typu. Před třiceti ti lety podstoupila plastiku ledviny. Má tři děti, z nichž jedno narozeno císařským řezem, prodělala dva potraty. Již je i babičkou. Značnou část života pracovala jako kuchařka. Dvakrát vdaná a zároveň dvakrát ovdovělá. V červenci 2016 hospitalizována pro slabost a hypoglykémii. Po vyšetřeních diagnostikován karcinom hrdla děložního s prorůstáním do malé pánve. Od září 2016 podána paliativní radioterapie a k symptomatické léčbě jako ležící pacientka přijata do hospice. Orientovaná, spolupracující, schopna se posadit na lůžku, bolesti nemá. Během pobytu v hospici se opět stala omezeně mobilní. Zemřela za rok od našeho rozhovoru.

6.3.1 OBJEVUJÍCÍ SE TÉMATA

Téma č. 1 Čas

Téma ještě nějakého času na tomto světě, se v rozhovoru objeví hned několikrát. Celkem čtyřikrát ho klientka zmíní. Dalo by se říci i pětkrát, ale z jednoho jsem vytvořila samotné téma o nástupu vnučky do první třídy, což však také souvisí s potřebným časem. Nejdříve se téma času objeví, když odpovídá, jaké jsou nejhezčí chvíle v životě, tak hned po narození dětí zmíní: „No a pak můžu říct to, že jsem ještě tady na tom světě.“ (3.144) Dále pak na otázku, zda je něco, na co se netěší, odpovídá, že nic takového není. „Já se těším každý ráno, že se zbudím a to je vše no.“ (4.218) Téma času se znovu objevuje při největších starostech, co teď má. „Největší starost je to, abych prostě ještě nákej ten pátek tady byla no.“ (5.295) A naposledy ho zmíní jen o kousek dál, když se klientky ptám, jaká jsou její momentální přání. „Já abych to ještě vydržela nákej ten pátek.“ (5.315-316)

Téma č. 2 Kontakt

Otázku, co mi tady chybí, si pokládá během rozhovoru sama. A přes vyprávění o své rehabilitaci se rozmluví o sousedce, s kterou ráda trávila čas. „To já za tou paní xxx (sousedka), já nevím tady je kousek vode mě, tak za ní jsem chodila, povídaly jsme si a to bylo dobrý no.“ (3.159-160) „A to bylo fajn si s ní pokecat. Tak jako tady někoho mít žejo. Ted' už ji vůbec nevidám.“ (3.162-163) Sociální kontakt má tedy pouze s rodinou a personálem.

Téma č. 3 Prostředí

Klientka má celoživotní zálibu v květinách. Svůj pokoj si zdobí podobně, jako to dělala doma. „Těším se na jaro, až budu mít tady muškáty, kytky venku. Muškáty, to už se těším.“ (3.204) „Já miluju kytky. Mě ty pokoje bez kytek přijdou hrozně prázdný. Já sem byla i doma takovej magor s kytkama, to sem byla teda.“ (3.207) Její pokoj má nejvíce květin z celého hospice.

Téma č. 4 Nástup vnučky do první třídy

Když mě zajímá, o čem v současné době tak přemýšlí, vyvstane téma krásné události. „Jestli se dožiju toho a to nekecám, až půjde moje poslední vnučka do první třídy. To bych chtěla ještě. To bych chtěla teda jako. Protože pravnoučat už se asi nedočkám.“ (4.221-223) Říká s veselým výrazem v tváři.

Téma č. 5 Spokojenost rodiny

Děti jsou pro klientku velké životní téma a záleží jí na jejich štěstí. Vnoučata již má, ale od nejmladší dcery zatím ne. „Vona ta nejmladší je v lázních, udělaly se jí uzly na vaječníku, ale třeba ji tam vylécej a třeba se ještě dočkám. Tak se modlim, pane bože ať, vona by si tak jako přála.“ (4.223-224) Dále zmiňuje spokojenost dětí i na otázku jaká jsou její přání. „Aby se děti měly dobře, aby byly zdravý no, aby já nevím no, hlavně aby se měly dobře děti no.“ (5.315)

Téma č. 6 Stav bez depresí

„Jo jinak musim bejt bez depresí, žádný deprese, abych si ještě užila ty nejmladší vnučky.“ (5.297) Je další téma, které se v rozhovoru objevilo.

6.3.2 VLASTNÍ INTERPRETACE ROZHOVORU

Klientka je upovídaná, veselá a svérázná žena, která má ráda společnost. Nejkratší dobu mi u ní trvalo navázat nějaký vztah. S rozhovorem souhlasila v podstatě hned. V hospici je velmi spokojená a neměnila by místo kde se nachází. Jak sama říká: „Jsem si tak zvykla, že už bych nikam nešla.“(2.88) Povedlo se jí opět rozchodit nohy a díky tomu si dojít bez pomoci na záchod. Rozhovor probíhal na Valentýna, zrovna v den narozenin její dcery, tak byl bohužel jednou přerušen telefonátem. Během chvíle se nám však podařilo navrátit se k tématu. Ze svého dětství zmiňuje pouze minimálně rodiče a především maminku, která ze všech dětí měla ráda jen nejmladšího syna a ona ji to měla velmi za zlé. Pocházela z pěti dětí, z nichž žijí už pouze dva sourozenci, s kterými ale není v kontaktu. Rozhádali se kvůli dědictví a dodnes se nesmířili, čehož prý nelituje, není schopna jim odpustit. Byla dvakrát vdaná a dvakrát se stala vdovou. Říká: „Takže já jsem taková černá vdova.“ (1.68) Smrti manželů pro ni byly zároveň nejhorší chvíle v životě. Na druhou stranu nejhezčí chvíle jejího života spatřuje v narození svých dětí a celkově o miminkách mluví velmi nadšeně a barvitě. Popisuje, jak voní a jak je to krásné období, jak miluje děti. Těžké pro ni bylo období, kdy potratila a musela porodit předčasně ve čtvrtém měsíci. Potraty prodělala dokonce dva. Když ji ve stáří lékaři sdělili diagnózu rakoviny, tak ji odmítala přijmout. Zároveň dostala sdělení, že má tak nanejvýš tři měsíce života. Mluví o tom velmi vesele, jelikož je to tři roky od tohoto sdělení a čas od času se jí ozvou sestřičky z nemocnice, aby se přeptaly, jak se má. Nechává pak se smíchem vyřizovat panu primáři, že stále žije. Vlastně se ani necítí nemocná. V hospici ji tak jednou týdně navštěvují na střídačku všechny její tři dcery včetně vnoučat, což ji velmi těší. Největší radost ji dělá nejmladší vnučka. Celý rozhovor probíhal ve velmi pohodové náladě. Dost jsme se nasmály. Dokázala i o těžkých tématech mluvit s jakousi noblesou.

6.4 PARTICIPANT 004

Délka rozhovoru: 104 minut

Osobní anamnéza

Klient ve věku 83 let s diagnózou karcinom hlavy slinivky břišní, diagnostikovanou v září 2017. Léčí se s cukrovkou druhého typu. Ženatý, manželka se léčí s karcinomem prsu. Matka po operaci ledvin. Je otcem tří dětí. Celoživotně pracoval jako ekonom, nyní

v důchodu. V lednu 2018 po domluvě s rodinou přijat do hospice k symptomatické terapii terminálního stádia karcinomu slinivky. Má zaveden sten do žlučových cest, je ikterický, bolesti nemá. Je orientovaný v čase i prostoru, mobilní a má stařecký třes. Zemřel měsíc a půl po našem rozhovoru.

6.4.1 OBJEVUJÍCÍ SE TÉMATA

Téma č. 1 Svatba syna

Jako první téma se v rozhovoru objevuje svatba syna, který se k tomu moc nemá. „A já sem se snažil, aby se vzali, ale mladýmu se do toho nějak nechce.“ (6.338-339) „Ale nevím proč. Von asi není na rodinu“ (6.341) Zmíní to v průběhu našeho rozhovoru dokonce ještě jednou. „Už sem mu několikrát tady říkal, tak se vemte, nebo ožeň se. Ale on nechce celý to příbuzenstvo, to ho děsí, ne kvůli penězům ale.“ (7.374-375)

Téma č. 2 Majetek

Majetek a finance jsou častá témata tohoto rozhovoru. „To teď řešíme, ten byt co máme, na koho ho máme napsat. On se líbí, on je to velikej byt, krásnej výhled a ono se tam synátorovi hrozně líbí. Ale jak vyřešit zase to dceři.“ (7.352-353) „Ale byt chceme přepsat na kluka, abysme nemuseli platit dědický. Jedině ho přemluvit aby prodal svůj byt. No a v tomhle je zas ta manželka, aby si tam dala nějaký věčný břemeno do konce života nebo.“ (7.355-357)

Téma č. 3 Zajištění rodiny

Na otázku, jaká jsou jeho přání, odpovídá: „No aby byli zaopatření. Aby byli v klidu a neměli žádný takový, že je bezdomovec.“ (8.406) I když uvádí, že o ně strach nemá. „To přání takový to, co má asi každej. Aby ty děti a manželka aby teda byla, aby se nedostala do problémů. Ještě asi vezmeme právníka, aby to smlouvama darovacíma vyřešil. A ona aby měla to trvalé užívání, jí zabezpečit.“ (8.408-410)

Téma č. 4 Ještě nějaký čas

Když se ptám na přání, které by bylo sobecky pouze pro něho, tak odpovídá: „No žít ještě chvíli, dvacet let je teda moc. Jo. To je právě s tím co pak tady člověk dělá. Někou dobu ještě. Ale zase na druhou stranu jsou lidi, který odcházej dřív. No nějaký rok možná ještě kdyby šel, tak mávnout proutkem kouzelným.“ (8.412-417)

Téma č. 5 Dovolená

Náš rozhovor téměř končíme zasněním se nad dovolenou. „Tak si vzít dovolenou na ten měsíc a jet do Benydoru.“ (8.410) „Dát si tam tři měsíce. Jo tam to je, Benydor je Benydor.“ (8.422)

6.4.2 VLASTNÍ INTERPRETACE ROZHOVORU

Klient je velmi milý a komunikativní pán s vytříbeným chováním. Chová se ke mně velmi galantně. Pamatuje si spoustu věcí a událostí, včetně celých jmen lidí i z dětství. Vystudoval vysokou školu ekonomickou, na což je patřičně hrdý. Používá velmi elegantně slovo dívka a na druhou stranu říká značně tvrdě slovo matka. Je nejstarší ze tří dětí. S mladším bratrem jsou stále v kontaktu a mají dobrý vztah. S o dvacet let mladší sestrou se spolu nebaví, čehož nelituje, jelikož to s ní údajně jinak nejde. Párkrát se mu však stane, že když mluví o sestře, nazve ji dcerou, což si neuvědomuje. Po smrti otce se přestal stýkat i s matkou a nevěděl ani, že zemřela, tudíž jí nebyl na pohřbu, to ho však dodnes mrzí. Vůbec nemluví o emocích, zato ale velmi často se rozhovor stočí k politice a majetkům, nebo k vyprávění o někom cizím. Jeho velkým snem bylo, aby obě děti vystudovaly vysokou školu, což se ani jednomu nepovedlo. Syn studia zakončil maturitou a dcera vysokou školu ukončila po dvou letech kvůli nemoci. Jako nejhezčí chvíli v životě uvádí narození dcery v době, kdy ještě stavěli dům. Nejdůležitější věcí v životě je podle něho řádné hmotné zabezpečení a starost mu dělá fakt, že jeho jediný vnuk je adoptovaný a neví o tom. Ve vzduchu tak stále visí otázka, zda mu to sdělit, či ne. Trávil s ním spousty času a hodně ho toho naučil. V hospici ho navštěvují obě děti a manželka je u něho každý den dokonce, i když má za sebou právě ozařování kvůli nádoru na prsu. Klient si myslí, že v hospici stráví nějaký čas a až se manželce udělá lépe, vrátí se opět domů. Vedení rozhovoru pro mne nebylo lehké, častokrát jsem klienta musela vracet k tématu.

6.5 PARTICIPANT 005

Délka rozhovoru: 113 minut

Osobní anamnéza

Klientka ve věku 66 let s diagnózou karcinom hrdla děložního diagnostikovanou v dubnu 2017. Rozvedená důchodkyně, má dvě dospělé děti a několik vnoučat. Celý život

pracovala v jednom zaměstnání a to pro telefonního operátora. Matka jí zemřela v 81 letech na karcinom v dutině břišní a otec zemřel v 62 letech na karcinom slinivky břišní. V listopadu 2017 byly vyčerpány veškeré možnosti aktivní onkologické léčby a posléze byla přijata k symptomatické terapii do hospice. Je omezeně mobilní, dojde si na WC. Bolesti tlumeny opiáty. Zemřela osm měsíců od našeho rozhovoru.

6.5.1 OBJEVUJÍCÍ SE TÉMATA

Téma č. 1 Důstojnost

Jako velmi intimní téma se v rozhovoru ukazuje důstojnost a to hned jako první. Začne o něm mluvit v návaznosti na vnoučata, která už zná pouze z fotek a vyprávění. „Ale teď já ty návštěvy nechci. Už za mnou choděj jenom synové.“ (3.189) „Ani známí, nikoho protože já každý vodpoledne vodpočívám, vlastně už pospávám a a ňák chci, aby si mě uchovali, když jsem ještě ňák byla v plný síle.“ (3.191) „Aby tu na mě koukali, jak teď vypadám, to ne. To jako mi vadí.“ (3.194) „Takže se střídaj ty mí kluci jenom.“ (3.196) Což však říká značně smutně.

Téma č. 2 Strach z vlastního konce

Když se bavíme o věcech, na které se klientka netěší, objeví se poprvé nejistota, co ji čeká. „Asi nevím, asi asi protože sem viděla jak ty nemoce končej.“ (5.298) „Tak jako člověk neví, jak dlouho tady bude takle ještě jakoby pohyblivej.“ (5.300) „A jak to všechno bude dál žejo.“ (5.302) „Ale zase, to asi člověk líp snáší, protože už mám ňáký proti bolesti, ty opiový.“ (5.304) Znovu se toto téma objevuje, když se bavíme o tom, jaké má nyní klientka starosti. „Tak třeba starost, jako musím se plno věcí vzdát žejo, protože vím, že nebudu, už nepudu ven. Nevím, co bude dál. Nevidím vnoučata, nemůžu žít ňákej plnohodnotnej život no.“ (5.328-329) A po třetí se o svém konci zmíní téměř na konci rozhovoru, kdy se sama ptá, ale na odpověď nečeká, zamluví ji. „No jo, ale to je takový blbý a v létě už to budu mít všechno za sebou.“ (10.674) „Jak to může dlouho trvat? Já se bojím zeptat jo.“ (10.676)

Téma č. 3 Vztah synů

Zajímám se jaká má klientka přání, načež mi odpovídá: „Tak já bych si přála, aby ty moji kluci si byli oporou, až tady nebudu. Aby třeba kvůli ňákýmu majetku, protože je tady ta chalupa a byt velkej žejo. Při ňákým dělení potom se dohodli. A to už sem jim

řekla.“ (6.415-416) „Aby třeba se nějakým způsobem, tak zatím to vypadá, že sou schopný se dohadovat vo mě žejo. Tak snad to tak bude.“ (6.418)

Téma č. 4 Chata

Chata má pro klientku velkou cenu, strávila na ní kus života a milovala to tam. Často náš rozhovor zabředne k vyprávění o chatě. Je pro ni tedy důležité, jak s chatou bude dále naloženo. „A ten mladší kluk k tomu má ještě citovej vztah a doted' se kamarádí s tím sousedovým synem, tak si myslím, že si tu chatu nechá. To bych jako byla ráda, kdyby si ji nechal a neprodal. Ale je to i starost no.“ (8.531-532)

Téma č. 5 Zdravé vnouče

Klientčin syn s partnerkou čekají dceru. První dítě mají po operaci srdce a o jedno přišli ještě v době těhotenství. Klientka se na svoji první vnučku velmi těší a zároveň se strachuje. „Tak hlavně aby byla zdravá ta, co je teď na cestě. Hlavně aby to klaplo. Člověk má furt starost.“ (11.716)

6.5.2 VLASTNÍ INTERPRETACE ROZHOVORU

Klientka na mě během seznamování působila spíš uzavřeným dojmem, nikdy nebyla moc sdílná. Při rozhovoru se však ukázal pravý opak. Nenechala mě téměř nic říct, skákala mi do řeči, a když jsem se zmínila, že jsme probraly snad už vše, jestli chce ještě něco dodat, mluvila další hodinu. Často vypráví v negativním směru o ostatních lidech a těžko se mi ji navrací sama k sobě. Úplně nejčastějším tématem je její chata, která ji vyplňovala značnou část života. Ovšem podívat se tam by již nechtěla, bylo by ji líto, že tam nemůže zůstat a zastat veškerou potřebnou práci. Dalším častým tématem je jídlo, s kterým v hospici není spokojená, ale nikomu si zatím nestěžovala. Narodila se jako vymodlené dítě, maminka třikrát potratila, než se jim zadařilo. Měla však o ni velký strach a stále ji vodila po doktorech a jak sama říká, vybudovala v ní syndrom bílého pláště. Lituje dnes, že ze strachu neřešila zdravotní potíže a nenechala se vyšetřit dřív. Rakovinu jí zjistili, když už se nedalo vůbec nic dělat. Měla ještě mladšího bratra, s kterým se dlouhou dobu nestýkali. Stal se z něho bezdomovec a zemřel na ulici. Nejhezčí chvíli v životě popisuje dobu, kdy byla se svými dvěma syny pět let na rodičovské dovolené. Hodně času trávili s rodinou cestováním, po kempech, na lodi a věnovali se různým sportům. Manžel ji později ale opustili kvůli jiné ženě, což mu nemůže dodnes odpustit. Našla si časem

nového partnera a s ním jak říká, strávila hezký život. Ten však bohužel zemřel na rakovinu. Na rakovinu jí zemřela i maminka i tatínek, proto svoji diagnózu čekala. Smrt rodičů dva roky po sobě, pro ni bylo psychicky velmi náročné období. Za náš rozhovor byla nakonec ráda, že se mohla trochu vypovídat. Jelikož jako návštěvy přijímá pouze syny a s nimi to prý není takové, jako povídat si s holkami.

7 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Během pročitání vzniklých témat ze všech rozhovorů jsem hledala určité souvislosti. Dohromady se ve výzkumu objevilo dvacet sedm témat, přání, která participanti vyslovili. Žádné z témat jsem jim nepodsouvala, zmiňovali je sami od sebe. Témata jsem pojmenovávala skutečnými slovy participantů. Hledáním souvislostí poté vyvstalo osm okruhů, ve kterých jsou si přání podobná. Okruhy jsem seřadila podle četnosti výskytu.

1. Rodina

Téma rodiny vyslovili naprosto všichni participanti mého výzkumu. Přání týkající se rodiny zaznělo v různých modifikacích pokaždé. Každý participant uvedl to podstatné, na čem mu v rodině záleží. Zároveň záleží na okolnostech té dané rodiny, kdo je z příslušníků ještě na živu, s kým jsou participanti v kontaktu a především, zda mají děti. Vlastní děti zde mají všichni účastníci mého výzkumu. Zaznělo tedy téma spokojenost syna u respondenta 001, respondent 002 uvedl rodina jako celek, respondentovi 003 záleží na spokojenosti rodiny, pro respondenta 004 je důležité zajištění rodiny a respondent 005 uvádí vztah synů.

2. Čas

Téma ještě nějakého zbývajících času se v rozhovorech nejčastěji ukazuje jako jedno z prvních. Vyslovili toto přání čtyři účastníci z pěti. Zmínili čas ve smyslu žít a mít tak ještě nějaký čas na tomto světě. Ještě si zkrátka nepřejí zemřít. Toto přání uvedli respondenti 001, 002, 003 a 004.

3. Událost

Témata týkající se prožitku nějakých životních událostí vlastně velmi úzce souvisí s tématem času, rozepíši ho zde však zvlášť. Během rozhovorů se objevily celkem čtyři

události, kterých se chtěli participanti dožít. Participant 004 by si přál, aby se syn konečně oženil a sám by rád jel s manželkou ještě alespoň na tříměsíční dovolenou. Participant 005 by si přál narození zdravého vnoučete a účastník 003 by se velmi rád dožil chvíle, kdy jeho nejmladší vnučka půjde do první třídy.

4. Klidná smrt

U dvou participantů se objevuje otázka smrti. Participant 001 se bojí bolestné smrti, a proto si přeje klidnou bezbolestnou smrt, ideálně ve spánku. Participant 005 má zkušenosti s umírajícími blízkými na rakovinu a má tudíž obavy. Rád by věděl, co a jak bude v jeho případě.

5. Majetek

Pro participanty, kteří po sobě zanechají nějaký větší majetek, je velmi důležité, jak bude po jejich smrti s majetkem naloženo. Často se během rozhovoru svém majetku zmiňují. Účastník 004 má majetek celkově jako velké životní téma a participant 005 má vlastní chatu, ke které ho poutá silný citový vztah.

6. Kontakt

Dva participanti by rádi měli v hospicovém zařízení blízkého přítele, s kterým by mohli sdílet podobný osud, někoho ve stejné situaci jako jsou oni sami. Uvedli toto přání participanti 001 a 003.

7. Psychika

Dobré psychické rozpoložení uvádějí dva participanti. Participantovi 003 záleží, aby byl bez depresí. Participant 002 si chce udržet stav jakéhosi odosobnění a plně neprocitnout do reality.

8. Soukromí

Posledním okruhem objevujícím se je téma soukromí, uvádějí ho dva participanti. Ani jeden z nich nepřijímá, až na výjimky, žádné návštěvy. Participant 002 zmiňuje téma z důvodu udržení si soukromí a zároveň vyhnutí se kontaktu s okolím. Participantovi 005 záleží na tom, aby si jej všichni pamatovali z dob, kdy byl ještě v plné síle.

8 DISKUZE

Smrt je nedílnou součástí každého živého tvora a proto velmi důležité a zároveň zajímavé téma pro studii. Jsem si plně vědoma, že knih, článků, bakalářských a diplomových prací na téma smrt bylo již napsáno nespočet. Konkrétně však studií o přáních lidí na konci svého života není až tak mnoho. Proto spatřuji výzkum mé bakalářské práce jako přínosný pro hlubší poznání, v diplomové práci by se dalo jistě i obsáhle rozšířit.

Participant mého výzkumu byli lidé minimálně středního věku a výše. Všichni měli již dospělé děti, nikdo z nich nebyl bezdětný. Zajímalo by mě, jak by se výsledky lišily u lidí s malými nebo dospívajícími dětmi. Předpokládám, že odchylky od těchto výsledků by se jistě objevily. Dále si myslím, že u osamocených lidí, kteří již na světě nemají nikoho ze své rodiny, by se výsledky také mohly značně měnit. Nabízí se mi i otázka, jak by se lišily výsledky, kdyby účastníci nebyli onkologičtí pacienti, ale lidé s jiným důvodem blížícího se umírání. Navzdory faktu, že všichni participant mého výzkumu byli onkologičtí pacienti v terminálních stádiích nemoci, bylo pouze v jednom případě zmíněno přání nemít bolesti. Spatřuji tak paliativní péči za neskutečně přínosnou, už jen v tomto ohledu. Pokud pomůže třeba jen v ulevě od bolestí, tak je to dobré znamení. Myslím, že pokud by měli bolesti, analýzy by se značně lišily.

V některých rozhovorech se objevovaly narušené vztahy, konkrétně u participanta 003 vztah se sourozenci, u participanta 004 ztah s matkou a sestrou a u participanta s již zesnulým bratrem. Překvapilo mě, že ani jeden z účastníků neměl chuť, ke konci svého života, tyto vztahy opět urovnat.

Skutečně mě překvapila četnost přání ještě nějakého času. Předpokládala jsem, že lidé umírající na rakovinu budou více chtít zemřít. Z mého výzkumu však vyšlo, že čtyři z pěti participantů ještě tento svět opustit nechtějí a pátý participant toto téma nezmiňuje. Na druhou stranu se nám jen minimálně povedlo probrat téma smrti. Tomuto tématu bych se ráda věnovala ve větší míře. Respektovala jsem však to, o čem participant chtěli mluvit. Téma smrti jsem se snažila navést otázkou: Chtěl/a byste být nesmrtelný/á? Někdy se to povedlo, ale ve většině případů klient odpověděl stručně a dále se tématu nevěnoval. Myslím, že je to značně ovlivněno i momentálním rozpoložením participanta a zároveň tím, v jaké fázi smíření se se smrtí se nachází. Ani jeden z účastníků výzkumu

před sebou neměl poslední dny. Nejdříve zemřel participant 004 jeden a půl měsíce po našem rozhovoru a participant 001 žil ještě dalších dva a půl roku.

Zároveň si také uvědomuji, že participantů říkali pouze to, co oni sami chtěli. Některé informace tak mohou být zkreslené či nepravdivé. Mým úkolem ale nebylo soudit pravdivost jejich výroků. U účastníka 001 mě překvapilo, jak vyprávěl o svém životě a nikde se nezmínil o věcech jako je alkoholismus, či momentální exekuce. Domnívám se však, že chtěl na mne udělat co možná nejlepší dojem. Vlastně i náš rozhovor zakončil otázkou: Jaký na mě udělal dojem.

Možností co by kdyby je opravdu mnoho, avšak tak jak je práce napsaná, jak probíhaly rozhovory a kdo byli moji účastníci výzkumu je tak, jak je. Ve své nejlepší možné podobě.

Velmi zajímavý výzkum pro porovnání s touto prací uvádím v teoretické části. Jde o výzkum v jedné americké nemocnici, jehož cílem je splnění umírajícím pacientům tři jejich přání. Stejně tak zajímavé je, že uvádějí častokrát úplně jednoduchá a pro zařízení i finančně nenáročná přání. Každopádně mi to přijde jako krásná a skutečně smysluplná myšlenka a byla bych vděčná, kdyby se jí povedlo rozšířit do celého světa a stala se tak přirozenou součástí paliativní péče.

Uvědomila jsem si díky rozhovorům jak důležité je pro klienty v hospici mít možnost povídat si. Většina lidí je upoutána ve svém pokoji a odkázána na kontakt pouze s návštěvami či personálem. Bylo znát, jak příjemné je pro ně moci sdílet své zkušenosti a vyprávět svůj život, rekapitulovat jej. Vědomí, že se o ně a jejich příběh někdo zajímá.

ZÁVĚR

Smrt čeká na každého z nás, někoho dostihne dříve, někoho později. Nemůžeme vědět, jaká smrt bude vybrána právě nám, ale můžeme se o ní dozvědět co možná nejvíce, abychom žili klidnější život beze strachu ze smrti. Pochopili a pokorně přijali tento nezvratný fakt. Psaní bakalářské práce na téma: Přání paliativních klientů v hospicové péči, mi v mnohém otevřelo oči. Snažila jsem se nahlédnout a obsáhnout téma smrt v co možná největší míře. Studováním odborné literatury a pročítáním zahraničních zdrojů a výzkumů jsem si zajistila mnoho teoretického materiálu. Skutečnou podstatu věci jsem však zažila během tříměsíční stáže přímo v hospici, kde mi bylo umožněno nahlédnout pod pomyslnou plachetku přicházející smrti.

Během stáže se mi podařilo získat cenný materiál především pro praktickou část bakalářské práce. Cílem této práce bylo zjistit, jaká jsou přání klientů v hospicové péči, kteří jsou na samém konci svého života. Společné pro participanty mého výzkumu bylo několik aspektů. V první řadě měli všichni stejnou diagnózu a to terminální stádium rakoviny. Každý měl svůj vlastní pokoj, upraven podle svých možností a přání, připomínající alespoň částečně prostředí domova. Zajištěnou veškerou potřebnou péči, poskytovanou ochotným a respektujícím personálem a v neposlední řadě měli díky lékům maximálně tlumenou bolest. Celodenní režim závisel pouze na nich a mohli tak trávit svůj čas po svém. Všichni měli již dospělé děti a rozhovory se mnou vedli dobrovolně a s chutí. K dnešnímu dni již ani jeden z participantů nežije. I přes společné znaky byl každý z nich naprosto odlišný a jedinečný, stejně jako jsme my všichni. Krása paliativní péče spočívá právě v individuálním přístupu ke každému člověku.

Bakalářskou práci jsem rozdělila do dvou částí. V první části se věnuji potřebné teorii k pochopení paliativní a hospicové péče. Teoretická část vychází z odborné literatury a zahraničních výzkumů. Popisuje základní terminologii, možnosti, formy a cíle paliativní a hospicové péče. Dále pak samotnému klientovi a v neposlední řadě se věnuje důležitosti sociálního pracovníka s umírajícími klienty a následně s pozůstalými.

Druhá, praktická část je věnována výzkumu. Výzkum jsem prováděla formou polostrukturovaných rozhovorů a zpracovávala jej pomocí interpersonální fenomenologické analýzy. Účastníků výzkumu bylo celkem pět a vzniklo dohromady dvacet sedm témat, která se mi podařilo rozdělit do osmi skupin podle podobnosti napříč

tématy. Nejdůležitější přání se vztahovalo k rodině, poté si participanti přáli ještě nějaký čas zůstat na tomto světě. Dalším ukazujícím se tématem bylo dožití se nějaké důležité události, klidná smrt či zajištění majetku. Stejně tak se objevovala témata jako potřeba společenského kontaktu, nebo na druhou stranu soukromí a přání dobrého psychického rozpoložení.

Vyslovená přání jsou důležitým vodítkem, jak se klient na konci života cítí a co je pro něj skutečně důležité. Psaní bakalářské práce pro mne bylo velký přínosem do života. Přála bych si, aby se mé získané informace a prožité zkušenosti dostali i do rukou široké veřejnosti a napomohli tak k šíření vědění o paliativní péči. Aby každý věděl, až se ocitne na konci života on sám, nebo jeho blízcí, tak jaké ulevující možnosti skutečně má.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Bužgová, R. (2015). *Paliativní péče ve zdravotnických zařízeních: Potřeby, hodnocení, kvalita života*. Praha: Grada

Bužgová, R., Inovace profesních zdravotnických programů na OU (projekt), Ostravská univerzita, & Lékařská fakulta. (2011). *Paliativní péče v geriatrici*. Ostravská univerzita v Ostravě.

Callanan, M., Kelley, P., & Cesta domů (sdružení). (2005). *Poslední dary: Jak porozumět zvláštnímu vnímání a potřebám umírajících*. Vyšehrad: Cesta domů.

Castellucci, Maria. (2018) *UCLA program aims to grant patients' wishes at the end of life*. Modern Healthcare [online]. 48(23), 0034-34 [cit. 2021-7-16].

Cesta domů. *Práva umírajících*. [online] Dostupné z <https://elearning.cestadomu.cz/elearning/pro-psycho-socialni-pracovniky/> [cit. 2021-7-16].

Grigoren Valentin Titus, Gabriela Rahnea Nita, Aurelia Mihaela Sandu, Alexandru Grigorescu, Anda-natalia CiuhuI a Mihai Popescu. (2014) *Blockage of communication with the patient's family - clinical and psycho-emotional implications*. Acta Medica Transilvanica [online]. 19(1), 127-130 [cit. 2021-7-16].

Gulová, L., & Šíp, R. (2013). *Výzkumné metody v pedagogické praxi*. Praha: Grada.

Guzowski, Andrzej, Elżbieta Krajewska-Kulak, Wojciech Kulak, Emilia Sarnacka a Mateusz Cybulski. (2013) *Współczesne postawy wobec śmierci i umierania*. Palliative Medicine / Medycyna Paliatywna [online]. (4), 163-170 [cit. 2021-7-16].

Haškovcová, H. (2007). *Thanatologie: Nauka o umírání a smrti*. Galén.

Kabelka, L. (2018). *Geriatrická paliativní péče a komunikace o nemoci*. Mladá fronta.

Kalvach, Z. (2019). *Manuál paliativní péče o umírající pacienty: Pomoc při rozhodování v paliativní nejistotě*. Cesta domů.

Kim, Mira. Finding Meaning in Life Threatening Illness. (2020) *Korean Journal of Hospice* [online]. 23(2), 39-43. Dostupné z: doi:10.14475/kjhpc.2020.23.2.39 [cit. 2021-7-16]

- Kübler-Ross, E. & Agentura TMG. (1992). *Hovory s umírajícími*. Signum unitatis.
- Kupka, M. (2014). *Psychosociální aspekty paliativní péče*. Praha: Grada.
- Laca, S. (2012). *Sociální práce v paliativní a hospicové starostlivosti*. VŠZ a SP sv. Alžběty, Bratislava.
- Malíková, E. (2020). *Péče o seniory v pobytových zařízeních sociálních služeb*. Praha: Grada.
- Marková, M. (2010). *Sestra a pacient v paliativní péči*. Praha: Grada.
- Matoušek, O. (2008). *Slovník sociální práce*. Praha: Portál.
- Matoušek, O., Kodymová, P., & Koláčková, J. (2012). *Sociální práce v praxi: Specifika různých cíkových cílových skupin a práce s nimi*. Praha: Portál.
- Munzarová, M. a kol. (2008) *Proč ne eutanazii aneb Být, či nebýt?* Karmeliánské nakladatelství.
- O'Connor, M., Aranda, S., & Česká asociace sester. (2005). *Paliativní péče: Pro sestry všech oborů*. Praha: Grada.
- Parkes, C. M., Relf, M., & Couldrick, A. (2007). *Poradenství pro smrtelně nemocné a pozůstalé*. Společnost pro odbornou literaturu.
- Pollard, B., & Masnerová, E. (1996). *Eutanazie—Ano či ne?* Praha: Dita.
- Remanayake, R. P. J. C., G. V. A. DILANKA a L. W. S. S. PREMASIRI. Palliative care; role of family physicians. (2016) *Journal of Family Medicine* [online]. 5(2), 234-237 [cit. 2021-7-16]. ISSN 22494863. Dostupné z: doi:10.4103/2249-4863.192356
- Student, J.-C., Mühlum, A., & Student, U. (2006). *Sociální práce v hospici a paliativní péče*. H & H.
- Svatošová, M. & Asociace poskytovatelů hospicové paliativní péče. (2008). *Hospice a umění doprovázet*. APHPP.
- Svatošová, M., & Jirmanová, M. (1998). *Hospic slovem a obrazem*. Ecce homo.
- Vorlíček, J., & Adam, Z. (1998). *Paliativní medicína*. Praha: Grada.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Informovaný souhlas účastníka výzkumu

Příloha č. 2: Přepis rozhovoru – participant 001

Příloha č. 3: Přepis rozhovoru – participant 002

Příloha č. 4: Přepis rozhovoru – participant 003

Příloha č. 5: Přepis rozhovoru – participant 004

Příloha č. 6: Přepis rozhovoru – participant 005

Příloha č. 1

Výzkum na téma: „Přání paliativních klientů v hospicové péči.“

Studentka třetího ročníku PVŠPS Lenka Štěpánková provádí výzkum pro svou závěrečnou bakalářskou práci pomocí kvalitativních rozhovorů. Cílem výzkumu je zjistit, jaká přání mají paliativní klienti v hospicové péči. Veškeré materiály budou použity pouze pro účely bakalářské práce a celý výzkum bude anonymní. Rozhovory budou nahrávány a nahrávky po napsání práce patřičně znehodnoceny. Účast všech participantů výzkumu je dobrovolná.

Informovaný souhlas účastníka výzkumu

Já (jméno).....

- 1) Souhlasím s nahlížením do osobní dokumentace a pořizováním výpisů z ní.
- 2) Souhlasím s nahráváním rozhovoru.
- 3) Dávám svolení, aby získaná data byla anonymně použita ve studentčině bakalářské práci.
- 4) Potvrzuji, že jsem byl/a obeznámen/a s podstatou výzkumu a účastním se ho zcela dobrovolně.
- 5) Jsem si vědom/a, že mohu rozhovor kdykoliv ukončit, případně tento souhlas stáhnout.

Dne:.....

Podpis:.....

Příloha č. 2

1 **Rozhovor 1**

2 **PARTICIPANT 001**

3 **Datum: únor 2018**

4 **Délka rozhovoru: 67 min**

5 **T: TAZATEL**

6 **P: PARTICIPANT**

- 7
- 8 T: Tak já vás poprosím, jestli byste mi mohla vyprávět něco o tom, jak jste se jako narodila, o své původní rodině nebo o
9 současný rodině. Tak, co se vám chce vyprávět.
- 10 P: Právě to já bych radši vodpovídala na votázky.
- 11 T: To pak budou i nějaký otázky. Jenom takový jako jaká byla třeba vaše rodina, jestli máte sourozence, rodiče a tak.
- 12 P: Mmm rodiče už zemřeli. No to vloni v květnu.
- 13 T: Aha.
- 14 P: Na ajzhamra. Otec ten někdy když mu bylo kolem padesátky na infarkt. (pauza) Noo a ségru mám, ta žije, ta je vo rok
15 mladší než já.
- 16 T: Ehm.
- 17 P: A tak ňák jsme žili normálně jako normální rodina. Průměrná. Ani chudý, ani bohatý. A tak.
- 18 T: A jaký byli maminka s taťkou?
- 19 P: Noo je fakt, že sem měla radši taťku.
- 20 T: Aha.
- 21 P: Byl přísněj teda, ale, ale byl to prostě taťka no. Máma eee ta se mi přiznala, že mě nechtěla. Takže já sem a dělala všechno
22 pro to, aby potratila. Já to budu říkat jak to je.
- 23 T: Ehm.
- 24 P: A takže já sem vo tom věděla a bylo mi to teda líto. No ale bylo znát celej život, že má radši ségru.
- 25 T: Aha.
- 26 P: Vona byla na smůlu nemocná, když se narodila, měla spoustu problémů. (pauza) Takže jako se o ni bála. A já, že sem byla
27 takový (nádech) nechtěný dítě, ale hodný, hezký, zdravý. Babička mě rozmazlovala prostě, a takže já sem šla vod mámy
28 stranou jo a to mě mrzelo, ale tak ňák to šlo no. Zvykla sem si.
- 29 T: A říkala ste, že máte jednu ségru teda.
- 30 P: No.
- 31 T: A ta je jaká?
- 32 P: No rozumíme si.
- 33 T: Jo?
- 34 P: Hm.
- 35 T: A ještě pořád se třeba navštěvujete?
- 36 P: No nenavštěvujem, voni nemaj auto a vona je nemocná s nohou, blbě chodí. Má několik operací s kolenem.
- 37 T: Ehm.
- 38 P: A tak. A štítnou žlázu řeší a prostě taky není zdravá. Ale denně si voláme nebo píšeme.
- 39 T: Aha.
- 40 P: To jako jo. Tady už taky byla jednou s cerou mojí, no jenže voni se neschodnou v čase.
- 41 T: Hm.
- 42 P: Aby sem za mnou jezdily spolu jako.
- 43 T: Ehm.
- 44 P: Když může ségra, nemůže cera a vobráceně. Tak takže to je vopravdu vobtížný a tak ňák. (pauza) noo.
- 45 T: A o nějaký teda svojí rodině, ste říkala, že máte dceru.
- 46 P: Noo mám ceru (pauza) ta se narodila v sedumdesátým čtvrtým, nevím kolik jí je, asi čtyřicettři nebo kolik (smích) to
47 nevadí v sedumdesátým čtvrtým a v sedumdesátým devátým se narodil syn.
- 48 T: Aha.
- 49 P: No a tak to se mi líbilo jako. Pořád na ně vzpomínám jako na miminka. (zasněně) Na porody ráda vzpomínám, bylo to
50 hezký. No s manželem sme měli, taky to bylo všechno hrozně krásný. No jenže můj manžel byl chorobně žárlivej.
- 51 T: Ehm.
- 52 P: A postupem času to gradovalo až k týrání. Já sem dloouho držela kvůli těm dětem. Ale když se dcera vdala, nebo vdávala
53 tak to už fakt nešlo, tak sem se rozvedla.
- 54 T: Aha.
- 55 P: Jo. No a my pak kupodivu sme s manželem sme byli jako kamarádi.
- 56 T: Hm.
- 57 P: Sme si říkali PROČ sme takhle nemohli žít v manželství. Prostě už na mě neměl nárok, tak byl zase zlatej.
- 58 T: Hm.
- 59 P: Jo. No a to je jedno. Bohužel teda se uchlastal. A umřel. A já sem se zabouchla a vdala sem se podruhý. Tam teda
60 votamtaď děti nejsou, to už sem nechtěla. Protože to mi bylo těch asi osumatřicet. (nádech) No a takže sme se vzali jen tak
61 prostě a to a žili sme spolu osum let. Hezký maželství, volný, ten mi dal veškerou volnost, já sem si připadala jak princezna.
62 (úsměv) Opravdu šťastná sem byla s ním. No jenže pak bohužel nastalo to, že mě vytách jednou na Silvestra a já nechtěla,
63 nerada chodim po Silvestrech někde.

64 T: Hm.
65 P: A zatáh mě do nějaký hospody, kde měl partu kamarádů a tam měli nějakou voslavu prostě a on tam chtěl bejt. Jo tak jsem
66 tam šli, něco se vypilo. Já kráva na Silvestra, když všude mrzlo jako takovýdle (ukazuje podpatek) štengle, já sem na nich
67 upadla a zlomila si kotník.
68 T: Jaj.
69 P: A blbě teda jako jo. Takže sem kulhala a von se za mě styděl a nabrnk si jinou. A nechal mě.
70 T: Kvůli tomu kotníku?
71 P: Cože?
72 T: Kvůli tomu kotníku?
73 P: NO. (velmi rázně řečeno) Von to byl takovej, voni mu říkali narcis.
74 T: Hm.
75 P: Von prostě, von měl rád hezký, jemu nešlo vo to, že sem chytrá nebo blbá nebo.
76 T: Hm.
77 P: Ale von měl tak jako vedle sebe jako kytičku. A jelikož sem kulhala, tak to mu nešlo dvakrát. Tak začal chodit sám a
78 nějaká děvka (smích) (pauza) prostě tak sme se rozvedli. Říkám děti nejsou. Tak co s takovým abych na něj prala jo.
79 T: hm.
80 P: A von se tahal s nějakou rezavou krávou. To mi radši bude samotný. Mezitím zemřel ten manžel. Takže sem si k sobě
81 nastěhovala syna.
82 T: Ehm.
83 P: A bylo nám spolu krásně.
84 T: Hm.
85 P: Opět sem byla na obláčku šťastná, žádný starosti, problémy. Žila sem si se svým vymodleným synem. Tak nám bylo
86 krásně.
87 T: On byl vymodlený?
88 P: BYL. (důraz)
89 T: Jak to?
90 P: (nádech) Noo tak je to takovej rozmar. Já, že sem byla poprvé těhotná v těch osmnácti, tak taky člověk nemá ten rozum,
91 tak sem si přála syna, protože všechny moje kámošky měly syna.
92 T: Ehm.
93 P: Tak já ho chtěla taky. Co s holkou, holky sou rozcapený, jo ukňučení a já chtěla kluka. Narodila se holka. Samozřejmě
94 sem z ní byla nadšená, byla to pro mě panenka. Byla jak princezna, to všechno jo, ale prostě ten syn, ten KLUK (důraz)
95 věčně špinavej, takovej mi chyběl. No a pak teda sem přišla do jinýho stavu a to už sem říkala, tohle bude kluk. Kdyby to
96 měla bejt holka, tak snad si ji dám vzít, nebo co, to sem taky jo. Tenkrát ještě nebyly ty eee takže stejně sem se nedozvěděla.
97 Jako a to sem jen tak jako si takový blbosti. No ale prostě celý těhotenství furt kluk, kluk, že to bude kluk. No mluvila sem o
98 něm jako o chlapovi, jako že von už mě kope a von todle a musím pro něj tamto. Modrý věci sem si koupila jo a.. No a
99 potom když se narodil jo, krásnej (důraz) porod, já ani nevím. Během hodiny bylo všechno.
100 T: Fakt jo?
101 P: Čtyry hodiny sem byla doma ještě, ale už teda sem věděla, že přijede sanitka. Vim, že byly čtyry hodiny, když sem, ještě
102 sem si zapalovala cigó. A v půl šestý byl na světě.
103 T: Týýjo.
104 P: Já sem to vzala jedním vrzem. Štýry kila měl. Já fakt nevěděla, no věděla sem vo něm, dal mi zabrat jo. To štýry kila když
105 já měla normálně tak já furt sem měla takle postavu. (ukazuje na břicho) Takže takový dítě přivít na svět, ale bylo to rychlý.
106 T: Hm.
107 P: No, a když mi řekli ježiš to je krásnej kluk, a teď von začal ale rvát a von měl hlas už vod narození takovej po maželovi,
108 toho bylo všude slyšet. A von začal tam tak rvát. Mě tekly slzy štěstím radostí prostě, že mám konečně syna.
109 T: Hm.
110 P: Tak sem byla v tý chvíli sem si říkala, nejšťastnější na světě jo. No bylo to hrozně krásný. Tak sem teda pak měla
111 princezničku a k ní tady toho. Toho musela hlídat. Von jí dělal naschvály, a takže se navzájem poštuchovali, zlobili, jako
112 všechny děti no. (úsmev)
113 T: Hm.
114 P: Hezký to bylo. (zasněně) No a potom když teda bydlel se mnou, no tak von to věděl, že sem ho celej život rozmazlovala.
115 No takže teďka von mi to vynahrazoval. Jo. Co sem to. Co mi na vočích viděl, tak to mi hodně pomáhal. Věděl, že mě baví
116 zahrádka. To sme v tý době bydleli v takovém baráku, kde sme měli zahradu. A věděl, že mě to baví, tak to dělal se mnou a
117 mě to tak bavilo. Sranda (důraz) u toho byla a prostě všechno no. No jenže pak se voženil. A to už bylo v hajzlu. (pauza)
118 T: Jak to?
119 P: No protože já tu jeho (pauza) nenávi a zaplat' pambůh se rozváděj.
120 T: Aha.
121 P: No ale má holčičku támhle, tajdle.
122 T: Jo koukala jsem.
123 P: V těch růžovejch šatech. To je jeho dcera. No a to je von.
124 T: Je ten je hezkej.
125 P: Fousatej. Nemám ráda fousy.
126 T: Ne?
127 P: No von je musí, no nemusí, ale měl bouračku.
128 T: Ehm.
129 P: A udělal se mu, jak letěl po škváře jo, tak pod kůží, bylo to vidět, tak si to nechal zarůst.
130 T: A to je jeho ta manželka tahleta?

131 P: To je jeho teďka druhá eee teď jeho láska, sou spolu asi půl.
132 T: Jo takhle von se rozvádí.
133 P: No.
134 T: A je s touhle slečnou.
135 P: No no no. No.
136 T: A ta už je dobrá?
137 P: Ta je vynikající.
138 T: Jo?
139 P: No.
140 T: A proč byla tamta špatná?
141 P: (pauza) no tak já sem jí nenávi ženská ješitnost eee byla vod něho asi vo čtyry roky starší, což mě sralo. A bbb. A tlustá.
142 T: Aha.
143 P: Hrozně ale. Vesnická buranka. Nevychovaná. Nevim, prostě mi neseděla. A když mi vyprávěl, jak neumí vařit, nebo mu
144 vaří naschvály.
145 T: Hm.
146 P: (pauza) Prostě jí fakt ne.
147 T: A na tý druhý fotce, to je teda vaše dcera?
148 P: Tajdleto no to je dcera moje a její dvě dcery.
149 T: Aha. (pauza) Ta je moc hezká. (pauza) Obě děti máte moc hezký.
150 P: Jo to jo. (úsměv, pauza)
151 T: A můžu se vás zeptat, kdo vás v životě nejvíc ovlivnil? Za celej život?
152 P: (delší pauza) Jako v čem třeba? Já teď nevím .
153 T: Jako, třeba kdo vás toho hodně naučil, kdo vám byl vzorem, nebo tak.
154 P: No vzorem ne. (pauza) Já sem spíš měla vždycky svou hlavu. Ale hodně mi daly babičky bych řekla.
155 T: Babičky, obě dvě?
156 P: Obě, každá svým způsobem. Ale na to teda strašně ráda vzpomínám. Hlavně na tu jednu. Co byla na horách.
157 T: Ehm.
158 P: Ta se přestěhovala, když já sem chodila do první třídy. Tak se přestěhovala na hory. Našla si tam nějakýho dědu no,
159 hodnýho dědečka a a takže tam potom byla a my sme tam jezdili. Pravidelně na každý prázdniny. Zimní, letní, jarní.
160 Všechny možný volna sme tam byly jako děti, tam vždycky naši dovezli a a tam se mi strašně líbilo. Ale hrozně. Já jak
161 s dětma sme se tam vyblbli, tak prostě tam sem poznala, co to je život na horách. V lese.
162 T: Hm.
163 P: Jo tak prostě, to se nedá vypovědět. Já tam byla tak šťastná. Hrozně. Já s tou babičkou, já sem se naučila chodit na sena,
164 vobracet seno. Vona taky chodila, u lesní správy dělala, takže vona chodila do lesa sázet smrčky jo. Tohleco, naučila mě
165 chodit na houby, na borůvky, pohybovat se v lese jako takovým. Prostě a mě takovejhle život strašně bavil a sem vždycky tak
166 brečela. V zimě no se tam lyžovalo, sáňkovalo žejo. A takový. Ale zase jiný je to takový no. Teď vona měla králíky, slepice,
167 v létě teda měla i kachny, kuřátka a todle. Tak vo to se starala a mě to bavilo s ní jo. Já s dědou sem chodila pucovat králíkům
168 ty kotce. Jo a vo slepice, sbírat vejce, sypat jim zrní prostě. Já to vidim jako před sebou jako pohádku. Holky třeba jo přišly,
169 jestli du někam, ségra šla s nimi, já ne, já až to bylo hotový. A já prostě s tou babičkou sem se starala tady vo to. Jo. A takže
170 se umim postarat vo hospodářství, vo zahrádku. No a takový věci.
171 T: Hm.
172 P: Takže ta, ta mi dala hodně do tý do tohodle života. A. No a jinak i tak jak s námi jednala, jak nás ne snad vychovávala, ale
173 i její názory na život mě zajímali, nebo jako bavili. Takový, takový jiný. A vona se nesnesla moc s mojí mámou, to byla její
174 máma.
175 T: Ehm.
176 P: Voni dvě, přestože zůstaly celej život samy spolu, tak prostě nemusely se.
177 T: hm.
178 P: A zrovna tak já s mojí mámou žejo. To je španělská vesnice. Já měla radši její mámu. Babičku žejo.
179 T: Hm.
180 P: No tak. No a tahle druhá babička, to zase je ta, co mě rozmazlovala. Ta byla šťastná, že sem se narodila a mojí mámě
181 dělala naschvály. Jo a no ale to vim z vyprávění žejo.
182 T: Hm.
183 P: Jinak to měla, ta bydlela ve městě s náma tam. Taky měla zahrádku, no ale ne zvířata, no měla kočku a psa.
184 T: Ehm.
185 P: Ale zahrádku, jakože pěstovala zeleninu, kytky. Takže to zas bylo moje. Jak sem směla bavit se, babi můžu zalejvat, můžu
186 jít vyplejt záhon, jo takhle. No. A vona to byla švadlena a šila výměnou, mě naučila šít, vyšívát, plíct, háčkovat jo a tyhle
187 rozumný věci.
188 T: Hm.
189 P: Takže no spíš ty babičky mě.
190 T: A co vy jste dělala jako zaměstnání v životě?
191 P: Já sem toho dělala víc.
192 T: To nevdá.
193 P: Všecko vždy kvůli nim.
194 T: Jakto?
195 P: No, vyučila sem se kadeřnice, protože moje teta byla kadeřnice a já sem jí chodila pomáhat.
196 T: Ehm.

197 P: Jo. A mě to hrozně bavilo. A tak sem se tam přihlásila na školu a šla, tak sem vyučená kadeřnice. Jelikož pak narodila se
198 mi holka a ee moje máma chodila ještě taky do práce. Takže nebylo hlídání. A já sem mohla dělat jenom ranní nebo
199 vodpolední. A máma moje taky, takže my bysme se bejvaly u ní vystřídaly, u tý holky jo. Jenomže bohužel mě dali, najednou
200 mě přeložili do pánského jakože do holičství. A tam byla pracovní doba celej den s polední pauzou, což mě nevyhovovalo,
201 kvůli dítěti žejo. No ale neudělali mi nákej, prostě aby mi to umožnili, ne. No tak mě, ee tak sem dala výpověď. A dělala sem,
202 v tý době sem dělala jednu jako zákaznici a vona dělala telefonistku na na jak to říct. Na poště.
203 T: Ehm.
204 P: Telefonistku. Jak spojujou hovory.
205 T: hm.
206 P: No teď už to neexistuje. No, a takže tam zrovna tak, že berou. Tak sem tam šla, bavilo mě to a tam sem dělala taky. Chvíli.
207 A ale tam byly, tam byly zas turnusový služby jo. V tý době přišel nák manžel snad do Prahy, a že tam byl přes tejdén. Takže
208 zase kvůli dětem, nebo takhle kvůli dítěti. Takže sem tam byla asi rok nebo jak no a přišla sem teda dělat telefonistku do
209 podniku Zuzka. Tam sem dělala normálně ranní. U telefonu. Jo a a tak. A to mi vyhovovalo, ráno sem malou dala do školky
210 a odpoledne sem si ji vyzvedla a čágo a bylo. No jenže pak přišel ten vytouženej. Holce bylo asi čtyry nebo pět let. A já přišla
211 do jinýho stavu. Tam. Takže to sem byla, tam sem dodělala do tý mateřský no a pak sem teda byla doma, rok. S klukem no a
212 pak mezi tím manžel přišel zpátky a šel dělat do depa železnic železničnickýho. A tam propustili, tam scháněli prodavačku do
213 kantýny. Takže mu dali odměnou v tý době dva tisíce korun, když sežene jako no a tak von von mi to říkal doma, já sem
214 říkala, prodávání co to je. V kantýně někde. To bych brala, a za dobrý prachy.
215 T: Hm.
216 P: No tak a dokonce tam měli mikro jesle. Takže sem kluka sbalila a tam hned mi ho vzali do mikro jeslí. No jo nastoupila
217 sem hned potom. Teda byl rok chudáčkovi malýmu. Žádný štyry roky se válet doma.
218 T: Hm.
219 P: No, takže sem šla tam. No a tam sem dělala teda spoustu let. Hodně. Dost peněz, tam sme se měli jak prasata v žitě. V tý
220 době teda. Protože mezitím se půjčky doplatily. Jo teď ke všemu von si vydělal dost peněz. Já taky, takže sme i našetřili na
221 auto. Jo, no to bylo fajn dobrý no. Jenže pak takovej můj blbej rozmar se stal, že tam u nás co sme bydleli, tak postavili
222 novou hospodu. I celej komplex teda.
223 T: Hm.
224 P: Žejo potraviny, nábytek, květinářství a restaurace s vinárnou. A teď kon to bylo všechno celý dřevěný, říkalo se tomu pak
225 dřevák. No tam bylo tak nádherně, když sme tam, mě se tam tak líbilo. A dělala tam jedna známá servírku, tak sme se daly do
226 kecu, říkám ty jo ty se tady máš. Klid, hudbu sem měla do ouška puštěnou, ty zazvonilo tím dřezem, pár lidí tam sedělo.
227 Vona si tam chodila s plátkem tři pivka na tom. (zasněně) Tyvoe to bych brala no, no a manžel ten jelikož jak mě mlátil a
228 byl na mě tak tak.
229 T: Jo von vás mlátil? Jako přímo fyzicky.
230 P: Pak už, pak už, no říkám, to už bylo tejrání.
231 T: Hm.
232 P: Modřin co já a těch zlomenin.
233 T: Jéžíš.
234 P: To je jedno. A von dycky potom když věděl, že něco chci, tak mi všechno vyplnil, abych vod něj nevedešla. Jo. Myslel, že
235 mi tím zapláčne hubu.
236 T: Hm.
237 P: Když mě jeden den zmlátí a druhý den mi slíbí hory doly. Prostě takle to ale bylo jo. Těch panel a já blbá vždycky skočila
238 mu na to. No a a takže jako on se mi to dovolil milostivě. No tak sem si udělala kurz a šla sem dělat servírku ze všeho. No na
239 penězích asi fakt ne, to spíš bylo horší. To v tom depu to bylo zlatý.
240 T: Hm.
241 P: Jedno, d'ála sem tam chvíli. Asi já nevím tři roky.
242 T: Hm.
243 P: A jako jo. Bavilo mě to. Hezká práce. Kor když sem se do toho zaběhla. (smích) No tak jako mezi lidma. Pohyb, mě
244 nebavilo sedět na prdeli nebo dyť já sem v podstatě radši chodím, běhat, lidi vobsluhovat a tak. No jenomže voni v tom depu
245 jim opět hořela koudel, jak se říká.
246 T: Hm.
247 P: A tak vzpomněli si na mě. Tak za mnou přišli až do tý hospody. A slibovali zase hory doly. No jak s kerýho, vidina peněz.
248 T: Hm.
249 P: Tak sem šla zpátky do toho depa. Mezitím byla revoluce. Takže kantýnu zabrali. Někdo jinej prostě. Ta se né rušila, takhle
250 soukromník vlastně. No a já teda sem převzala závodní jídelnu, jako vedoucí. Protože ta dosavadní TA (velmi výrazně
251 řečeno) si taky šla někam, měla pronajmutou cukrárnu, to byl její sen. Takže ta si šla taky za svým. No já teda sem šla místo
252 ní. Dělat vedoucí závodní jídelny. No a to mě bavilo. Tam sem si dělala i skladnici, že sem zase dělala na tý tamto. Práce,
253 která se dělá za chvíli, když sem pravidelně každý den postupně všechno do toho dala. Takže já neměla práci. Takže i
254 skladnici. Ty sklady uklízela. Prostě, skládala zboží. Nebo holkám něco do kuchyně pomáhala. Taky tam sem se vykecala
255 vždycky. Jo vyblbly. No sranda. Jo všechno, pohoda. Já sem byla vlastně takový dítě štěstěny. Jo ale ono to zas až tak
256 nebylo, žejo.
257 T: Hm.
258 P: Když pomínu tu lásku mámy. Nebo toho manžela, kterej mě řezal pro nic a za nic. To je ta horší stránka. Ale na druhou
259 stranu. Co sem to chtěla. Já mám úplně vyschlo.
260 T: Jo to pijte. Přece jenom v kuse mluvíte, takže.
261 P: Nooo, následkem tý nemoci to mám.
262 T: Hm.
263 P: Spoustu těch nepřijemností. No ale tak jako. Když schrnu ten život.

264 T: Hm.
265 P: Tak je to takhle. Že sou na tom lidi i stokrát i tisíckrát hůř. Sou to chudáci. Já nevím jak to co je tomu, co je tomu. Ale jo,
266 jiný lidi, který třeba přišli, rodiče přišli vo děti. Nebo sou daleko horší věci, než se stali mě jo.
267 T: Hm.
268 P: Ale to tak říkám, že sem to měla tak ňák na vobě strany.
269 T: A máte ňáký koničky, který jste dělala? Třeba dřív.
270 P: Ruční práce.
271 T: Aha.
272 P: Pletení a hačkování. Vyšívání. No tak.
273 T: A dneska tady v hospicu vlastně malujete žejo.
274 P: Maluju no a luštím křížovky. To mě bavilo vždycky sudoku. No to dřív nebylo, ale tak ty křížovky a to. Ale na to nebylo
275 moc času dřív. Já zas veškerej volnej čas, co sem měla, tak už jehlice, háček a já sem to i prodávala. Já sem dělala i na kšeft
276 jo.
277 T: Ehm.
278 P: Jako legálně, ne na černo. (upozorní prstem)
279 T: No jasně.
280 P: Jo já na na jakoby na živnost'ák ne na živnost'ák. No prostě legálně.
281 T: Ehm.
282 P: Bylo to, měla sem smlouvu.
283 T: Ehm.
284 P: A ty výrobky šli do Německa a do Francie a tak, to nebylo tady.
285 T: Hezky.
286 P: No. To byla taková ta firma, která se tajtim zabývala.
287 T: A to už neděláte vůbec? Nešíjete, nepletete?
288 P: Nece. Tak já u toho už nejsem u tý firmy, jako to ne a ee jinak já sem tak pro rodinu háčkovala. Ale vono to teď ňák není
289 moderní.
290 T: Jo.
291 P: Dřív jo, já sem dřív nekupovala, koupila, ale nemusela sem dětem. Všechno sem už, protože to bylo jak sem vlezla do
292 města, každý druhý dítě všechno to stejný. A já sem je chtěla mít extra. Jo, takže co šlo, sem ušila, upletla. Voni je tyvoe kdes
293 to koupila? A to mě bavilo na tom.
294 T: Hm.
295 P: Já sem byla taková to. No a teď to není, oni to nechťej jo. Voni si to radši koupěj. Někde u Vietnamců. ňáký.
296 T: Hm.
297 P: No, takže už to nedělám no, není co, není co.
298 T: Ehm.
299 T: Teď se vás zeptám, když byste si měla vzpomenout na nejhezčí chvíli ve vašem životě. Která je nejhezčí?
300 P: Když se narodil můj syn.
301 T: Jsem si to myslela.
302 P: Bylo jich víc samozřejmě. Byla to, když sem byla poprvé vážně zamilovaná, neříkám první lásku. Tu si taky pamatuju.
303 Byla krásná. Ale taková ta první vážná, to byl manžel žejo.
304 T: Ehm.
305 P: A ta svatba jako. To byla nádhera. Sem byla šťastná. A když sme byli spolu, nedá se to až narození dítěte. Voni voba
306 porody jako jo. Lucka, tak to byl první. Jo, nevěděla sem, do čeho du. To takový neznámý. A pak když se to narodila ta
307 holčička jo. A když mi ji poprvé ukázali. No něco nádhernýho. No a ten kluk, byl že vymodlenej. A už sem měla víc rozumu
308 že.
309 T: Hm.
310 P: Tak sem to jinak vnímala.
311 T: Hm.
312 P: Jo. Takže tak.
313 T: Hm. To je hezký.
314 T: Mám tady i druhou stránku týdle otázky, jestli vás napadne nejhorší chvíle ve vašem životě.
315 P: (pauza) Mmm těch bylo víc, ale jako já nevím. To byl smrt rodičů jo. Protože prostě člověk vobřečí, ale život jde dál.
316 T: Hm.
317 P: No pak v tý době to bylo hrozný ale jako dneska s odstupem času, to byly takový ty blbý věci ale to nejhorší? (pauza)
318 Nevím, já i když sem flegmatik ale prostě sem si vždycky říkala, kde je konec, tak je začátek. Nebo všechno zlý je pro něco
319 dobrý. A tímhle sem se tak nějak. Já bych si vzpomněla, ale musela bych asi hodně přemejšlet. Co mě tak nejvíc vzalo.
320 NEMOC. (důrazně) To bych asi tak jako řekla.
321 T: Jako když vám ji zjistili?
322 P: To spíš to. Ne když mi ji zjistili, to ne. To bylo jedno, ale ale až teď ty následky no. Co to se mnou udělalo jako.
323 T: Ehm.
324 P: Co je z rozkvetlý ženský za trosku. Tak to je hrozný. To je asi to vono. No.
325 T: Tomu rozumím.
326 P: A myšlenka, že už to nebude jiný, spíš horší. Tak to teda fakt, nic horšího bejt nemůže.
327 T: Hm.
328 T: A chce se vám mluvit o nemoci, každopádně nemusíte.
329 P: Ale proč ne?
330 T: Jako o tom třeba když vám to zjistili, jaký to bylo. ňákej průběh a tak. Ale záleží na vás, jestli chcete, nemusíte.

331 P: No proč ne (sklesle). (nádech) Jednou to tady je, tak já si to neberu tak, mě spíš sere to, jak vypadám. Jo. A prostě jak se
332 mi žije. To mě vadí.
333 T: Hm.
334 P: Ale že to přišlo, tak ježiš marja nejsem jediná. Prostě to přišlo. A já sem si z toho dělala srandu. Ještě. No tak mě nic
335 nebylo. Nic mě nebolelo. A tady se mi udělala boule (ukazuje na tvář). A já říkám, to se mě asi zub, ale že to nebolí, to je
336 divný.
337 T: Hm.
338 P: No a rostlo mi to, až sem měla bouli. Asi jako kdybych si pod kůži dala vlašskej ořech. Tak jo. A teďko ale žádný
339 zabarvení do červena nebo, nebo kdybych to chtěla jako zmáčknot.
340 T: Hm.
341 P: Nebo něco. Nic. Říkám, to není možný a teď každěj a jak ty, já bych to nechala bejt, ale každěj, co to máš tady, to tě bolí
342 zub? Říkám ne, to se mi vyrazí blbost. (důrazně) Jo a prostě tak a pak něk jako sem si říkala, nebo voni říkali to budeš mít
343 tukovou, to vyříznou. No tak já jo. Zas jako nože já se nebojím. Já i doteď, mi řekne, běž si lehnout, rozříznou tě, vytrhnou ti
344 něco. Spravěj ti něco. Tak jdu, já se nebojím operace. Tak sem šla, jako na vyšetření. A zjistili, že tam je. Nádor. No a, že to
345 chce teda ven. No tak jo, tak sem to brala. Takže mě poslali do Jičina. A tam sem teda ležela tři neděle. Osum hodin sem byla
346 na sále. Sestřička jedna tam byla taková, která mi potom říkala. Teda já vám něco řeknu, já když vás viděla na sále, jak sem
347 tam jenom procházela, ale mě se chtělo úplně brečet. Vy jste měla tu hlavu snad mimo tělo. Jak mi to celý, taj vodsad' až
348 takle. (ukazuje na čelist)
349 T: Aha.
350 P: Jizvu. Jo. Celý mi to, protože mi tam našli ještě nějaký metastáze. Říkali, že to šlo krásně ven teda. Protože sem to měla
351 ohraničený.
352 T: Hm.
353 P: Ale přece jenom nějaký tam, takže aby to fakt vybrali všechno, protože se to povedlo jo. No ale ta. Ale jo žádný abych měla
354 nějak problém potom, ne. Já už sem chtěla co nejdřív jíst, pít a prostě všechno. Veselá sem byla. Za dva dni sem běhala
355 prostě ven. A. A tak no. Takže mě tam nechali dokad' jsem tam nemohla samostatně polykat. Takže pak mě pustili domů. No
356 jenže do měsíce sem musela jít na ozařování.
357 T: Hm.
358 P: Takže to sem šla, během těch šesti neděl mě jsem měla na Bulovku. Tam sem byla asi dva měsíce. Chodila na to
359 ozařování. No a vod tý doby sem doma.
360 T: Ehm.
361 P: No ale to ozařování tam sem si teda, tím sem si (pauza) ne ublížila asi, (pauza) ozařováním sem přišla o zuby. Takže
362 nemám zuby. Slinný buňky mi zmizely.
363 T: Aha.
364 P: Takže já nemám sliny. Tím pádem polykání čehokoli je hrozný. To se udus, to vám zůstane v krku a ne tam ani tam, to je
365 na zvracení. Všechno, věčně hubu ulepenou. Já miluju čokoládu jo. No nemůžu no.
366 T: Hm.
367 P: To je to, takže mám problémy s jídlem. Sem hroznej žejo. Tim jak mě todle celý nák uříz rozřízli, tak spoustu buněk
368 mrtvejch.
369 T: Hm.
370 P: Takže mám todle mrtvý, já to necejtim.
371 T: Aha.
372 P: Proto mám hubu nakřivo. No fakt. Teď špatně se mi mluví. Protože mám vlastně tudle stranu mrtvou.
373 T: Ehm.
374 P: Jo. Sucho, zuby ne. Mrtvou kus obličej. (pauza) No. V prdeli fakt. No mezitím teda žejo, tím, že špatně jím, tak sem
375 zhubla. Takže sem taková jak moucha. Slabá, proto támdle radši chodím s tím.
376 T: Hm.
377 P: Tak se mi občas hlava zamotá, to je nedostatkem různých vitamínů žejo.
378 T: Hm.
379 P: Takže díky stravě sem na tom tak blbě, že sem jako slabá. No. Takže sama sem i doma nemohla všechno za, proto sem
380 tady. Dcera se vo mě starat nemůže. Chodí do práce, má toho dost jako jo. A takže já sem soběstačná jako pro sebe. Tady to
381 je se chytanu, dojdou si do koupelny.
382 T: Hm.
383 P: Sama se vysprchuju. To není problém. Jo, doma sem si i sama uvařila, sem si vodevřela lednici, vyndala si dost jídla na
384 prkno jo. Eee šoupla do, prostě i bych byla schopná uvařit jo. Nebo cokoliv ,ale de vo ten úklid.
385 T: Hm.
386 P: Něakej větší. Chodba. Sou věci, který bych nemohla, nebo dojit do krámu. Dojit k doktorovi jo, to už ne.
387 T: Hm.
388 P: Hlavně jak všechno tím zářením člověk ztratí spoustu věcí. Sílu a prostě všechno. Akorát žiju no. Jinak jo a mrzí mě to
389 jako. No ale a tak no.
390 T: Tak to můžeme navázat jestli jsou věci, na který se těšíte?
391 P: No já asi nemám na co. Těšit.
392 T: Jak to?
393 P: (pauza) Já nevim. Nic mě nenapadá, takže to den jak den, den vode dne stejnej. Na co sem se mohla těšit. Fakt ne. (smích
394 ironický)
395 T: Tak nevadí, tak dáme opačnou otázku, jestli je něco, na co se netěšíte?
396 P: Na co se netěším? Já takle, já sem bojím, že budu dlouho umírat.
397 T: Aha.

398 P: A v bolestech, a nebo dokonce, že bych se snad měla udusit. To mě děsí, že nevím jakým stylem umřu. Já bych chtěla,
399 takle já bych chtěla abych nebyla nikomu na obtíž a kdybych věděla, že je konec, tak bych ho chtěla hned.
400 T: Hm.
401 P: Spíš jo. Injekci a nazdar. S tím sem smířená.
402 T: Ehm.
403 P: Já o to budu usilovat jako. Já nechci trpět. Jo, dusit se někde dva dny.
404 T: Hm.
405 P: NE. K čemu takovej člověk, když ví, že je konec, tak proč ho držet při životě.
406 T: Hm.
407 P: To jo, to jako ne. Takhle dokud to de. (pauza) Když se můžu bavit, můžu si malovat, já si čumím na bedny, přijdou děti.
408 Tak s nima klábosit. Tak to jo. Ale až budu náká vod ničeho k ničemu, tak proč tady budu.
409 T: Hm.
410 P: Proč sem budu tahat ty děti za mnou, voni budou sem jezdit povinně, protože ještě žiju. Jo. Dráha je drahá, benzín je
411 drahej, proč já je budu zbytečně přitěžovat.
412 T: Hm.
413 P: Když usnu na věky. Voni si to vobřecej. Voni brecej dneska, nebo za čtrnáct dní.
414 T: No jasně.
415 P: Je to pravda.
416 T: Hm.
417 P: To je taková moje. Já bych dřív mluvila jinak asi, ale dneska, že vim, že už mě nic jinýho nečeká jo. Jako každýho. Já
418 neřikam, že to přijde někdy, já myslim, že tady budu ještě za pět let. Jako jo, já se necejtím na smrt. Žádným případě se
419 nechystám.
420 T: Hm.
421 P: Horší už to bejt nemůže. Než to je. Co se týká tohodle.
422 T: Ehm.
423 P: Jo. Tak teď už jenom a pak. A já na to nemyslim, to jen že se ptáte. To já jinak spíš. Eee sem probírala všechno možný,
424 chlapy. A já nevím co, hospodu a prostě takový jiný věci. Ale todle ne. To zeptáte se, tak sem vodpověděla.
425 T: Ehm. Chápu. Tak spousta lidí není smířených s tím, že zemřou.
426 P: A já jo. Tak musí tam každej.
427 T: Hm.
428 P: Já by sem chtěla, aby to bylo bezbolestný.
429 T: Hm.
430 P: Usnout, usnout a už se nevzbudit. Jako moje kamarádka.
431 T: Hm.
432 P: Ale tý bylo kolik asi? Čtyrycet. Nic jí nebylo. A prostě z ničeho nic no a pak ten její manžel říkal, že srdce se jí zastavilo.
433 Nikdo neví proč. Voni asi vědí, ale já už sem se to nedověděla.
434 T: Hm.
435 P: Nevim.
436 T: To je ale hezká smrt, žádný bolesti předtím.
437 P: Právě.
438 T: Máte něco, co vám dělá největší starost teďka?
439 P: Když já sem takovej zmetek, že si (smích) nic nepřipouštím.
440 T: Hm.
441 P: Co má bejt se stane, já to stejně nevylepší. No starost. Mám asi tak už ten kluk musí sám, teď má hald teďkon problém
442 trochu. S tím rozvodem. Jednak je to drahý. To von na to asi dvakrát nemá. Von udělal nákej průser a musí něco splácet a
443 dost peněz, nechce mi říct kolik. Já to nevím. Ale vim, že prostě, jo. No ale jinak by to nák dali dohromady. Tak zas vona mu
444 dělá problémy. Jo.
445 T: Hm.
446 P: Takže tam to nák drhne nebo no. No a aby se moch vodstěhovat za tou láskou, vona je až z Českéjch Budějovic. Takže ale
447 už tam teda, voni už tam maj svoje hnízdo lásky. Takže vždycky když tam jede každej víkend, tak sou spolu prostě. A tak no,
448 ale voni by chtěli žít už jako manželé.
449 T: Hm.
450 P: No ale zaplat' pánbůh, že aspoň takle, že jim to klape. A rodina její že ho vzala. Takže kluk je konečně šťastnej.
451 T: Hm.
452 P: To mě vlastně hmm jako se ulevilo, já měla strach. Přeci jen to byl takovej hajzlik trochu. A teďkon se usadil s ní, takže je
453 vo něj postaráno, takže já už snad žádnéj průser nikde nebude. Žít jako normální člověk.
454 T: Hm. Vypadá sympaticky.
455 P: To von je no. Byl i hodnej, jestli je to po mě. Takový hodný jádro a vždycky když se dostal do náký k nákýmu kámošovi,
456 tak von je chytlavej.
457 T: Ehm.
458 P: Jo, von se nechal u všeho to. Ale všechno je to pryč. Teď je to hodnej kluk. (pauza)
459 T: Mám tady takovou otázku. Kdyby jste měla mladejm lidem vzkázat, co je podle vás smyslem života. Co by to bylo?
460 P: To je těžký.
461 T: Je to těžký, já vim.
462 P: Smysl života si každej vytvoří. Každěj je k něčemu vedenej. Rodinou, nebo blízkým okolím a z toho si každej udělá sám
463 svůj, co je pro něj důležitý.
464 T: Tak třeba, jak by se měl člověk chovat, možná co byste jim doporučila, jak by se měli chovat v životě.

465 P: Taky není jednoduchý, protože když řeknu slušně, tak se to někdy nevyplácí.
466 T: Hm.
467 P: A když řeknu naopak jako, buď drsnej a tohle. Tak to taky není dobrý, protože může zrovna narazit na někoho, kdo si to
468 fakt nezaslouží. Jo, to je na obě strany. Nejlíp zlatá střední cesta uhodnout jo. Když to bude člověk hodnej tak bejt hodná,
469 slušná, ochotná prostě, milá. No ale jak zavádí vo trochu něčeho, nebo si neumí stát, přitvrdím, jo. Mě život naučil jo, že mě
470 vždycky říkali, ty seš tak hodná, až seš blbá, dojedeš na to. Musíš bejt trochu jo. Zkoušela sem to, hned z fleku vod těla. A je
471 to lepší.
472 T: Hm.
473 P: Je to lepší, ale člověk se to musí naučit. Já sem to v sobě nikdy neměla. Já se to musela naučit. Když to tudle proto, tak
474 jako přítel se, každému na všechno skočit eee si myslím, že to mám v krvi. Ale takový to bejt vodstupná a rázná, a nebo..
475 T: Hm.
476 P: Nechci říct agresivní, ale trošku jo. To už sem se musela naučit. Nebo to vokoukat.
477 T: Hm.
478 P: Je potřeba vobojí. Jo, ne jenom jedno.
479 T: Hm.
480 P: Nevíte, koho potkáte.
481 T: To je zajímavý.
482 T: Pak tady mám takovou otázku, my jsme se trošku tohohle tématu dotkly, je to ohledně tý smrtelnosti. Tak tady mám
483 takovou scifi otázku. Jestli byste chtěla být nesmrtelná?
484 P: No.
485 T: Jo?
486 P: Hm.
487 T: Jak to?
488 P: Mě by zajímalo, co tady bude za sto let.
489 T: Hm.
490 P: Zajímalo.
491 T: Jako jak se posune celkově civilizace?
492 P: Tak. Ano. To mě zajímá.
493 T: Hm.
494 T: Tak třeba se sem vrátíte zase.
495 P: Ne, to já vim, říká se to. V druhým životě nebo. To je hovadina. Jednou támdle mě spálej, vysypou popel do trávy a narodí
496 se miliardy dětí, ale já z nich nebudu ani jedno. To je blbost, dyť člověk je jenom jeden. (pauza)
497 T: Tak, pak tady mám otázku, jestli je něco, čeho v životě litujete?
498 P: Hm. Tak to sou. Jedna věc, která mě napadá a dost často. Je to možná blbost, ale trvalo mě to docela, taklen já, k tomu sme
499 se vlastně nedostaly. Já miluju zvířata.
500 T: Hm.
501 P: Jo. A několikrát sem říkala, když mě takovýhle našťval. Tak sem říkala, že mám radši zvířata než lidi.
502 T: Hm.
503 P: A vono je to na tom něco pravdy. No a se stalo, že sem si pořídila pejska, když sem se podruhé vdala. Ten je prostě
504 nesnášel. Sme bydleli v paneláku a to nešlo. Kdyžto s tímhle druhým sme bydleli v tom domě s tou zahradou. Takže
505 okamžitě sem si pořídila kocoura a psa. To byl můj sen. Vždycky. A tak sem měla toho pejska, ale ten byl nádhernej. Já byla
506 teda šťastná, že ho mám. A Filip se jmenoval.
507 T: Ehm.
508 P: No a teďkon ten můj druhej manžel jo žejo. Tak ten měl z prvního manželství rozcapenou holku. Kterou sem nikdy
509 nemusela.
510 T: Hm.
511 P: No a vona k nám takhle přišla a já věděla, že se chce jet koupat. No a manžel nemoch a jestli bych s ní mohla jet. Říkam to
512 nejedu, mě se nechce já a vona začala brečet a fňukat, že to řekne mámě, že s ní von jako tatínek, že s ní nechtěl jít a.. Tak
513 von mě ukecával tak dlouho, až teda sem s ní jako že jo. No a pejska sem nechala na hlídání sousedům. A voni seděli
514 v zahradě, něco voslavovali, chlastali, na psa se vysrali a von mezitím utek. Šel mě hledat a prostě už se nevrátil. A já vod tý
515 doby už sem ho neviděla.
516 T: Aha.
517 P: Já tu holku do dneška kvůli tomu nenávidim. (našťvaně)
518 T: Hm.
519 P: A lituju, že sem se na ní nevysrala a nezůstala doma.
520 T: Hm.
521 P: Tak bych pejska, no dneska už by taky nebyl žejo. Protože tohle se stalo někdy v devadesátým čtvrtým roce.
522 T: Hm.
523 P: No ale lituju toho, fakt ničeho nelituju víc, jenom toho, že sem s ní jela na to koupaliště. Protože já ji nemám ráda a kvůli
524 ní sem ještě přišla vo obdivovanýho psa.
525 T: Hm.
526 P: Tak to teda bylo fakt hnus.
527 T: Hm.
528 T: A sem za váma nechodí žádněj pes? Nemáte tady žádnou takovouhle tu možnost?
529 P: Ne.
530 T: A chtěla byste?
531 P: No to jo. Protože to, a já sem musela nechat kocoura doma teďkon a taky.

532 T: Hm.
533 P: Chudinky.
534 T: A vy tady nemůžete mít zvíře sebou?
535 P: No asi ne. Kdo by to tady chodil venčit.
536 T: Jo. Hm.
537 P: No a tady bych se bála. Mít kočku.
538 T: To jo, tady přímo ta silnice hlavní.
539 P: Hm.
540 T: Ještě k tomu
541 (přerušeni, vstoupila sestra, že zapoměla, zapoměla jako na smrt, protože včera nikde nebyla, zkusí zavolat kolegyni, ať je
542 koupí cestou – cigarety)
543 P: No prosím vás, tak děkuju.
544 (odešla)
545 P: No jenže to je, vona to zkusí, co když to nevyjde no.
546 T: Já myslím, že to vyjde, Naděnka je takový zlatíčko tady.
547 P: No já bych moc dojdu, vždyť je to tady za deset minut zpátky.
548 T: Já si myslím, že jí zavolá a že už na to Jana nezapomene, protože vona už o tom mluvila. Takže si myslím, že na to
549 nezapomene.
550 T: Tady právě k těm věcem, čeho litujete v životě. Měla jste nějaký sny, který jste si nespínila?
551 P: No. (smích) Když pomínu pohádky. Můj sen. No. Asi jo. Jako můj sen byl, právě mě zaujaly ty hory. Takže já sem si
552 vysnila, že bych se chtěla ocitnout, jak se říká, na samotě u lesa.
553 T: Hm.
554 P: Prostě na horách. V nějaký roubený chaloupce. Kde je blízko potůček, cvrlikavej, les jo. Mít nějakýho řidiče s autem, kterej
555 mi bude zásobovat, abych. Protože město, krámy někde budou daleko. Prostě něco takovýho no. Mě se líbila ta babička
556 v těch horách, jak žila.
557 T: Hm.
558 P: Jak to tam měla. Kráček měla padesát metrů. S tím nejnmutnějším jo. Takže nežehkala, jinak zeleninu si pěstovala. Mléko
559 tam používali, protože měla zas sousedky jiný. Který měly krávy, tak měla vod nich čerstvý mlíko. Takový prostě
560 venkovský, horský. Tam se mě líbilo, prostě život na horách.
561 T: Hm.
562 P: A to se mi nepodařilo. Jenom jako dítě na prázdninách, ale v dospělosti ne no. To žiju ve městě.
563 T: Tomu rozumím.
564 P: No no.
565 T: Tady ještě maličko teda souvisí, to je vlastně ta nejdůležitější otázka celého toho rozhovoru. Jestli máte momentálně teďka
566 nějaký přání? Jako celkově. Co byste si přála.
567 P: Co bych si přála? Krabičku cigaret a hrnek rumu s čajem.
568 T: Čaj s rumem? Aha.
569 P: Voňavej. Do toho čaje vánoční.
570 T: Vánoční?
571 P: Na vánoce se to no.
572 T: Hm.
573 P: Ale jako dala bych si.
574 T: A to nemůžete?
575 P: Ale jo, můžu.
576 T: A nějaký jiný přání?
577 P: No tak, aby se mi vrátilo zdraví, to je nereálný.
578 T: Hm.
579 P: Z toho, co mám teď, tak mi tady vlastně nic nechybí.
580 T: Hm.
581 P: Televizi mám, soukromí, svůj čas, nikdo mě neovobtěžuje.
582 T: Hm.
583 P: Svoji soudnost, takže jako tady mi nic nechybí ne. Všichni sou tady hodný. No lidi, perzonál, já lidi neznám, což mě mrzí.
584 Možná bych jako ráda někoho poznala. Z těch, co jsou nemocný. Jestli tady někdo je takovej, s kým by se dalo klábosit.
585 T: Je. Zrovna na konci chodby, je. Dělal jsem taky rozhovor s tou paní. Tak na konci chodby je taky paní, která tady občas
586 vyjíždí na chodbu a chce se právě kámošit, ale v tom jejím okruhu tam moc není s kým.
587 P: A kde?
588 T: Teď si nejsem jistá.
589 P: Na bēčku?
590 T: Na bēčku, vy jste na áčku že? A vona na bēčku, ale podle mě to je jenom tady přes tu chodbu. A nebo, možná o patro níž.
591 Paní xxx, ta je taky taková komunikativní.
592 P: Jo? A kouří?
593 T: Kouří.
594 P: To bysme si mohly rozumět.
595 P: No. No a můžu já mít jednu otázku?
596 T: Určitě, můžete.
597 P: Jakěj jsem na vás udělala dojem?
598 T: Jakěj jste na mě udělala dojem, myslíte jako celkově?

599 P: Celkově.
600 T: Na mě působíte, že jste hrozně hodná paní, pro kterou jsou hlavní děti. Podle mě jste chtěla děti vychovat nejlíp, co jste
601 mohla, nebo jste se i snažila určitě. A když jste vlastně říkala, co je vaše jediná starost, tak vlastně jediná starost bylo, aby
602 děti se měly dobře a ten syn si to vyřešil všechno. Takže jistě i obětává.
603 P: No no.
604 T: Takže na mě působíte jako hrozně milej a hodnej člověk.
605 P: Děkuju moc.
606 T: A jste taky jedna z mála, která si vůbec chtěla o sobě takhle povídat, takže za to já vám hrozně děkuju.
607 P: To nemáte za co.
608 P: Chtěla sem se zeptat.
609 T: Ehm.
610 P: To, jestli byste nám nenakreslila nějaké velikonoční motiv.
611 T: Chcete velikonoční?
612 P: Chtěla na mě xxx no.
613 T: To je kdo?
614 P: No sociální pracovnice, co tady se stará vo takový ty všechny. A vona by chtěla s takhle velikonočními motivy.
615 T: Můžu. To je jasný.

Příloha č. 3

- 1 **Rozhovor 2**
2 **PARTICIPANT 002**
3 **Datum: únor 2018**
4 **Délka rozhovoru: 44 min**
5 **T: TAZATEL**
6 **P: PARTICIPANT**
7
8 T: Tak, já vám budu říkat různé okruhy, nebo otázky a co mi k tomu řeknete je úplně na vás.
9 P: Dobře, ehm.
10 T: Tak úplně jakoby začátek, tady mám představení sebe sama. Třeba o rodině buď vaší původní, nebo současný něco takového.
11 P: No já jsem vdaná, mám manžela samozřejmě a syna. (pauza)
12 T: Ehm.
13 T: A vztahy máte spolu jaký?
14 P: Vztahy máme perfektní.
15 T: Jo? Chodí za váma?
16 P: Jo choděj.
17 T: Oba dva? I syn?
18 P: Oba dva.
19 T: Kolik mu je synovi?
20 P: Dvaatřicet.
21 T: Dvaatřicet? Tak to už má děti?
22 P: Ne, nemá, není ženatý, je svobodnej.
23 T: A nechce děti?
24 P: Nechce, se zatím se nechce ženit, ani děti nechce.
25 T: Klasika. (smích)
26 P: Hm. (úsměv)
27 T: A máte někoho, třeba o mamince, nebo o tatínkovi by se vám chtělo něco říct?
28 P: Jooo tak rodiče jsou taky v pořádku, svoji, spolu, choděj sem.
29 T: Fakt?
30 P: To jsou vlastně jediný, jediných pět lidí, který jsem dovolila, aby za mnou chodili.
31 T: Aha.
32 P: Hm.
33 T: Rodiče, manžel, syn.
34 P: Rodiče, manžel a syn. Čtyři lidi. Tak jo. Čtyři lidi. Ehm.
35 T: To je hezký, to je hlavně hezký, že jsou ještě spolu rodiče.
36 P: No no no.
37 T: Taký si to takhle přeju a by mi to takhle vydrželo.
38 P: Jo jo jo určitě.
39 T: A máte někoho v životě, kdo vás nejvíce ve vašem životě ovlivnil?
40 P: Nooo asi manžel.
41 T: Manžel? Kvůli čemu?
42 P:(zamyšlení) No já si myslím, že jsme se spíš ovlivnili jeden druhýho, ale myslím si, že asi on.
43 T: Ehm. A jaký je manžel?
44 P: No skvělejší.
45 T: Jo? Nějaký vlastnosti jeho? Dobrý.
46 P: Vlastnosti. Tak hlavně není sobec a (zamyšlení) nevim, je takovej férovej člověk je to prostě.
47 T: Hm.
48 P: Nesobeckej férovej člověk.
49 T: To je důležitý.
50 P: No no no.
51 T: Ta sobeckost je blbá. Když mají partneři.
52 P: No no no.
53 T: A co vy jste dělala v životě jako zaměstnání?
54 P: Tak administrativní práce a pak jsme si založili s manželem firmu a vlastně (pauza) pomáhala jsem ve firmě, taky administrativní práce.
55 T: Ehm. A nějaký vaše záliby? Co vás bavilo nejvíce?
56 P: Záliby, nooo tak knížky, cestování to sme, jako to máme hrozně rádi a..
57 T: Je, kde jste byli? Byli jste někde daleko?
58 P: Daleko ne. Mimo Evropu jsme nebyli, po Evropě no no.
59 T: Nějaká oblíbená země?
60 P: Dánsko.
61 T: Dánsko?
62 P: Hm, tam jsme jezdili pravidelně.
63 T: Aha proč zrovna Dánsko?
64 P: Noo to byla náhoda, protože vlastně ta naše firma spolupracuje s tou jednou dánskou, takže jsme tam byli vlastně jenom se

66 podívat, tak se nám tam strašně. Prostě chytlo nás to za srdce tam a tak jsme tam každý rok jezdili na měsíc vždycky.
67 T: Hezky.
68 P: Na podzim no, to bylo úžasný.
69 T: Jako do přírody?
70 P: Ee, k moři, k moři a už jako tam byl klid, už to bylo mimo sezónu a tím, že prostě máme, ta práce naše je taková, že to můžeme
71 prostě odkudkoli takže nejsme vázaný na nějaký kanceláře, takže jsme vždycky jako tam pracovali a u toho, tak to bylo hrozně fajn.
72 T: Ještě teďka pomáháte manželovi?
73 P: Teď už ne, teď už ne.
74 T: Odsud nemusíte?
75 P: Ne ne ne.
76 T: Zvládá to.
77 P: Jo jistě že.
78 T: Tak, mám tady takovou otázku. Co byla vaše nejhezčí chvíle v životě?
79 P: To vám neřeknu nejhezčí chvíli v životě, protože jich bylo strašně moc. To já nemám takhle no.
80 T: Tak nějakou třeba hezkou, co byste třeba vypíchla?
81 P: Mmm(pauza) to nemůžu vopravdu říct, protože jich bylo hodně no tak nevím prostě. Jako narození syna a takový tyhle řeči, no tak
82 to je pochopitelný, to ani nebudu to ale, nevím, nemůžu říct, že bych měla nějakou jako jednu.
83 T: Ale to narození dětí často ženy vypíchnou jako nejhezčí.
84 P: Jo to jo, to je pravda. Ale jako já jsem zažila i další hezký chvíle jo, to nemůžu úplně říct. Spíš potom ty zážitky s tím dítětem jsou
85 lepší. Jako to samotný narození toho dítěte, nevím, mě to připadá trochu jako klišé. Se vám narodí dítě a vy jste hned úplně jako
86 oslněná tím, to není jako, u mě to tak jako nebylo. Spíš postupem doby to přišlo.
87 T: Takovýto když se učí chodit a tak?
88 P: No no nebo vůbec, když si ho přivezete domů a najednou už jako prostě to. Jako to narození samotný to je takový chaos, že.
89 (smích)
90 T: Jasně no a ty hormony všechno žejo.
91 P: No no no.
92 T: To ještě neznám. (smích)
93 P: To poznáte.
94 T: To jsem ještě nepoznala.
95 P: (smích) Uvidíte, že mi jednou dáte za pravdu, že ty první chvíle teda jako, nebo i ty první dny, prostě člověk si musí k tomu najít
96 vztah.
97 T: Sžít se.
98 P: To je jasný, to samo nepřijde jen tak.
99 T: Ale bejvá to no, většinou jako odpověď, že.
100 P: Jo jo jo.
101 T: Narození dětí.
102 T: Mám tady pak i otázku, jestli byla nějaká nejhorší chvíle ve vašem životě?
103 P: (okamžitá odpověď) Nejhorší chvíle, když jsme si mysleli, že syn jako je, bude, je nemocnej
104 T: Aha.
105 P: A ono to bylo, naštěstí se to ne jako ne neto a taky už když si to už je taky strašně dávno.
106 T: Jako když byl malinkej?
107 P: Když mu bylo kolem sedmnácti osmnácti let.
108 T: Jo.
109 P: No no no..
110 T: A vám řekli, že bude nemocnej, nebo že je nemocnej?
111 P: Ne. Tak prostě nebylo něco v pořádku, tak jsme jako docela dlouho čekali na výsledky a tak to. To je rozhodně jako nejhorší chvíle
112 v m našich životech myslím si, že v našem životě.
113 T: Hm. Ale dopadla dobře teda?
114 P: Dopadla výborně no, jako nic se nepotvrdilo no.
115 T: Tak to je skvělý.
116 P: Hmm.
117 T: Pak tady mám otázku, jestli je něco, na co se těšíte? Jako dneska.
118 P: Noo na návštěvu a pak se těším na to, že vás poprosím, jestli byste mi nepřinesla kapučíno.
119 T: Určitě.
120 P: (hlasitý smích) Jo? Tak už jsem to i prozradila. Takže tyhle ty dvě věci.
121 T: Ehm.
122 T: A je něco naopak na co se netěšíte?
123 P: Na co se netěším dneska? No na noc.
124 T: Na noc?
125 P: Hm.
126 T: Nemáte ráda noc?
127 P: No noc mám strašně ráda, ale nevím, jak se budu, jak mi bude.
128 T: Jo takhle.
129 P: Někdy se budím, že mě bolí břicho a prostě je to takový nepravidelný, dneska to zrovna jako bylo dobrý. Takže na to se teda
130 netěším.
131 T: Že pak nemůžete spát.
132 P: No jako nemůžu spát a prostě je to, je to dlouhý.
133 T: Jo.
134 P: No no no.

135 T: To je fakt.
136 P: Tak uvidím, jak mi to zas dneska vyjde no, je to takový nepravidelný.
137 T: Hm. (pauza)
138 T: Tak a máte nějakou největší, nebo spíš. Co je pro Vás, když jste tady v hospicu, největší starost?
139 P: No největší starost.
140 T: Nemyslim, jenom tady v hospicu, může to být i venku, kdekoliv, co je vaše největší starost.
141 P: Jo, noo největší starost je o manžela a o syna. To je jako moje největší starost.
142 T: Ehm a kvůli čemu? Nebo jako jak je to myšlený?
143 Noo, jak bych to řekla (pauza) jako já nevím, co bude. Joo, tohle bych asi řekla. To je totiž, tohleto je stav, nebo tohleto je situace, která se těžko popisuje.
144 T: Hm.
145 P: Prostě jak jsem to řekla, tak tak to je.
146 T: Hm. Je mi to jasný, že se to blbě vysvětluje.
147 P: No no no.
148 T: Je to jako starost co bude s nima, nebo co bude s váma?
149 P: No taková ta nejistota, prostě jako jak to bude dál, co bude dál. Joo, takže já se tím radši jako moc nezabývám.
150 T: Je to lepší zít tady a teď.
151 P: Já právě, právě. Mám prostě, žij teď a plánuj zítřek, to je prostě jako jediný jak to, jak člověk může jakoby fungovat. No no no.
152 T: To asi jo.
153 T: Ono by to tak mělo bejt i v celým jako životě, ale to.
154 P: Mělo, mělo, ale to si člověk neuvědomí.
155 T: Hm, jasně.
156 P: Nebo nedělá to tak.
157 T: To je jasný no. Ale mělo by to tak správně bejt.
158 P: No no no mělo.
159 T: Tak, to taj pak možná na to i navážeme. Co je podle vás smyslem života? Když byste měla někomu říct, jako mladejm lidem, co je ve skutečnosti, když už jste dospělá. Co je smyslem života?
160 P: To nedokážu říct.
161 T: Nebo nějaký svoje, takový ty jako jakej by člověk měl bejt v životě?
162 P: No právě to co jsme říkaly, žij dnes, plánuj zítřek.
163 T: Ehm.
164 P: Todleto je podle mě zásada, kterou prostě ale nikdo nedodrží dokovat'. Protože já jsem, než jsem se dozvěděla svoji diagnózu, tak jsem měla naplánovanejch prostě dvacet let dopředu. Jo když to přeženu.
165 T: Hm.
166 P: A to je, to se týká každého člověka, prostě každý člověk má naplánovaný určitý věci a prostě nikdo neví, co se druhý den může stát.
167 T: To je pravda, já taky hodně plánuju.
168 P: No no no, ale to je normální žejto, to člověk prostě takovej je. Třeba romové neplánují žejto.
169 T: Hm, ty žijou.
170 P: Ty žijou prakticky ze dne na den, ale normálně člověk plánuje a taky taky, já jsem třeba tohleto ráda, že trochu můj syn je takovej, že taky něco nechává, jak se říká koňovi, jo že není takovej v tomhleto po mě.
171 T: Hm.
172 P: Joo že dokáže prostě (pauza) jako plánovat žejto si svoji práci, to to to člověk musí
173 T: To je potřeba.
174 P: Ale ten život, jako takovej jo, jestli to bude takle, anebo co bude v létě, nebo co bude prostě tohleto třeba ve vztahu nebo prostě. Tak to, to není takovej jako já, takže to jsem strašně ráda, že je prostě takovej a že. Ted' mu to taky potvrzuju, že to je prostě jak se říká všechno nej je jinak a je to pravda. Něco na tom je.
175 T: To je zajímavý.
176 P: Ehm.
177 T: Si pak při těch rozhovorech uvědomuju, jak moc mi to dává. Jako i do života, nejenom kvůli tý bakalářce.
178 P: Jo jo no jasně.
179 T: Mám tady takovou zajímavou otázku jo. Takovou scifi otázku. Jestli chtěla byste být nesmrtelná?
180 P: (zamyšlení) to nevím.
181 T: Nevíte?
182 P: To nevím.
183 T: A spíš jo, nebo spíš ne?
184 P: Nooo takhle, jako kdybych tady měla zůstat sama, tak asi ne. (úsměv)
185 T: A kdyby mohli být i ostatní, protože to by bylo blbý, to by asi nikdo nechěl.
186 P: Ne to by nechtěl nikdo, no.
187 T: Tak kdyby mohli bejt všichni nesmrtelný?
188 P: Já nevím. Já nevím, jak bych na ni odpověděla, kdyby mi bylo osmdesát.
189 T: Jasně no.
190 P: Ve dvaapadesáti odpovím, že jo. Aspoň nějaký čas tu ještě být.
191 T: Já bych taky vodpověděla, že jo.
192 P: No. (smích, delší pauza)
193 T: Je něco, čeho v životě litujete?
194 P: Tak asi nákejš věcí určitě, ale není to náký traumatizující pro mě, jako že bych z toho měla černý můry to ne.
195 T: Třeba nějaké sny, co jste měla a nesplnila si je?
196 P: Ne to bych neřekla, ne.

204 T: A plnili jste si sny?
205 P: Já bych řekla, že jo. Celkem jo.
206 T: To je hezký.
207 T: Pak je tady ta důležitá otázka. Tu bych poprosila, jestli si trochu promyslíte. Jaký jsou vaše momentální přání? Jakýkoliv, jak
208 v hospici, tak doma s rodinou s váma s čímkoliv. Nebo i třeba pro svět. To je ta nejdůležitější otázka.
209 P: Momentální přání jako co se tý, takhle kdybych měla odpovědět, co se týká pouze mě, tak aaaa abych měla klidný ty noce.
210 T: Ehm
211 P: Abych normálně mohla, aby mě nebolelo břicho. To jsou moje takový soukromý přání. (úsměv) Pak samozřejmě co se týká moji
212 rodiny, tak to nejlepší žejo pro ně, ale to už bych zase rozvíjela tisíc věcí. To nemá cenu, to jako nemá smysl, ale tadyto přání je
213 tohleto.
214 T: S těma bolestma toho břicha.
215 P: No no no no, aby člověk se mohl normálně najíst a to a vyjet, teďkon jsme začali zase vyjíždět na vozejků nahoru tam na tu
216 vyhlídku.
217 T: Jako tady ven?
218 P: Ne. Tady výtahem tam nahoru.
219 T: Do atrie.
220 P: No no no do toho atrie, tak to sem jako ráda, že sem, to se mi vrátilo, protože nák prostě ten měsíc sem byla prostě úplně mimo.
221 T: Hm.
222 P: Takže tohleto se zlepšilo, takže tohle asi je moje největší přání osobní.
223 T: Ehm.
224 T: A chtěla byste třeba jít ven?
225 P: No to určitě.
226 T: Jo?
227 P: Hmmm.
228 T: Až bude teplejc, tak si myslím, že by to i šlo si tady vyjet.
229 P: Jo jo jo.
230 T: A do toho atrie chodíte s mužem nebo se synem?
231 P: Nooo včera jsme tam byli všichni tři.
232 T: Je, to je hezký.
233 P: Nebo zase i s rodičema tam du a.
234 T: A dojdete sama?
235 P: Ne ne na vozejků.
236 T: Na vozejků.
237 T: Radši, pro jistotu.
238 P: Radši jo ještě, ale už jako naštěstí se třeba postavím a to, protože před tím měsícem to bylo prostě úplně zoufalý. To víte žejo,
239 vždyť já sem nemohla ani prostě, teď už můžu do sprchy aspoň žejo na tom vozejků a to.
240 T: A proč to nešlo předtím?
241 P: Já nevím, to sem měla prostě ňakou strašnou únavu, příšernou.
242 T: Aha.
243 P: No a takový jako stavy jako, ne že by se mi motala hlava, ale taková jako strašně slabá. Strašně slabá.
244 T: Hm.
245 P: Strašně slabá.
246 T: Hm. Tak vono bylo hodně i jako tím počasím, jak dlouho nebylo sluníčko.
247 P: Hm.
248 T: Tak chyběla ta energie. Spousta lidí bylo jako unavených. I já sem byla.
249 P: Já jsem i dvakrát brala antibiotika za sebou.
250 T: Aha.
251 P: Takže to možná taky způsobilo tu únavu, nebo tu slabost. No.
252 T: A můžu se vás zeptat, jak jste reagovala, když vám zjistili vaši diagnózu?
253 P: Úplně, já jsem reagovala úplně v pohodě, naopak mi to řek doktor takovým stylem, že asi hodinu jsem měla na něj, prostě sem
254 vyšla ven, a nadávala sem, co si to dovoluje takle se mnou mluvit jo. (smích)
255 T: Fakt jo?
256 P: Já sem vůbec neřešila svojí diagnózu, jako prostě to že se choval a navíc já jsem to trochu očekávala, protože maminka jí má taky.
257 Ale už jako asi sedmnáct let je v pořádku a zjistili mě geneticky, že máme ten pozitivní, takže já jsem vlastně, mě to zjistili a do půl
258 roku mě oznámili, sem šla na preventivní odstranění vaječníků a už sem už to tam bylo prostě.
259 T: Ehm.
260 P: Takže, takže já sem s tím počítala.
261 T: Ehm.
262 P: Takže mě to jako nepřekvapilo a. Prostě já jsem to zvládla úplně v pohodě.
263 T: Fakt jo? Tak to jste jedna z mála teda.
264 P: No, vlastně skoro čtyry roky, teď je to čtyry roky, co sem byla na operaci, jo vlastně celejch těch tři a půl roku až do loňského
265 podzimu prostě i přesto, že jsem byla prakticky skoro pořád na chemoterapiích, tak jsme cestovali.
266 T: Fakt?
267 P: Prostě normálně jsme normálně jsme jako žili, protože já jsem to zvládala úplně perfektně.
268 T: I ty chemoterapie?
269 P: I ty chemoterapie, vždycky třeba když sem byla vysloveně na těch platinách, tak ten týden vždycky byl problém, ale pak dalších
270 čtrnáct dní úplně v pohodě prostě.
271 T: A vy když jste na tý chemoterapii, tak potom jste jako slabá, nebo jak se cejtíte?
272 P: No to musíte vodepsat, to jste v posteli.

273 T: Jo, jako že spíte?
274 P: To je člověku špatně.
275 T: Jo. Jako od žaludku?
276 P: No od žaludku, oni dneska maj všechny podpurný léky, že prostě já sem snad ani jednu nezvracela.
277 T: Ehm.
278 P: Ale prostě jako bolejí nohy, kosti, prostě jako člověk je úplně hotovej. Jakoby těžká velice těžká chřipka.
279 T: Aha.
280 P: No a mě vždycky trvalo skoro týden, pak to přešlo. Úplně ze dne na den to přešlo a já sem byla úplně fit.
281 T: Fakt?
282 P: Nooo. Jako vlasy vypadaly, to mi vůbec nevadilo, sem si pořídila úplně perfektní paruku, prostě mi to vůbec nevadilo. My sme
283 byli úplně v pohodě až do loňského podzimu. To bylo jako, tam se najednou prostě ten zdravotní stav TAK (řeceno velmi výrazně)
284 zhoršil, úplně rapidně z týdne na týden.
285 T: Aha.
286 P: A když pak jako řekli, že prostě vypínaj léčbu, protože jsem byla pořád v léčbě, tak to jako byl ten šok. To sem teprve zažila šok a
287 myslim si, že jako se ve mně něco zlomilo, že sem se z toho šoku doteďka nedostala.
288 T: Aha.
289 P: Jo že sem se jakoby, něco se v tom mozku stalo. Prostě taková jakoby, takový jakoby, já nevim, jestli se ten mozek jako brání a
290 takový jakoby odosobnění nebo, nechci říct přímo derealizace, ale prostě taková jakoby no prostě ten, prostě ten mozek je stále v
291 šoku od té doby. Od toho listopadu kdy jsme se vlastně rozhodli, že ukončíme léčbu.
292 T: To jste se rozhodli sami?
293 P: Prosim?
294 T: To jste se rozhodli sami?
295 P: Nooo jako s tím panem primářem, s kterým, já sem byla předtím ještě jako ve studii.
296 T: Ehm.
297 P: Takže jsem s ním měla jako velice úzkej vztah a domluvili jsme se, protože to nešlo. Já sem byla úplně vyčerpaná.
298 T: Aha.
299 P: Úplně vyčerpaná a hlavně cétéčka ukazovali jako že to tam roste dál, takže jako. Že už to, já bych to prostě neabsolvovala prostě
300 no.
301 T: A v tom listopadu, vy ste potom.
302 P: A pak sem nastoupila sem.
303 T: Jo.
304 P: Vlastně já sem sem přišla přesně na Mikuláše.
305 T: Ehm.
306 P: Nooo.
307 T: A tady se vám líbí?
308 P: No líbí, to nemůžu odpovědět vůbec jako.
309 T: Jako nebudu to tady určitě veřejně.
310 P: Ne ne to jako nemůžu odpovědět, protože jako nemůžu odpovědět že se mi líbí v hospicu. Nelíbí, ale jako kvituju to, že je tady
311 soukromí, že mám samosatnej pokoj.
312 T: Ehm.
313 P: Protože vlastně (pauza) co má člověk na výběr, buď LDNku když není soběstačnej a nebo tohle a tak to je jednoznačný.
314 T: V LDNce vás je na pokoji třeba čtyři.
315 P: Třeba, to je úplně zoufalý a prakticky pokračuje nemocniční režim jo. Takže to prostě jako absolutně nepřipadalo v úvahu.
316 T: No jasně.
317 P: No.
318 T: Tady si vlastně můžete i sama dělat co chcete.
319 P: Tady prakticky mám jako soukromí a tak to jako tady kvituju v hospicu, todle kvituju jako strašně teda, ale jako nemůžu říct, že by
320 se mi tady líbilo teda. Jako já nad tím vůbec teda nepřemejšlim.
321 T: Ne?
322 P: Protože já si říkám, já nemám jinou volbu, mě není dobře.
323 T: Hm.
324 P: Jo takže já jsem ráda, že tady sem v klidu, že prostě když něco, tak zazvonim a hlavně i ten ta onkologie Motolská potom tam už
325 (hledá slov) tam byl jako nedostatek personálu. Absolutně jsme vždycky říkali s manželem, to bylo prostě nepřátelský prostředí. Teď
326 to nebyl jen můj názor, vždyť já sem to viděla, jak se tam chovají k druhým a to. Takže já sem byla šťastná, že sem odtamtud odešla.
327 A pak samozřejmě sem byla z toho tady taky v šoku žejo. Najednou člověku dojde, kde ste se to octla.
328 T: Hm.
329 P: No ale sem se tak náh vzpamatovala rychle, protože jak sem říkala, prostě takovýto odosobnění a takovýto ty a hlavně ty moje
330 mechanismy, který sem si prostě jakoby naučila.
331 T: Hm.
332 P: Tak tím sem se jakoby naučila normálně to tady jakoby přežít, aniž bych tady o něčem přemejšlela. Já vůbec o ničem
333 nepřemejšlim. No ale musela sem se prostě zbavit veškerých kontaktů.
334 T: Hm.
335 P: Kamarádky, veškerý prostě třeba další příbuzný a tak jo, protože já vim, že by to nedělalo dobře.
336 T: Vám?
337 P: Mě, no.
338 T: Jako.
339 P: Jako ty kontakty.
340 T: Jo. Jako že by vás unavovaly návštěvy?
341 P: Néé unavovaly, já prostě nevim, co bych si s nima řekla.

342 T: Jo, nejste ani po telefonu v kontaktu?
343 P: Ne ne ne nejsem, já mám prostě takovou větu připravenou, že prostě komunikuju pouze s nejbližšíma a že děkuju za pochopení,
344 prostě tím to končí právě.
345 T: Aha.
346 P: Hm.
347 T: A zkoušejí vás kontaktovat?
348 P: No samozřejmě, no ale po týdle větě ne žejo.
349 T: Jako že to respektují?
350 P: No jistě že, voni taky věděli že, žejo skoro všichni věděli, že sem byla nemocná.
351 T: Hm.
352 P: Z těch mejh blížkejh kamarádů. Ale ale jako (pauza) někdo to zvládne, že si sem pozve kamarádku třeba. Já bych to nezvládla.
353 Mě to hlavně vůbec nezajímá. Ona už nepatří do máho života. Prostě.
354 T: To je jasný.
355 P: No.
356 T: Má úplně jinej ten život.
357 P: Hm.
358 T: I tím, že vlastně neděláte společný věci jako dřív třeba.
359 P: No jistěže, ani nevím, co bych si s ní říkala, ani mě to jako nezajímá.
360 T: Hm.
361 P: No.
362 T: To mě nikdy nenapadlo tohle.
363 P: Hm. No je možný, taky sem si říkala třeba, že sem nikdy, přesto, že se měla hodně dobrejh kamarádek, prostě bezvadný, ale pak
364 sem si uvědomila, že sem třeba nikdy nepoznala zřejmě kamarádku, která by vopravdu byla ta kamarádka.
365 T: To znám.
366 P: Protože to kafe si člověk, jako ta sranda a pohoda a takový to kecání to můžete jít prakticky s každým žejo.
367 T: Hm.
368 P: Takže jako to se pak projeví, možná jako jedna byla taková strašně jako taková empatická, protože sama prožila velikou tragédií v
369 životě, ale já zase nejsem ten typ, kterej by se jakoby spojoval, který jako bych byla spojnice jo. Mně by to asi jako prostě
370 nevyhovovalo. No takže, no takže musím myslet sama na sebe prostě. Což jsem dřív nikdy nedělala, vždycky prostě to ale vopravdu
371 jako se chráním strašně.
372 T: To je zajímavý.
373 P: To já já to mám prakticky jsem to měla takhle úplně jako stejně. Prostě když bylo člověku nejhůř, tak rodiče nebo manžel, ale. Tak
374 proto vlastně, proto sem si taky dokázala. Proto nejsem na nikom závislá, na těch kamarádkách a tak. Protože sem si prostě dokázala
375 poradit sama.
376 T: No jasně.
377 P: Dokážu bejt jako jsem i ráda sama.
378 T: Hm, tomu úplně rozumím.
379 P: Jo, proto mi to tady jako nevádí, necejtím se tady opuštěná a takhle sme to měli i s manželem, taky sme byli třeba já nevím doma a
380 každěj byl v jedný místnosti a věděli sme vo sobě, ale prostě nemuseli sme furt bejt u sebe a prostě. (pauza) Je to taky jako vo
381 povaze toho člověka jako no. Někdo sám bejt nedokáže. Někdo pořád povídá. Pořád povídá.
382 T: Hm.
383 P: Zvláštní.
384 T. (Mluvim jak to mám já s přáteli.)
385 P: Jasně no. Ale to je prostě, ten člověk to musí pochopit.
386 T: Hm. Ale to pak je podle mě pravej přítel.
387 P: Ano.
388 T: Když pochopí cokoliv.
389 P: Přesně tak. Přesně tak.
390 T: Nesetkáváte se s tím, že by to někdo nepochopil?
391 P: No já tak jako setkala sem se no jako s takovou ne našvaností možná, nebo s takovou ale prostě (pauza) já se s tím nák
392 nezabývám, mě to je jedno. Ať si to prostě srovnaj v hlavě sami, mě tole už je jako fuk.
393 T: To je hezkej přístup.
394 P: No. (smích)
395 T: Ten bych se potřebovala naučit. (smích)
396 P: To je věkem.
397 T: Jo?
398 P: No jasně no.
399 T: Nevím jestli tam máme něco, co jsme ještě neprobrali? (pauza) O rodně jsme mluvily trošku. Koničky. Jo ještě tady mám, když
400 jste tady v hospicu. Co třeba děláte tak přes den?
401 P: To je problém no. To je prostě, tak teď je třeba olympiáda, takže koukám na olympiádu, pak mám náky, já nevím asi tři seriály.
402 Doktor Martin to mám ráda, Džesiku Fletcherovou (smích) a Bigbena a nebo poslouchám hodně ty audio knihy. To vždycky právě
403 syn hodně stahuje, takže toho mám plno, takže to je docela taky fajn. Ale spoléhám taky na ty návštěvy, je to takový taky pestrý. Ale
404 tak taky dneska mám návštěvu až v těch po tý pátý hodině, jsem ráda, že mám taky klid. Včera třeba přišel syn ve dvě už a byli tady,
405 ještě čekal na manžela a odcházeli v sedm a už sem taky toho jako měla hodně.
406 T: No jasně.
407 P: No no no.
408 T: A oni tady s váma přespávají někdy?
409 P: Ne ne ne ne ne ne. To bysme se nevyspali.
410 T: Ne?

411 P: Ne. Manžel chrápe a to ne to bych nechtěla. Protože taky má svejch starostí dost. To no.
412 T: Možná by to pro vás bylo i únavný ne?
413 P: No to určitě.
414 T: A to nemyslím špatně.
415 P: Člověk neví, to jsou takový vlny těch stavů, jak člověk se cítí. Jo třeba ráno se cejtím dobře a v poledne je to nanic, ve dvě hodiny
416 je to zase lepší jo prostě, člověk si musí prostě vodpočinout no.
417 T: Že pak ten partner by si připadal možná i hloupě.
418 P: A je to tady malinký pro dva.
419 T: No jasně no.
420 P: Jako prostě přece jenom to je malinkej pokojíček.
421 T: Ale ta možnost minimálně je hezká, že tu je.
422 P: Jako je to dobře, že je to možný tady jako přespat.
423 T: Je to takový hezký, ale moc lidí to nevyužívá.
424 P: Hm.
425 T: Bojej se hodně.
426 P: Jo?
427 T: Příbuzný. Jsou z toho takový jako, že nevěděj, co by tam dělali v tom pokoji.
428 P: No jasně no.
429 T: Že by si připadali jako hloupě.
430 P: No no no.
431 T: Takže moc nepřespávaj. Což mě třeba původně vůbec nenapadlo.
432 P: Hm.
433 T: Jsem myslela, že tady pořád někdo někoho spí.
434 P: Hm.
435 T: A ve finále skoro vůbec. Ale teďka, když si to vezmu zpětně, tak to úplně chápu.
436 P: Já to taky chápu.
437 T: No.
438 P: Já jsem si říkala, že je to dobrý, že tady můžou přespat a to, ale teď chápu. To je lepší spíš přes ten den no.
439 T: Hm.
440 T: Koukám, vy nenosíte prstýnek?
441 P: Já sem prstýnek, já vůbec, já nosim akorát náušnice a vždycky jsem nosila akorát náramek, já sem vůbec žádný řetízky ani
442 prstýnky nenosila.
443 T: Já taky ne.
444 P: Mě to vadí hrozně.
445 T: I snubák?
446 P: I snubák. Takhle po svatbě jsem ho nosila nákej čas a možná docela dlouho sem ho nosila a pak mi začaly votejkat ruce a to mi
447 prostě jako už vadilo. Takže sem ho nenosila.
448 T: Já sem na to zvědavá, jestli ho budu nosit.
449 P: No já nemám, mě to vadí na těch prstech, překází mi to.
450 T: Mě právě taky a chtěla bych ho nosit no. Třeba maminka ho nosí furt.
451 P: Moje máma taky.
452 T: A táta ten už ho ani nemá.
453 P: Jo. (úsměv)
454 T: Napadá vás něco, o čem byste se chtěla zmínit?
455 P: Hmmmm. Noooo já bych řekla, že ne. Celkem to, co všechno by mě napadlo, co vo čem se můžem bavit, tak sme se bavily.
456 T: Ehm.
457 T: Můžu se ještě zeptat, jak dlouho jste s manželem byli spolu, než jste se vzali? A než jste měli děti?
458 P: Dva roky jsme spolu chodili.
459 T: Fakt?
460 P: Pak jsme se vzali, nemuseli sme a za rok přesně za rok vod svatby se narodil.
461 T: Aha.
462 P: Takže vlastně no dva roky sme spolu chodili přesně. My to máme červnový. V červnu sme se seznámili, za dva roky v červnu sme
463 se brali, za rok se v červnu narodil kluk no a vlastně takle to je doteď. (úsměv)
464 T: My to máme totiž podobně.
465 P: Jo jo jo. (úsměv)
466 T: No tak to máme asi projetý všechno.
467 P: Ehm.
468 T: Myslím, určitě jsme se pobavily o těch přáních, který jsou nejdůležitější pro tu práci. Ty ostatní věci jsou jenom takový
469 doplňkový. Takže ty přání tam máme. Napadlo vás ještě nějaký?
470 P: No já bych řekla, že asi ne.
471 T: Ono se to asi hodně odvíjí jako od stavu, jak se cítíte.
472 P: No no no přesně.
473 T: Že třeba před půl rokem by ty přání byly úplně jiný.
474 P: Hm, jistě že, no. Já možná bych měla ještě přání, aby mě prostě nezradil ten mozek. Aby mě furt udržoval prostě v týhleto, v tomhleto stavu.
475 T: Jako v tom pozitivním?
476 P: V tom, ne pozitivním, ale v takovým tom aaaaaa trošku za za jako vatovým.
477 T: Ehm.
478 P: Jo aby člověk nebyl moc v tý realitě.
479

480 T: Jo.
481 P: Jo aby nevnímal, aby prostě najednou se neprozřel.
482 T: Ehm.
483 P: Protože to jako nevim to. Víte co, vono je něco jinýho, když jste tady v sedumdesáti letech, něco jinýho v padesáti, ve třiceti že.
484 Prostě tak to je, takže tohleto bych si přála, aby mě ten mozek prostě nezradil a furt mě udržval v takovém tom odosobněným.
485 T: Ehm.
486 P: Trošku, ale ne vůči mojí rodině. Jo prostě vůči tomu prostředí a jakoby (pauza) prostě ty mechanismy aby mi sloužily.
487 T: Tomu rozumím.
488 P: No no no, tak to je nejdůležitější pro mě.
489 T: Tak tomu naprosto rozumím.
490 P: Tak, tak.
491 T: Zeptám se úplně nakonec, jaký chcete to kafčo?
492 P: Pětku kapučíno, tady vám dám deset korun a tady mám svůj speciální hrneček. Ty jejich totiž strašně palej. (smích)
493 T: Tak jo, za chvíli jsem tady. Tohle už tady vypnu.

Příloha č. 4

1 **Rozhovor 3**

2 **PARTICIPANT 003**

3 **Datum: únor 2018**

4 **Délka rozhovoru: 55 minut**

5 **T: TAZATEL**

6 **P: PARTICIPANT**

7

8 T: Takže, já vás poprosím, jestli mi budete vyprávět o tom, jak jste se narodila, o tý svojí původní rodině.

9 P: Jo, já jsem se narodila v xxx, devátého xxx. Maminka už měla jednu tu, dítě jako sestru jsem měla no a bydlela jsem tam do svých sedmnácti let. No pak jsem šla bydlet k tětě, protože byla nemocná. No ale vrátila jsem se zpátky pak jako k vlastním rodičům.

11 T: Jako jste se o ni šla starat?

12 P: No tak vona byla hrozně pobožná a von nechtěl nikdo k ní jako to že byla strašně pobožná, já jsem to taky nevydržela teda jo
13 (smích) ale já sem pak začala to, pracovala jsem teda. Já jsem nedodělala školu samozřejmě, jsem dělala veterinářskou a stejně jsem
14 to nedodělala.

15 T: Fakt jo?

16 P: No jo. No já sem to nedodělala. Tehdá v tý době to bylo jiný žejo.

17 T: No jasně.

18 P: No a táta měl zahradnictví, tomu říkali místní kulak, takže my jsme mu pomáhali na zahradě, prostě na to, že práce byla pořád jo.
19 Ovoce a to bylo něco žejo. My jsme, naše máma nám nevyvářela jako teďkon žejo, neřekla to bude snídaně nebo voběd pozdějš, tak
20 jsme šli na zahradu a tam jsme se jako napásli žejo, zeleniny nebo ovoce no a jako vzpomínám na ně ráda. Tatínek umřel, když mu
21 bylo šedesátčtyři a jeho maminka zemřela když jí bylo devadesátdevět.

22 T: Hezky.

23 P: Ta přežila všechny svoje syny jo a mamka mě zemřela, je to teďkon tři roky to bude, no co sem tady v hospicu vlastně, tak zemřela
24 na jaře, no a tý bylo devadesát dva.

25 T: To je hezký.

26 P: Takže to takovej kořínek asi, dobrej no, no tak (lehké zamyšlení).

27 T: Devadesát devět, to je krásnej věk.

28 P: No a to vona by snad žila ještě dodnes. Protože vona jezdila na kole. To ještě bylo JZD a vona chodila buzerovat ty co tam
29 vokopávali řepu. A voni vždycky říkali, jáéé pochrtka už jede. Tak všichni dělali (smích). Ona pak upadla do příkopu a zlomila si
30 krček a tím to skončilo.

31 T: V devadesátí devíti?

32 P: Ano to nelžu. No to byla, tý jsme museli říkat babičko a máminy mámince jsem říkali stařenko no, takže takhle. No pak sem se
33 teda zamilovala žejo v těch osmnácti, ve dvaceti jsem se vdávala no, muž byl z Prahy žejo, na vojně byl no v Olomouci no. Tehdá
34 každěj druhěj kluk byl voják no a tak jsme se odstěhovali sem do Prahy ke tchýni no a měli jsme první holku, tý je dneska padesátří.

35 T: Aha.

36 P: No a maminka byla takovej ten typ, tak jako každá máma milovala nejvíc toho nejmladšího syna žejo bráčku můho. No a vona se
37 úplně prostě jako (zamyšlení) do něj tak zabejčila, že její vostatní děti neexistovaly. Vona nebyla moc jako, sme ji vždycky říkali, že
38 je neupřímná. My sme vždycky říkali, mami ty seš neupřímná. Máš tady plno vnoučat a ty se věnuješ jenom vod toho bráčky. No
39 vona nám to měla za zlí. Měla nám to za zlí, ale pak když tam nebyl, tak zase s náma mluvila normálně no. V tý době to bylo až moc
40 no. (pauza)

41 T: A teda děti jste měli hnedka po svatbě jo?

42 P: No po svatbě, já jsem přišla teda, já jsem měla jako kluka mít, ale já jsem o něj přišla ve čtyrech a půl měsících, mě to počítali už
43 jako porod ale.

44 T: To jste musela porodit?

45 P: No. (povzdech)

46 T: Jako císařem?

47 P: Jako normálně, ale cejtla jsem prostě, bylo to poznat co to je no už, tehdá to nebylo žejo ty sona nebo jak se tomu říká no a takže
48 (pauza) no bych ještě řekla. Pak sme dostali byt no a odtěhovali jsme se od tchýně, tak jsme měli další druhý no a to třetí jsme měli
49 teda díky tomu, že manžel šel dělat kmotra do Olomouce moji jako svagrový narodil se chlapeček Tóniček, tak mu šel dělat kmotra.

50 T: Ehm.

51 P: To se tak tehdá, to bylo takový posvátný no a takže (pauza) jsme prostě takhle co no, pak jsem vovdověla.

52 T: Takže jste měli ve dvaceti první dceru..

53 P: Ano, ve dvacetičtyrech druhou asi tak nák no a tu jsem měla ve třiatřiceti a vovdověla jsem, když mě bylo, když malý bylo teda
54 rok a něco přes rok a půl skoro dva roky. Vovdověla jsem, manžel měl rakovinu plic, do půl roku byl pryč, tomu bylo nedožitejch
55 třicet sedm, když zemřel.

56 T: Aha. To je teď tomu můmu.

57 P: No ale je zdravěj že. On to ale taky nevěděl.

58 T: Ne jo?

59 P: Ne, von akorát furt říkal, že ho bolí tady (ukazuje na hrudník) jo jako no.

60 T: Takže jste zůstala sama se třema dětma.

61 P: Já zůstala jsem sama se třema dětma no a dvacet let jsem byla sama, pak jsem se vdala znovu.

62 T: Dvacet let sama jo?

63 P: Sama no. Děti vodrostly žejo, no tak jsem si zase namluvila chlapa, kterej byl hrozně hodnej, ale začal, vyhodili ho z práce,
64 protože ho chytli vožralýho a už to bylo no.

65 T: Jaj.

66 P: Takže už to manželství tam nebylo takový, protože jsem mu nevěřila a tak taky zemřel.
67 T: Aha.
68 P: No jo, takže já jsem taková černá vdova.
69 T: Tak třeba přijde ještě do třetice. (smích)
70 P: Ne no tady (smích) no to určitě, ne tady ne určitě ani jednoho no. No a nakonec pak teda mě furt bylo zle, taková unavená jsem
71 byla, furt jsem to dávala, že mám ty kolena, že mám artrózu třetího stupně jo a záááada mě bolely strašně no a pak jsem náááa vomdlela,
72 začala jsem krvácet.
73 T: To bylo po manželově smrti?
74 P: Ne to jsem žila už pak normálně, žejo to jsem ještě chodila do práce, pomáhala jsem takle jenom, měla jsem důchod žejo a pak
75 jsem teda říkala, že to není možný, protože mě furt že jsem unavená a já jsem se bála i někam jít jo. No a kamarádka vždycky říkala,
76 neštví mě,,nebo zavolám sanitku a pojeděš a já říkam ne už je to lepší, kecala jsem, nebylo mi dobře. Lhala jsem, aby neměli starost
77 no až jsem začala teda strašně krvácet, tak jsem věděla, že není to dobrý.
78 T: Jak dlouho vám bylo takhle?
79 P: Cccc čtyry pět let. No a začala jsem krvácet teda asi měsíc před ale jenom trochu, ale pak už teda hodně a tím jak jsem ztratila
80 hodně krve, tak mě bylo zle no.
81 T: Hm.
82 P: Takže na Bulovku a na Bulovce mě žejo všechny vyšetření dělali a zjistili, že mám nádor na čípku no tak mě že je zapouzdřenej
83 no. Zaplat' bůh aspoň něco jo protože já jsem měla strach, abych neměla metastázi.
84 T: Jo.
85 P: Protože to vim od manžela, to měl metastázi celého těla no. Tak jsem prostě (nádech) zůstala na Bulovce no a pak zjistili teda, že
86 nejsem soběstačná, že nemůžu si náááa jo všechno udělat sama, tak mě dali do hospicu, chtěli do toho, do na elděnku z tý Bulovky, ale
87 holky řekly, že ne, že tady jako do hospicu, že to je úplně jiný prostě než v tom no. No pak jsem přijela a říkala jsem, ježiš to je jak
88 na zámku (smích) a za dva dni jsem si tak zvykla, že už bych nešla nikam.
89 T: Odsud?
90 P: Hm. Zvykla jsem si no a vono po tom ozáření právě jsem přestala krvácet.
91 T: Vy jste chodila na ozařování?
92 P: Já jsem chodila na ozařování žejo venkovně a i přes ty záda a mě vod tý doby nebolej ani záda, voni mi říkal ten doktor, že jako
93 ten nádor mě tlačil jak na močák tak asi na ty záda jo prostě, tak jsem se necejtila dobře. Že někdy jsem si říkala, já už se nevzbudim,
94 ale neřekla jsem dětem pravdu.
95 T: A litujete toho?
96 P: Že jsem jim to neřekla? Ne. Nelituju, protože by měly vo to starost, ale voni už mě prokoukly, tak řekly, mami tys nám lhala, my
97 to vime přesně, že jako si to měla už dřív no. Když jsme ti volaly jak ti je, tak tys vždycky noooo dobře no. Podle hlasu jsme poznaly,
98 že něco se děje tak jsme za tebou jely a ty si se usmívala a to prdlajs. Já prostě neto, nechtěla jsem hekat no. No jsem tady teda vod
99 roku prvního září devatenáctšesnáct.
100 T: A vy jste byla na chemoterapiích a ještě nějakou léčbu vám dělali?
101 P: Chemoterapii ne, jenom ozařování. Já jsem chemoterapii bych vodmítla asi já nevím. No (pauza). A to mě ještě na Bulovce, mě
102 teda nééé, ale dceři, který jsem dala plnou moc ke všemu, tak jako řekli, máš to, mě řekli až tady, letos mi to řekli, že to je no ty dva
103 až tři měsíce, jak nás vystrašil pan primář z Bulovky.
104 T: Nene.
105 P: No dva až tři měsíce mě hádali no.
106 T: To by koukal teďka.
107 P: No tak já coo sestry mě volaj, ty dvě z Bulovky. No ty mě zavolaj, tak já vždycky a když dlouho nevoláme si, tak voni, co je
108 novýho no? Dobrá a vyříd' te panu primáři, že ještě žiju (smích).
109 T: Hezky.
110 T: A podle čeho jste vybírala, která dcera bude mít.. Když máte tři děti.
111 P: Tu nejmladší, protože vona se i celou dobu tak trošku vo mě zajímala jo jako, šla mi nakoupit třeba nebo to a ty vůbec, ty dvě, ty
112 ta nejstarší s tou prostřední to bylo. Ta prostřední je dodnes taková to, ale ta nejstarší se úplně změnila jo vůči mě no.
113 T: A choděj za váma?
114 P: Chodí no. Choděj.
115 T: Všichni?
116 P: I vnoučata. Vo to když tý nejmladší řeknu, budeš taj spinkat, tak ona říká ne, ona vždycky udělá ne seš nemocná babičko. Nooo. A
117 dneska je zrovna dceři čtyřicet let a voni jsou na Šumavě.
118 T: Na Valentýna.
119 P: Noo. A to já jsem nevěděla jakou dobu, že je na Valentýna, to se dřív neslavilo žejo no, tak dneska jí je čtyřicet. Teď jsem
120 vodrodila zrovna, jsem měla císaře s ní. (smích)
121 T: Ajo vlastně, teď jste rodila.
122 P: Teď no. Ve čtyři asi šesnáct to bylo a vona eeee mi včera volala a malá povídá babičko já přijdu za tebou až přijedeme. Já říkám no
123 to bych si přála, já říkám a dovez mi něco hezkýho. Tady nic není, ale šišky ti dovezu. (smích) Tak tady mám šišky žejo, no tak když
124 je doveze, dvě šišky, tak si je nechám jako schovám, aby se neurazila.
125 T: No jasně.
126 P: Ale prostě takle no, nebo chceš ještě něco?
127 T: Zajímá mě, když byste se měla zamyslet, nejhezčí chvíle v životě.
128 P: (pohotově) Když se mi narodily děti.
129 T: Jo.
130 P: Mmmm. No to jako jediný co můžu říct.
131 T: Ta chvíle kdy rodíte asi ne ale?
132 P: Neee ne ne (smích) tak hodinu po porodu. No že se mi to splnilo, já jsem chtěla holčičky, manžel teda kluka samozřejmě no, ale
133 pak si zvyk a to třetí jsme teda měli jako vymodlený, to jsme chtěli, protože říkal do třetice to bude kluk a nakonec to byl mazánek,
134 taková byla u táty no.

135 T: Takže tak hodinu po porodu je to to neskutečný štěstí.
136 P: No to je jediný co. Je to bolestivý, ale na to zapomeň.
137 T: Jo?
138 P: Uvidíš to malý a to je prostě (pauza) řekneš si jako já ježiš ta je zmačkaná, to je vošklivý (smích)
139 T: Fakt?
140 P: A pak ti to donesou vykoupáný žejo načančaný, načasaný. No tehdá to nosili v zavinovačkách jo s těma kanýrama. To je prostě, ta
141 vůně toho mimina to je něco nádhernýho. To já ale i u vnoučat, jsem taková byla. Jsem chodila hrozně ráda, když je koupali, já jsem
142 jim vočichávala. Petra povídá vždycky mami vdyť ještě má prdel má učuranou, já říkám to nevdá to je ř'ut' já bych to mačkala furt.
143 T: Hm, taky se na to těším.
144 P: No to je krásný vopravdu no. No a pak můžu za druhý říct to, že jsem ještě tady na tom světě.
145 T: Hm.
146 P: Víš, že se necejtím nemocná no.
147 T: Aha.
148 P: No já se necejtím nemocná. Mě chutná jíst jo, mě chutná pít kafe, který jsem nepila dva roky, já jsem se nemohla podívat, ted'
149 jsem začala zase. Kouřit no to miluju jo. Jsem dneska měla právě přijít holka mě tak jsem si udělala kafe na třetí hodinu a nepřišla už,
150 no tak jsem říkala no tak to vypiju bez cigára, protože ke kafi musí bejt cigáro žejo. A tak vona kdyby tady byla Jana (pečovatelka),
151 tak to bysme tady báňaly. Prostě eeee (pauza) žiju tak, že žiju no.
152 T: Hm.
153 P: A co mi tady chybí, no. Já jsem se naučila sama, z toho já jsem na ten záchod ten gramofon chtěla pryč, protože jak chodí sem dítě
154 a ikdyž je to vode mě že jo to a vždycky jsem se modlila, aby to na mě nepřišlo, než přijdou. Já říkám ne, já se to musím naučit.
155 T: Takže vy si dojedete sama do koupelny?
156 Já si dojedu sama do koupelny, sama si vypouštím ten pytlík, sama se sprchuju. No a když na velkou, tak taky jdu sama. Ted' jsem
157 zrovna chodila s tim beranem, před chvilkou.
158 T: Jo jo jo.
159 P: Anebo tady vokolo postele chodím takle, no snažim se prostě. Člověk se musí snažit. Jak se nesnažíš, tak. To já za tou paní xxx
160 (sousedka), já nevím tady je kousek vode mě, tak za ní jsem chodila, povídaly jsme si a to bylo dobrý no. Ale vona chodila a já
161 říkám, ježiš co je s váma já vás neviděla. No a vona říká, já vůbec nechodim, já říkám, ale to jsem si myslela taky, chce to chodit
162 prostě, cvičit nohama, chodit. Já mě taky rozchodila tá sestra. A to bylo fajn si s ní pokecat. Tak jako tady někoho mít žejo. Ted' už ji
163 vůbec nevidám.
164 T: Jo.
165 P: Taky řekla, co mám dělat a když člověk to poctivě dělá každej den tak musí, musí chodit.
166 T: Tak dokud chodíte tak je to hlavní.
167 P: No jak si lehnu tak ale, já jsem taky nemohla chodit, když mě přivezli.
168 T: Fakt? To jste se takhle rozchodila jo?
169 P: No ještě jako nevěřim si, kdybych měla jet bez ničeho. To ne, já se musím přidržovat jo, ale jako jo prostě já když můžu, tak
170 kroutim nohama u toho.
171 T: Co v posteli celý den když to jde.
172 P: No taky dovedu se válet celej den. No, jako chce to chodit, já jsem jí to říkala paní xxx, vona se tomu trošku poddává tak to asi
173 těžko no. Takže já jsem tak taková tady takovej inventář jsem.
174 T: Jsem to chtěla říct, ale nechtěla jsem vás urazit. (smích)
175 P: Né to mě neurazí, já se neurážim.
176 T: Ale jste oblíbená tady u personálu.
177 P: Joo? Jana říká jak ty chrápeš holka zlatá, tak víme, že nemáš cigára. (smích) A je to tak ale je, nemám, přijdou. Moje dcera začala
178 kouřit elektonický, ale už začala kouřit nový, normální cigára. Ne já mě to vůbec pučila a já říkám dej mi pokoj, to radši budu třeba
179 tři dny bez kouření. Já jsem rok nekouřila až tady a to zavinila zase dcera, protože to jak jsem nechodila, tak mě vyvezli s postelí ven
180 na sluníčko.
181 T: Která, ta nejmladší?
182 P: Ta nejstarší. Ta nejmladší nekouří, ta právě mi nadávala. A tak ven a zapálila si a ten kooouř a já, dejte mi to (smích). A ta
183 nejmladší když s ní byla říká mami, tak když už jsi to vydržela rok, já říkám mám na to chuť, tak mi to neber. Ona říká jo a spravila
184 si se tady. No to jsem se spravila to je pravda. (sahá si na břicho) Protože to poznám hlavně podle košili.
185 T: Že jsou malý nebo velký?
186 P: Ne malý. Tady ta ne zrovna, mám to, že co dělat, ale tady.. To je málo pohybu. Tady se nemusim nikomu líbit.
187 T: Přesně. Nám se líbíte taková jaká jste.
188 P: Žejo? Na duši. A tak co ještě?
189 T: Jestli byla nějaká nejhorší chvíle ve vašem životě?
190 P: Když mě zemřeli manželata. Žejo, ten jeden teda hlavně, ten co měl se mnou děti.
191 T: Hm.
192 P: Jo, to byl pro mě jako šok. To jako mi řekli co mu je, no a za půl roku, voni to řekli v únoru a v srpnu už měl pohřeb. No a pak
193 ještě to nejhorší to bylo i to co řekli mě žejo.
194 T: Jako že jste nemocná.
195 P: Ale já jsem to hned nepřijala. Pane doktore to není pravda, já mám angínu a von mi říká to sem si myslel, že to řeknete paní xxx,
196 protože vy jste prostě plná elánu, mě řek. Já říkám to si pište teda. Eště mě pudete možná na jednu svatbu, no a rád (smích). To si tam
197 dělaj na Bulovce srandu no.
198 T: Pak tady mám na Vás otázku, je něco na co se těšíte? Ted'ka momentálně, je něco, na co se těšíte?
199 P: Noo (zamyšlení) na co se těším. No že vždycky přijde ta návštěva někdy no a těším se na dobrý jídlo.
200 T: Jo?
201 P: Který tady není. Nesmí to bejt furt špagety a nebo těstoviny sou hodně tady, což já nemusim a voni už to tady vědí, že to nejim.
202 Prostě těším se prostě co bude další den, tak (úlevně oddechne)
203 T: Fakt?

204 P: No, co mám říct na to. Těším se na jaro, až budu mít tady muškáty, kytky venku. Muškáty, to už se těším. To už z Moravy přijede
205 neteř a ta už ví, už tady mám květináče, to je vod loňska a to mě každé obdivoval tady.
206 T: To se nebudím, já sem obdivovala i jak tady máte všude kytky.
207 P: Já miluju kytky. Mě ty pokoje bez kytěk přijdou hrozně prázdný. Já sem byla i doma takovej magor s kytkami, to sem byla teda.
208 No a to právě ta, jak sem ukazovala tu svatební fotku, vona se menuje taky Petruška, ten její manžel, když sem přijdou na jaře, tak už
209 mě nosí ty (zamyšlení) gladioly.
210 T: Hezky.
211 P: To já miluju, já sem to měla jako takovou velkou vázu a vždycky vysoký, takle sem to měla v rohu a tak to tady mám taky, tak
212 vždycky naaranžovaný (smích). Já mám ráda kytky no. Teď mám krásnej mušk, tééén jsem chtěla říct petrklíček. No to je znamení
213 jara. To je na jaře. Já mám ráda narcisky prostě, no já mám rada a polní kytky. Chrupu, tulipány mám tady celý léto skoro, to mě
214 nosili. Chrupu, do toho vlčí máky jo třeba tři snítky ječmene a takovýty to já ani neznám, to mě vždycky donesla takovou kyticí. Když
215 jsme jeli na houby, tak sem to tam rvala a ještě manžel když žil, tak vždycky řval, sbírej houby a nééé kytky (smích) no.
216 T: Jojo kytky mám taky ráda.
217 T: Ještě mám otázku, jestli je něco, na co se netěšíte.
218 P: Já nevím no, na co se netěším. Nevím vopravdu nemám co říct (zamyšlení). Já se těším každý ráno, že se zbudím a to je vše no.
219 T: To je hezký.
220 T: Pak tady mám, o čem v současné době tak přemýšlíte nejmíc?
221 P: Jestli se dožiju toho a to nekecám, až půjde moje poslední vnučka do první třídy. To bych chtěla ještě (velký úsměv).
222 T: Ta čtyřletá?
223 P: Hmm. To bych chtěla teda jako. Protože pravnoučat už se asi nedočkám. Vona ta nejmladší je v lázních, udělaly se jí uzly na
224 vaječníku, ale třeba jí tam vyléčej a třeba se ještě dočkám. Tak se modlim, pane bože ať, vona by si tak jako přála. Vona je totiž, vona
225 by se hodila jako tady, vona má cit takovej.
226 T: Hm.
227 P: Vona sem přijde a hned babi tady to a hned de a vona mě i stříhá, proto mám takový dlouhý vlasy. Říká babi musíš to vydržet, já
228 sem v lázních. (smích) Vždycky na sucho mě to je jedno jestli to tajdle to mám to takle, protože nikam nechodím.
229 T: A jak často chodej dcery?
230 P: Každéj tejdén tady někdo je.
231 T: Jako že jednou týdně se střídaj.
232 P: Voni choděj do práce, ta s tou vnučkou chodí pravidelně, buď v pátek odpoledne nebo v sobotu. Ta nejmladší, protože tá dělá vod
233 osmi do čtyř a než dojede domů a teď s malou žejo. Já sem říkala ať chodí sem jenom v sobotu v neděli.
234 T: Máte aspoň klidek na to.
235 P: Oni hlavně vždycky telefonujou, že jsou v pořádku, jinak prostě nebo já. A ta nejstarší chodí, vona nikdy mě neřekne třeba přijdu v
236 úterý jo. Vona říká já nevím, teďkon jsou ty nemoci a mamí a já ti nebudu slibovat, že přijdu, když mi vedoucí řekne, že nemohla
237 byste přijít do práce? Dneska měla přijít ta prostřední, to je slibotechna taková (smích), tak jak bylo tři, už jsem věděla, že nepřijde no,
238 ale taky se na ni nezlobím, to je taková (pauza) baba (smích).
239 T: A nemáte třeba přání, abyste mohla jít třeba ven?
240 P: Mám, ale my sme chodili loni. Tady si třeba vezmu to a holky mě vemou a nebo na procházku to nahlásíme žejo že dete. To já na
241 vánoce jsem byla taky u holky.
242 T: Jako doma?
243 P: U nich. No joo to můžeme. Ale já teda moc nechci ani, mě to nebaví, mě to baví tady. Protože holka, holka (pauza) sem přide s
244 malou, že me vemou ven a malá támhle vyběhne nahoru, tam si něco staví a já jí říkam, tak pod' pojedeme na procházku. Babi ne dyť
245 sme. Jooo tak jedeme na konec toho chodníku tady a spíš kecáme a pijeme kafičko. To jsem mohla odjet na Moravu taky, ale to sem
246 si netroufla.
247 T: Ne?
248 P: Ne, protože každéj byt mě nejde, to mám pytlík žejo, ten si umim vyměnit, tak jo. Náplast mi daj žejo na tři dni to tam, tak nevím.
249 Tu mám už asi rok, no přes rok stejně furt tu pětasedmdesátku, měla sem padesátku teda, ale dali mi pětasedmdesátku a tu mám vod
250 prvního září, no jak sem tady nastoupila a (pauza) já sem se bála toho, že to že žádnéj byt není s tím vozejkem, aby člověk moch a
251 teď když Vás chytne na záchod jo, tak to je teda pozdě, hele pod' mě podržet, stahni mi kalhoty a to jako nevím. Teď zrovna přijedou
252 v sobotu, jestli nebude nákej to, kalamita nebude sněhová, tak přijedou teď v sobotu.
253 T: Hm.
254 P: Synovec, to je vod bráchy prostě kluk no a Marcelka to je neteř no s manželem přijedou no.
255 T: To za Váma jezdí hodně lidí teda.
256 P: No to jo. Jako vo těch vo dovolených jak kdy, je to slabší, to jako sou pryč třeba na čtrnáct dní, tak no. Ale první cesta vede z
257 dovolený sem žejo.
258 T: A sourozenci jezdí?
259 P: Ne (velmi rázně). Já mám, mě už skoro vymřeli. Já mám sestru, ta je nemocná, to jako na srdce a brácha ten zas má nádor na
260 mozku, ale už dlouho. Je operovej a my se nenavštěvujeme. Tam kvůli dědictví no.
261 T: Jakto?
262 P: Protože mě vynechali no když zemřel táta, žejo bylo pole a to a voni prostě mě úplně přeto. Mě to bylo jedno, já sem vo to nestála,
263 to se jako do toho začal ten můj brácha co zemřel, protože s tím sem se měla hrozně ráda no. Nás bylo pět.
264 T: Aha.
265 P: Ségra, já, ten co má nádor, ségra, já, ten co má nádor, kdo tam byl, jo ten brácha co umřel a další brácha taky umřel ten nejmladší.
266 A voni to žádali aby dali něco, říkám nedohadujte se, vono se jim to vrátí no tak je to.
267 T: A chtěla by jste se s nima vidět?
268 P: Ne (rázně).
269 T: Ne jo?
270 P: Ne ne ne, oni ublížili hrozně tomu bráchovi co umřel a to já jim neumim odpustit, to jako vůbec. Ne kvůli mně, ale kvůli němu,
271 von byl hodnej chlap, štedrej prostě jo, takovej česky řečeno blbec no. Von třeba taky pěstoval zeleninu, se jezdilo prodávat na trh jo
272 a voni přijeli a jenom si nahrabali a vodešli a já sem mu tehda tam byla na dovolený. Říkam hele brácho, voni ti nepřijedou ani

273 pomoci a ty ty prostě jim necháš zrujnovat zahradu a von povídá: ale no tak to naroste znovu a takovej blbec no.
274 T: Hm.
275 P: A pak když teda zemřel, von je po smrti jedenáct dvanáct let a tomu no nebylo ani šedesát vlastně no. Von byl mladší, my sme byli
276 ňák po dvou letech. Von ještě byl z dvojčat, ale to dvojče zemřelo když bylo jako miminko. No. To si pamatuju na to. Teď záleží,
277 jestli ten pánbůh bude spravedlivej, kdo přijde na řadu žejo.
278 T: Jak dloho jste spolu nemluvili?
279 P: Jéééžiši marja takovejch patnáct let. Mmmm. (telefonát) Volala dcera, co slaví ty čtyřicetiny. (přerušeni rozhovoru)
280 T: A co vy jste vlastně dělala jako zaměstnání?
281 P: No já sem jako šla na školu zemědělsko technickou, pak sem votěhotněla no a už sem to nedodělala.
282 T: A za práci jste dělala?
283 P: Já sem dělala v Zoře pak, což je Olomouc.
284 T: To je co?
285 P: To byla čokoládovna. A šla sem, pak sme se odstěhovali do Prahy k jeho rodičům.
286 T: Ehm a to jste byla doma.
287 P: To sem byla doma, protože se mi narodila holka, žejo tak sem byla doma.
288 T: Jo.
289 T: A o koníčkách jsme se nebavily, jenom jste mi vyprávěla o kytkách, že máte ráda. A co jste ráda dělala?
290 P: Já sem hrozně ráda vyšívala třeba. Nevim jestli by mě to dneska bavilo, to nevim. Ale ráda sem vyšívala.
291 T: Ehm, hezký a ještě něco?
292 P: No asi už nic. (lehký úsměv) Nebyl čas. (smích)
293 T: Chápu.
294 T: Pak tady mám, co je vaše největší starost teďka. Co vám dělá starost?
295 P: Největší starost je to, abych prostě ještě ňákej ten pátek tady byla no.
296 T: Jo.
297 P: Jo jinak musim bejt bez depresí, žádný deprese, abych si ještě užila tý nejmladší vnučky.
298 T: Jo.
299 P: No.
300 T: Pak tady mám takovou záludnou otázku. Kdybyste měla mladejm lidem vzkázat, co je podle vás smyslem života?
301 P: No smyslem života si myslim, že to, aby hlavně žili správně jo a aby prostě mysleli na sebe na svoje zdraví. Hlavně na zdraví jo a
302 nedělali lumpárny a věnovali se něčemu užitečným no. Hm.
303 T: Pak tady mám scifi otázku. Chtěla by jste být nesmrtelná?
304 P: Ne.
305 T: Ne?
306 P: Ne.
307 T: Proč?
308 P: Já nevim, to nevim já si myslim, že to je úděl každýho, aby byl smrtelnej. Nesmrtelná, co bych tady dělala (smích), strašila děti
309 (smích).
310 T: A je něco, žeho v životě litujete?
311 P: Čeho v životě jsem litovala, tak to bylo to, že jsem se podruhý vdala a vyklubal se z něj silnej alkoholik. Jinak..
312 T: A třeba sen, který jste si nesplnila?
313 P: Můj sen byl to, mít chaloupku někde u lesa, protože miluju přírodu a to jsem si vždycky přála no a bohužel. To se mi nesplnilo.
314 T: Aha. Tak a mám tady tu hlavní otázku. Jaká máte přání?
315 P: Aby se děti měly dobře, aby byly zdravý noaby já nevim no, hlavně aby se měly dobře děti no. A já abych to ještě vydržela ňákej
316 ten pátek. Jinak..
317 T: A v hospicu? Nějaký přání?
318 P: V hospicu? Tady je dobrej kolektiv, tak já nevim. Jsou tu dobří doktoři. Já si nemůžu stěžovat teda. Voni totiž to někdy dělaj i t
319 návštěvy těch klientů jo. To tady ta paní od vedle ta to dovede s tím pejskem.
320 T: Ehm.
321 P: To až bych ji někdy praštila (zašeptáno). Musej se tu nechat buzerovat, ale myslej si stejně svý. Ale to je, vona má pejska v
322 kočárku žejo tak, vona, já ji slyšívám.
323 T: My taky, ikdyž jsme nahoře.
324 T: Tak, pak tady mám třeba otázku, kdo Vás v životě nejvíc ovlivnil?
325 P: Jak bych to řekla, tak ovlivnil, jako myslíš v životě. No jako v normálním životě jako jo.
326 T: Kdokoliv, od narození až doteď.
327 P: Kdo mě ovlivnil, to tak to vždycky byl muj táta, no.
328 T: Jakto?
329 P: Tak von mě furt k něčemu vedl a chtěl, abych tohle dělala, stejně sem to neudělala žejo tak, takže takhle no.
330 T: Je něco co byste chtěla ještě zmínit?
331 P: Ne.
332 T: Tak já vám strašně děkuju.
333 P: Není za co.

Příloha č. 5

1 Rozhovor 4

2 PARTICIPANT 004

3 Datum: únor 2018

4 Délka rozhovoru: 104 minut

5 T: TAZATEL

6 P: PARTICIPANT

7

8 T: Tak já vás poprosím, jestli byste mi mohl vyprávět něco o sobě, o rodině, o sourozencích.

9 P: No tak já sem, my sme tři sourozenci. Narodil sem se v noci na vsi. Jmenuje se to xxx v xxx roce žejo. Vlastně za první republiky.

10 T: Ehm.

11 P: No dcera, teda sestra se narodila až dvacet let po nás. Ta byla. Jak se to říká?

12 T: Nejmladší.

13 P: Vejškrabek jako to bylo jo. (smích) A brácha byl vo dva roky mladší.

14 T: Takže jste nejstarší.

15 P: No, já sem dělal gympl v Českým Brodě. Pak byl zákon o jednotný škole. A ten gympl byl zrušenej žejo, byla ta jednotná škola. Přešel sem do normální ty devítiletý školy.

16 T: Ehm.

17 P: No a po tý škole sem, já tam měl problém politický jako. Otec byl nejdřív předseda národního výboru v tý vsi a pak to byl předseda Partaje taky. Ale pak byl vyloučenej ze strany.

18 T: Ehm.

19 P: Jako, že pro nekomunistické jednání, tam byla totiž společnost střelců, jako honců, byl tam les u toho. No a von jako předseda národního výboru to chtěl dát tý společnosti.

20 T: Ehm.

21 P: Tam bylo pár komunistů, který tu honitbu chtěli a otec to přehlasovali a dostala to teda ta společnost. No tak byl vyloučenej ze strany. Byl taky v Právu, to měl založený. (smích) No s tím sem pak měl problémy, protože na vysoký ekonomický k němu přišel proděkan, pan doktor xxx, já si ho pamatuju dodnes a že pojedete se mnou a že musím otce přesvědčit. Se zakládalo družstvo a já že ho musím přesvědčit otce, aby to družstvo založil. A von měl vliv tam v tý vsi. Tak mě nezbývalo, já chodil do druhýho ročníku na vysoký ekonomický, tak sem s nim jel. Jenže když jsme přijeli, tak von ho vyhodil. Von se s nim vůbec nebavil.

22 T: Hm.

23 P: A my sme nejdřív byli na obvodním výboru strany v českým Brodě, pak sme jeli k nám, a když byl vyhozenej, tak sem měl to studium pozastavené.

24 T: Aha.

25 P: Trvalo to asi dva tři měsíce, no a pak to zrušili a začal sem znovu chodit do školy.

26 T: Aha.

27 P: No, to byla takový to v tý škole no. Jo a ještě než sem šel na to středoškolský studium v Kolíně, tak mě tam, mě nechtěli v družstvu z tý vsi, nechtěli mě do tý školy pustit. Jo, tam byl, že bych měl pracovat v zemědělství nebo.

28 T: Hm.

29 P: No a já sem, že budu muset jít rok na praxi na státní statek. A mě tam poslali, no kolik mi bylo. (zamyšlení) Jeeee mě bylo asi šestnáct. Ovšem tam byli velmi solidní lidi, dali mi hned posudek dobrej. Tak sem zašel na akademii v Kolíně. A bráchovi to táta zařídil a šel na tu průmyslovku taky. Tak my sme měli ty potíže, no a pak ještě za mnou přišli, když sem zkončil obchodní akademii, potřebovali komouši posilu a kádry. Tak mě přesvědčovali, abych šel do školy do armády tý vojenský vysoký školy. No ale mě to nebavilo.

30 T: Hm.

31 P: Tak mě nakonec, i když chodili několikrát, prostě byly to takový zase výhrůžky a nakonec mě teda uvolnili. Už přestali chodit. Tak sem vystudoval ekonomickou v Praze a po tý škole sem šel do podniku. Dělal stroje na pokovování předmětů.

32 T: Ehm.

33 P: Tam sem byl několik let a pak sem se dostal do Prahy, to sem tady procházel celou řadu výzkumáků. Prostě vrhnul sem se na rozpočtovky. No a po revoluci sametové jsem byl asi deset let v ústavu pro jazyk český. To byla dokonce funkce náměstka.

34 T: Ehm.

35 P: A vodtamud pak když mě to tam přestalo bavit, tak sem šel do, eště do, taky sem byl rok, dělal sem náměstka (smích) u státních hřbitovů v Praze. No a nakonec jsem vyhrál výběrové řízení do národní lékařské knihovny.

36 T: Ehm.

37 P: A tam sem byl asi, no až do důchodu. Asi deset let jsem tam byl.

38 T: Hm.

39 P: Takže to byla taková ta. No a dcera, s dcerou sme se neschodli jako v životě, to se tak stává. Vona byla si o dvacet let mladší.

40 T: Myslíte se sestrou?

61 P: No, sestra, sestra. Já sem řek dcera jo?
62 T: Ehm.
63 P: A bylo to rozmazlený takový to. S tou sme se s bráchou úplně rozešli, my se vůbec nestýkáme. Vona taj někde v Praze
64 bydlí. A vona byla ty rodiče, otec postavil barák vedle toho jejich.
65 T: Ehm.
66 P: A vona prostě si ho vochočila. Třeba vynášela popel a dala ho jen za dveře a zakřičela na otce, popel vynést. Prostě vona si
67 je tam, tak vono to bylo takhle jak říkám vejškrabek a hlavně matka na ní držela. Pak se rozvedla, vzala si, ještě znovu se
68 vdala no, ale bylo to pořád takový, i ten rozvod zavinila ona. Protože byl hodnej ten člověk, ale prostě se. Vůbec se
69 nestýkáme.
70 T: A jak dlouho jste se neviděli?
71 P: My jsme se viděli. Já, my jsme tam měli nějaký vlastnictví parcel, vedle domu jsme měli velkou parcelu stavební. Tak
72 jsme to udělali tak, to byla moje práce jako, ale vona to nepochopila. Ale mě to bylo jedno, pač vona zdědila všechno. Jo
73 s bráchou sme se dohodli, že jí vyměníme tu parcelu. Že jí necháme podíl na baráku a vona nám nechá podíl na tý parcele.
74 T: Hm.
75 P: Jenže bohužel to bylo pro nás dost ziskový, protože to byla dost velká parcela. Tam stojí asi deset dvanáct domů a vona
76 naštvála se, že jsme jí takhle voblbli. Ale vona si to zavinila sama tím, že po těch rodičích získala všechno a bylo to taková
77 sobecky, nechtěla ustoupit. A tak jsme nechtěli ustoupit taky.
78 T: Hm.
79 P: Byly to darovací smlouvy, ona nám darovala pole, podíl a my jí podíl na baráku. A říkám to v souvislosti, my jsme se
80 viděli, ten její muž jezdil u pošty. Přijel k nám, to je asi sedm osm let, ale to sem viděl jen jeho, jí už asi dvacet let, ani ty děti.
81 Někde bydlej tady v Praze. No a ten se u nás objevil, tenhle pošťák, protože jsme tam měli ještě jedno pole, který se
82 prodávalo, tak nakonec jsme se s bráchou dohodli a to pole jsme jí darovali teda.
83 T: Ehm.
84 P: Ale jí sem neviděl, protože to vyřizovali, von to vyřizoval její manžel a brácha.
85 T: Hm.
86 P: Vod tý doby, když matka zemřela a to je právě těch dvacet let asi.
87 T: A není vám to líto, že se nevidíte?
88 P: Nooo tak, ale vono to s ní nejde. To je právě to.
89 T: Aha.
90 P: Vona čím byla starší, tím byla ještě horší. Manželka mi taky říkala, ale pak nakonec zjistila, že mám pravdu.
91 T: Hm.
92 T: A s bráchou se vídáte?
93 P: S bráchou jo jo, je to von tam zas měl takový věci. Von si vzal dceru člena okresního výboru Partaje. A zase tam ty tlaky,
94 von získali velkou vilu tam. A von to teďka brácha vlastně zdědil. Manželka mu zemřela.
95 T: Aha.
96 P: A ty její rodiče už taky, čili von se zase zamíchal do tý politický. (mluví o bratrově tchánovi) Ted' mu zemřela, je to asi
97 dva roky, manželka. V tý vile je sám a děti nechtějí, tak to musejí prodat. A někde nějaký ubytování. Ten Kostelec se mu líbí,
98 tak tam koupil zase nějak domek a týdle vily se zbaví, protože to toho vytopí. To je hrad.
99 T: To je jasný.
100 P: Ale hlavně tam trpět na ty, ty lidi se mu mstili.
101 T: Hm.
102 P: Prostě mu házeli něco za dveře, nějaký ty a (hledá slova) nebo mu cihlou kamenem mu rozbili ty okna.
103 T: Hm.
104 P: Mělo to dopad na tu politickou tu no. (mluví o politice té doby)
105 T: A jakej vlasně byl váš taťka?
106 P: Byl pracant, hroznej pracant. Měl tu průmyslovku, byl zedník a von vám v tom okolí postavil snad sto baráků.
107 T: A jako táta byl jakej?
108 P: Jo, já sem finančně na tom byl velmi dobře.
109 T: Hm.
110 P: Protože to nebyl problém. Moje kapesný na vysoký škole, bezproblémový protože von měl ještě tři a půl hektaru pole.
111 Z toho pak byla stavební parcela z tý části, čili von nejen teda obdělával ty pole, ale i zedničil. A to skutečně byl ras na práci.
112 T: Hm.
113 T: A maminka?
114 P: Matka byla taková víc IQ jako kulturně založená. Řadu básní znala a ty dlouhý.
115 T: Aha.
116 P: Vona pocházela z jiný vsi tam a nevím, nemoch sem furt pochopit proč se vzali.
117 T: Aha.
118 P: Protože voni byli úplně něco jinýho.
119 T: Hm.
120 P: To byl dřič a matka byla taková to spíš, ale musela dělat no.
121 T: A jako matka byla jaká?
122 P: Dobrá no. Ovšem pak, když došlo k tomu, že se narodila ta (hledá slovo) sestra, tak k tomu došlo, že dcera naše Gábina
123 malá, to je asi šest let. A vona mi řekla, že k babičce už nechce jezdit, že babička jí nemá ráda.
124 T: Aha.

125 P: Přišla sama vod sebe. Ono jí to už od malička dost jako myslelo. A říkala mi, já mám syna, ten je vo dva roky, ten je vo
126 pět let mladší než je dcera.
127 T: Takže máte dceru a syna?
128 P: Dceru a syna. No vlastně on měl včera narozeniny.
129 T: Jo jo, to jste mi říkal.
130 P: No čili já tam přestal jezdit.
131 T: Hm.
132 P: Tam to vlastně už začínalo. To když byly zabíjačky, to my jsme tam jezdili na dvě zabíjačky ročně. Otec ještě držel dvě
133 prasata.
134 T: Hm.
135 P: No a taky skončili zajímavě, to je život no. On si je zabíjel sám. Občas i některý, že zabíjel tam. Ale on nebyl řezník, on
136 byl zedník.
137 T: Hm.
138 P: No a von, poslední když sem tam byl, sme to prase zabili. Von ho tam zahnal do takovýho chlíva. A měl tu střílečku a
139 místo tou si prorazil žebra tady tady (ukazuje místo na žebrech) a vod tý doby haproval na plíce a voda se mu tam pořád
140 dělala. No a von, manželka je sestra, tak mu to chtěla zavázat. Von ne a chtěl zabíjet dál. No a vono to nešlo, tak nakonec
141 jsme zavolali sanitku a voni ho odvezli. Pak ho přivezli, ale jenom chci říct, von měl prostě tu aktivitu, von si i v tý vsi, tam
142 zabíjel lidem dost toho no. A vracím se k tý matce teda. Vona měla ta dcera, sestra měla dvě děti.
143 T: Ehm.
144 P: A prostě se k nim úplně se na ně zaměřila. Ale úplně šíleně, nepochopitelně.
145 T: Hm.
146 P: Jo, no a ta holka to viděla. Gabča když to viděla, tak říkala, já už tam nepojedu.
147 T: V šesti letech tyjo.
148 P: Babička nás nemá ráda.
149 T: Hm.
150 P: No a tím to tam začínalo. Když byly ty, otec když zemřel a byly ty oslavy, nebo ty shromáždění, tak babička dělala takový
151 ty, jako že přišla. Tam sedělo dvacet lidí, vona říká tý dceři tý sestry, no ty jsi na pohřbu nejvíc plakala. Jo? Vona to
152 vyprovokovávala do takových těch a nás odrazovala. Ona to brala jako, prostě se zaměřila na ty děti vod tý sestry.
153 T: Hm.
154 P: A byli takový ještě doběhy, že brácha když otec zemřel, tak si vzal motocykl. Ta sestra, ta ségra, sestra na něj poslala
155 právníka, aby ten motocykl vrátil jo. Tam byli vztahy prostě, nešlo to srovnat.
156 T: Hm.
157 P: A dneska taky ne, protože vono to je. Vona se ještě zhoršila. Čili jenom vona, tý její děti a ta matka jí na to šla no.
158 T: Hm.
159 P: Čili děti tam nejezdily a my jsme tam taky přestali jezdit žejo. Nakonec jsem nebyl ani jí na pohřbu, matce. My jsme ani
160 nevěděli kdy byla, nebo. To nám nesdělili.
161 T: Aha.
162 P: Je tam na hřbitově jsou pomíky žejo a my jsme nebyli na pohřbu, matky. Na otcově jo. Na matčině pohřbu jsme nebyli.
163 Tak to bylo takový, všecko to bylo tím, že jak se narodila už jako pozdě a ta matka pořád si myslela, že na tom bude špatně,
164 tak se její jediná snaha o tu dceru.
165 T: Hm.
166 T: A když bych se zaptala, kdo byl pro vás největší vzor, nebo kdo vás nejvíc ovlivnil?
167 P: (zamyšlení) No ovlivnil.
168 T: Kdokoliv to může bejt.
169 P: Nooo to je slovo do pranice. Nejvíc ovlivnil. (zamyšlení) Otec byl dřív, ale nešlo mu o takovou tu duševní nadstavbu jako.
170 T: Ehm.
171 P: To byla spíš matka, ale ta si to s námi zase rozházela tím jednáním.
172 T: Ehm.
173 T: A v životě jste potkal třeba někoho, kdo by byl takovým vaším vzorem, nebo.
174 P: Já mám dojem, že to asi nebude tak, protože nic asi bych si nevymyslel.
175 T: To nevdá.
176 P: Ne. Ne, protože tam byly ještě věci, že matka byla dcera tam z další vsi a byl. To byl vlastně asi tam trochu to začalo. To
177 byl děda můj, byl legionář v tý vsi měl kolářství a tam bylo hodně sedláků velikejch. Von pro ně dělal všechno od dřeva, i
178 vozi jim dělal a kola. A on byl, ikdyž to byl legionář, on absolvoval tu cestu na Sibíři přes Ameriku a zpátky. A byl velmi
179 jaksi IQ měl vysoký. Vzal si ženu, to taky sem nepochopil, to byla, no a ta zas byla (smích) to sou historie takový, dcerou
180 největšího sedláka v Přerově nad Labem.
181 T: Ehm.
182 P: A ten prohrál celej statek v kartách. Přišel, to mi vždycky vypravovala. To babička to byla. A naposledy přišel, jel s vozem
183 sena a přišel s bičem a nic neměl, ani koně, ani vůz nic. A vystěhovali z toho statku a tenhle děda můj si ji vzal. Čili do určitý
184 míry asi ten děda.
185 T: Ehm, hezky.
186 P: Ne teda úplně, ale tak v tom základu. My jsme se tam najezdili, karty, co jsme se nahráli.
187 T: A teda ještě ta vaše současná rodina, jste říkal, že mate dceru a syna a manželku.
188 P: Ano.

189 T: A jaká je vaše manželka?
190 P: No to bych zase zaběh do politiky. (smích)
191 T: Tak jenom tak.
192 P: Ale velmi, velmi. Její otec (dále mluví o jejím otci)
193 T: No a manželka je jaká, ona je setra ne?
194 P: No ona dělala zkoušky několikrát, chtěla jít na doktorku, ale vždycky z toho měl její otec průšvih. (opět mluví o otci) No
195 ona dělala sestru v Krči a dokonce jednou odebírala i Olgu Havlovou. Protože byla vyhlášená, že dobře odebírá a nikdo ji
196 nechťel odebrat. A pak dělala v jeslích, to předělal ten její otec. Já sem mu teda pomáhal. Koupili ve starejch Dejvicích starej
197 barák a von to tam přestavěl. A kousek od nás bydlel Havel, si koupil družstevní byt.
198 T: Aha.
199 P: No ona ta Havlová, lidi se jí báli. (mluví o Olze Havlové) Já ho teda nemněl moc v lásce. Já říkám, že to byl agent USA.
200 Ale jí nám bylo líto teda, protože ona byla nešťastnej člověk. Nikdo se s ní nebavil. Pořád sama s třema třema čoklama.
201 Říkalo se, že nemá korunu, ale s dolarama neví co dělat.
202 T: Hm, to je takový smutný.
203 T: A když bychom se vrátili zpátky k vám, co vás bavilo, jaký jste měl koničky a tak?
204 P: No tak já když sem dodělal ten barák, tak sem se pak věnoval baráku. Musel sem, to bylo patrový, tak sem vobkládal
205 nahore. Některý věci sem si dělal sám jo.
206 T: Hm.
207 P: Vobklady dřevěný, nebo topení, sice s firmou, ale tak sem ty radiátory lakoval. Mě ten barák zabral tak pět, deset let po
208 tom co se ty děti narodily. Jenom co zahrada. Je zajímavý, že dcera tam nemákla ani vteřinu. Protože říkala, že to stejně
209 vždycky udělá špatně. Stejně mě budeš kritizovat a teď má postaveno v Mratině a hrabe se v zahradě furt.
210 T: Aha, no tak už je její žejo.
211 P: No a synátor má dole na Kolbence byt no. To když jsme prodali, tak jsme koupili ještě dva byty. Čili já sem a pak sem se
212 zajímal, bylo to hlavně, jak bych to řek. Cestování, cestování to sme. To že sem byl ten ekonom, tak sem pak že jsme
213 projezdili tak za půl druhého milionu.
214 T: Teda a kde jste byli nejdál?
215 P: My sme byli no nejdál asi Benidorm Španělský záliv. Tam jsou třiceti pěti poschoďový věžáky přímo u moře a vůbec to
216 nevaří. Dokola celého Benidormu jsou hory a vidíte jak ty mraky se tam zarazej vo ty hory. A v tom Benidormu neprší, tam
217 jde, to ještě v říjnu jsme nemohli po písku jít bosou nohou.
218 T: Aha.
219 P: Tak sme jezdili no. Ale to ne na tejden. To sme vždycky nemohli pochopit, když tam rodina s dětma přijela na tejden. To
220 se jezdilo ze začátku autobusama. My sme to jeli dvaatřicet hodin. No a my sme tam byli většinou tři neděle.
221 T: Hezky.
222 P: Tři neděle. A pak sme našli figl, nebo tu věc. S cestovkou sme nejezdili. Sme přes booking com ubytování a letenku zvlášť
223 a vyšlo to mnohem líp asi i.
224 T: Jasně.
225 P: A my ten Benidorm, to bylo něco. Je a vono to je. Nejdřív byly autobusy, pak už sme mohli jednu cestu letadlem, jednu
226 autobusem.
227 T: Ehm.
228 P: A pak už se lítalo jenom. No a ještě sme byli, co nejdál, Turecko asi. Tunis, tam sme viděli ty lodě, jak se jmenoval ten
229 film, ty plachetnice. No ty plachetnice tam kotvily, voni je nerozbili.
230 T: Ehm.
231 P: Byly součástí filmu. Jee no, Sultán a.. No ty vobě plachetnice tam byly. Ty kotvily v Monastiru.
232 T: Ehm. To jste se nacestoval teda.
233 P: No a nevím proč, ale Kréta a Rhodos sou nejlacinější letecky, vůbec dovolená Kréta a Rhodos přijde nejlacinějc. Když
234 jedete s cestovkou teda. Ten je nejlacinější, to nemůžu vůbec pochopit prostě.
235 T: Hm. To by možná mohlo trošičku souviset s další otázkou, co tu mám. A to je, jaká byla vaše nejhezčí chvíle v životě?
236 P: Těžko říct, asi když se narodila dcera. Asi když se narodila dcera, protože my jsme stavěli ten barák žejo, ještě to nebylo
237 dodělaný a ona se narodila. A tak měla manželka extempóre s mým otcem. On byl přepracovanej, on to dělal všechno sám. A
238 já přišel z práce, pomáhal sem a voni byly vedra a on to nastavoval. To bylo přízemí a on z toho dělal patro. Byl přetaženej a
239 nějak se dostali, nějak si nevyšli. Dokonce mi říkala, že když jako šla okolo baráku, že schodil kousek cihly jo. Sem říkal, že
240 to je blbost a ona mi to tvrdila jo. Možná byl naočkovaněj od tý mojí matky. To asi bylo.
241 T: Aha.
242 P: No a do toho se narodila no. A co ještě, jediný mě ještě (pauza) no takový ty, že když mě vzali do tý školy že. Ta praxe mi
243 pomohla taky. S financováním a ekonomikou jsem neměl vůbec problémy. To asi taky no, když jsem dostal papír, že můžu
244 jít na tu školu.
245 T: No tak to jsou hezký chvíle.
246 P: No.
247 T: Já tady mám totiž ještě úplně opačnou otázku.
248 P: Ano.
249 T: Jaká byla nejhorší chvíle ve vašem životě?
250 P: Noo to je (pauza) co bych řek. To když otec zemřel, to už bylo takový čekáný. Nevím, nejhorší chvíle. (pauza) To bych
251 musel jít až k těm nemozem teďka, nebo. Nejhorší chvíle bylo možná, tam když mi zastavili to studium, že končím. To jsem
252 pak mu chtěl tomu proděkanovi rozbit hubu, ale on už asi nežil. Možná, že to.

253 T: A stěma nemocema jste myslel co?
254 P: No ne, že jsem jako, než mi řekli teďka to, že mám řákej náná nález na tom, na slinivce.
255 T: Ehm.
256 P: Jenže já sem byl půl roku předtím na nějakým vyšetření a tam bylo něco nalezeného a vono to tam ve vyjádření v pořádku.
257 Že to nebyl, jak to řekli? Tumor, nebo no a teď tady v nemocnici na Bulovce, to řekli jinak. (pauza)
258 T: A jak jste se tam ocitnul na tý Bulovce?
259 P: Já sem, my sme byli, jo my sme byli na dovolený loni. Už sme odlítali a já v tý Třeboni v apartmánu spadl z postele, ale
260 z nízký a narazil jsem si tady (ukazuje na záda). Voni říkaj, že to není, já to říkám, že tam to začlo, ale doktoři říkaj, že ne. Já
261 sem začal hnědnout.
262 T: Aha.
263 P: Byl sem ucpanej, říkám, že to bylo tím nárazem. Něco mám, já mám tady trubičku.
264 T: Jo.
265 P: Jak se to jmenuje, mám tady hadičku. Voni mi to už dvakrát čistili a musej to prošťouchnout. Pročistit. Teď mám tady
266 během měsíce mě to bude čekat. Tvrděj, že se to po třech měsících musí. No a já jak sem byl hnědej, tak sem musel jít
267 k doktorovi. A paní doktorka z toho mě poslala na Bulovku.
268 T: Ehm.
269 P: Na internetu, no a syn ten mi, na interně mě to a poslali mě domů a podruhý sem tam jel když to čistili, tak už sem byl na tý
270 onkologii.
271 T: Aha.
272 P: Jenže zase mi tam někdo říkal, ten vod tý životosprávy, že já tam mám něco, co, že to není, že to funguje ta slinivka. Že to
273 není nějak, proto mě radili jídla, který já vám je můžu doporučit, ten stav toho orgánu není tak hrozen.
274 T: Aha.
275 P: No. (pauza)
276 T: A máte něco, na co se těšíte? Když budeme mluvit o této době. Je něco na co se těšíte?
277 P: No tak na co se těším. Takhle, dcera má cukrovku, čili nechtěla dítě svý. Si adoptovali syna, kterej už dnes má dva metry.
278 On to teda neví, že je adoptovanej. Spory sou furt v rodině, zda říct, či neříct. Já říkám, že ne. Manželka spíš jo.
279 T: Hm.
280 P: A on je velmi rozumnej, ale někdy je to, jak bych to řek. On dělá teďka už chodí do druhýho ročníku na ekonomku a dělá
281 mluvčího třídy.
282 T: Aha.
283 P: No ne, ale on má, je tam pět kluků a dvacet pět dívek. Já sem se mu věnoval, to byli hodiny a vono se to pozná. Jak umí
284 reagovat a mluví dobře. A říká, že tam ty lidi všechny nenávidí. On je takovej jako spíš samotář. A on je na jazyky výbornej.
285 Čili on mi řekne, že ty spolužáky nenávidí. (zakašláni) No a teď se zamiloval, ta jedna dívka ze třídy a rodiče s tím mají
286 problémy. Ale hlavně tam je to, že je adoptovanej. Jestli mu to teda říct, nebo neříct. On je tam v tom baráku, má tam svý
287 místo, pokoj žejo.
288 T: Hm.
289 P: Rybaří, to třeba vydrží u řeky celej den. Kámoše má asi dva, ne teda z tý třídy a já říkam. Máme ty rozhovory, ale on je, on
290 vospěl rychle.
291 T: Ehm.
292 P: Teď mu bylo sedmáct. A my ho financujeme, má od nás tisícovku měsíčně už od základky. Kdykoliv přijde a stovku.
293 Čili on, ta druhá strana ta ne. Ta paní je sama. A ono mu to hodně myslí a dcera mu nepovolí. On si dělá vlastní názory.
294 Třeba k tý druhý babičce von je kritickej. Prostě vospěl.
295 T: No a na co se tedy těšíte s ním?
296 P: No že prostě to s ním, nějak dopadne, půjde na tu výšku. On říkál, že by chtěl, teda ještě neříkal. Já sem říkal, ty bys byl
297 dobrej na nějakou cestovní, kde uplatní řeči.
298 T: Hm.
299 P: No ono ho nebaví učení mi tuhle povídal. Nevim. No a teda v souvislosti s vnukem, ikdyž je to vlastně jako adoptovaný
300 dítě.
301 T: To nevdáí vůbec. Předpokládám, že jste ho vzal jako vlastního vnuka.
302 P: No to určitě. A von na mě nedá dopustit, protože sme spolu strávili spoustu času. Von si s dětma moc nehrál a furt chodil
303 za mnou. My sme si hráli na takzvanýho Martina a to byl vymyšlenej Martin. A von s ním furt soupeřil. Já ho musel nechat
304 vyhrávat, protože Martin to prohrál (smích). A to byly roky, co sme s tímhle. Pak najednou jako když utne a přestalo ho to
305 bavit. Já nevim, jestli mu to mají říct.
306 T: To je asi na nich no.
307 P: I když jsme na chatě měli, tomu bylo pětáctřicet a ještě to nevěděl. Ta nám říkala, aby sme mu to neřekli. Von by to vzal
308 asi špatně. (pauza)
309 T: No a je teda zároveň něco, na co se netěšíte?
310 P: Na co se netěším?
311 T: Jo.
312 P: (zamyšlení) Já ani nevim.
313 T: Třeba ani nic není.
314 P: Já se třeba rozčilim a pojedu domů. Jo to byla ještě situace. Manželka když byla na operaci prsu a proto já na tý Bulovce,
315 mě přesvědčila, abych šel sem. Že ona potřebuje mít klid. Nahecoval, nebo ne nahecoval. Řekl ji to tam nějaký doktor. Řek

316 to asi rozumně a mě to překvapilo. Ale já sem si uvědomil, že se nemusí o vás starat, nemusí vařit, nakupovat, když já
317 nemůžu jít nakoupit.
318 T: No jasně.
319 P: A vono jí to teď skončilo to ozařování. Pětatřicet ozařování měla. Teď sou ještě nějaký kontroly, to vypadá ještě tendle
320 měsíc jo. Uvažuju, že to tam má klid jo.
321 T: A ona chodí i tak za vámi na návštěvu?
322 P: Každý den je tady.
323 T: Každý den?
324 P: Každý den, ikdyž já ji nutil ne neexistuje. Já ji nutil, když přišla z toho ozařování.
325 T: Teda, ikdyž je po ozařování?
326 P: Jo a vona ani neleží. Někdy jako říká, že je unavená, ale bodejť by nebyla.
327 T: Spí tady někdy s váma?
328 P: Ne, ne ne. My to máme kousek, ona je za pětadvacet minut doma. Ale když ona má ještě problém, že nemá v pořádku
329 štítnou žlázu a má jít ještě na jednu operaci.
330 T: Aha.
331 P: Čili tam teď bude rozhodující, jak to bude s ní. Už na to měla jít, ale nakonec ji našli nádor na prsu, tak to jí řekli, že
332 přednost má ten náná nádor prsní nádor.
333 T: Aha, aha. (pauza) Tak to bude souviset s další otázkou, nám to hezky navazuje. Co vám v dnešní době dělá největší
334 starost?
335 P: Co mi dělá největší starost? (pauza) No takhle, já vidim, že synátor se takzvaně poved. Von matku bere, až mě to
336 překvapuje. Čili já když tady skončím na tomhle světě, tak o matku, o manželku je postaráno. Nemají to od sebe daleko.
337 Jenže on je takovej typ, von žije s přítelkyní, ale to je hodně hodná žeska, ona je Ukrajinka. Rodiče kvůli ní šli na Slovensko,
338 aby měla nějakou budoucnost. Tomu věřim, je to tak. A ona udělala dvě školy vysoký no a já sem se snažil, aby se vzali, ale
339 mladýmu se do toho nějak nechce.
340 T: Aha.
341 P: Ale nevim proč. Von asi není na rodinu.
342 T: Takže vám dělá starost jestli se vemou?
343 P: No jestli se vemou a aby s tou manželkou nějak to, to je v pořádku, oni si rozuměj. Zrovna včera tady bylo, že ona ráda
344 cestuje. Oni milujou Itálii a synátor tvrdí že se tam jednou odstěhuje. Že tam je klid, žádný hotely, nebo kamrlíky. Že si tam
345 vymyslí práci. A včera tady říkala, že jedou někam, ale nevim kam, manželce to tady pak někde řekla, ale my se synem jsme
346 to nevěděli.
347 T: Aha.
348 P: Sme hádali. Podívej se kam jede vlak. No a tak, že se k tomu vracim, ty určitý obavy jsou a ona asi na syna je spolehnutí.
349 Dcera je horší, to je takový trošku horší. Tak ona jak má tu cukrovku. Je to už takovej větší sobeček, ale ne zas tak. Ne příliš
350 velkej, ale je. Už to není ono.
351 T: Hm.
352 P: To teď řešíme, ten byt co máme, na koho ho máme napsat. On se líbí, on je to velikej byt, krásnej výhled a ono se tam
353 synátorovi hrozně líbí. Ale jak vyřešit zase to dceři.
354 T: To je těžký tohle.
355 P: To zase kupovali auto žejo, tak zase něco dostane ona no. Ale byt chceme přepsat na kluka, abysme nemuseli platit
356 dědický. Jedině ho přemluvit, aby prodal svůj byt. No a v tomhle je zas ta manželka, aby si tam dala nějaký věčný břemeno
357 do konce života nebo.
358 T: Hm.
359 P: Ty problémy sou u všech lidí takhle.
360 T: Tak mám tady pak otázku. Kdybyste měl vzkázat dvaceti letejm lidem, co je podle vás smyslem života, jakej by člověk
361 měl bejt?
362 P: To už je horší. No vono jakej, měl by mít, nebrat život na lehkou váhu a uvědomit si, že zůstat sám je blbost. Protože já to
363 vidim na kamarádovi. Kdysi nebo nedávno, že zůstal žejo a je jak sám v poli, nebo kůl v plotě. Čili snažit se získat, vstoupit
364 do manželství no, nebo do nějakýho kontaktu teda. Nemusí to bejt zrovna manželství, ale asi by to bylo lepší. A trošku se
365 hmotně zabezpečit. Ne to nechat jako, všechno utratit. Voni k tomu maj sklony dole ty, protože furt někde na cestách, ale na
366 druhou stranu ona je hrozne cílevědomá, ale je na ni spolehnutí. No ale ona už je tam ředitelkou v tý bance a má sedmdesát
367 pět tisíc měsíčně, to je cílevědomej člověk, až člověk žasne. No a teď kdyby si ji vzal, tak bude mít statní občanství české. Že
368 se teda vracím k tomu, co je nejdůležitější. Tak určitě nějaký hmotný zabezpečení.
369 T: To jo to je potřeba.
370 P: Nechat to jenom na jezdit po světě a vono to nějak dopadne. Ovšem na synovi zase vidim, že rodinej typ není.
371 T: Hm.
372 P: Jako že děcko. On se s jednou dívkou rozešel, bylo to protože, oni nám to teda neřekli, ale bylo to proto, že on nechtěl mít
373 v tý době děcko. Čili ona si našla jako, měla v tom vliv její matka, ale on byl, že na to není. Jako za matkou jezdí skoro
374 každéj den, ale aby náč. Už sem mu několikrát tady říkal, tak se vemte, nebo ožen se. Ale on nechce celý to příbuzenstvo, to
375 ho děsí, ne kvůli penězům ale. A von dělá u Soukupa. (rozmluví se o Soukupovi) To je něco příšernýho.
376 T: Pak tady mám jednu takovou scifi otázku. Jestli byste chtěl bejt nesmrtelnej.
377 P: Asi ne, ne nechtěl.
378 T: Proč ne?

379 P: Protože je to, ty zkušenosti nějaký nevymizí, když jste smrtelná tak se vám to nabaluje. To byste pak musela se do tý
380 minulosti vzpomínat. Nic jiného by člověk nedělal, než vzpomínal. Nebyla by v tom svoboda už asi.
381 T: Hm.
382 P: Prostě pak už je člověk moc ovlivňovanéj téma zkušenostma z předchozích let, nebo staletí. No.
383 T: Tak to mělo hloubku.
384 P: Ne to ne. (smích)
385 T: Zeptám se, jestli je něco, čeho litujete?
386 P: No čeho lituju. (pauza) Já mám dojem, že ani ne. S tou sestrou, mám na ní jaksí pochopitelný, že dvacet let jsme se
387 neviděli. Že ale když situace je taková, tak to prostě nejde, protože vona se nezmění, to má po matce, ta byla taky paličák.
388 Čili to, že jsme se přestali stýkat ne. Možná, že sem nebyl tý matce na pohřbu. Ale to nešlo. My sme za ní ani nejezdili, ono
389 to nemělo cenu za ní ject. Ona byla v zařízení pro důchodce. No jinak bych asi řek, že ničeho jsem nelitoval.
390 T: A kdybych to převedla na sny, který jste měl a nesplnil si je? Je něco takovýho?
391 P: No tak moje sny byly, že obě děti půjdou na vejšku. Dcera chodila dva roky na pedagogickou, pak to vzdala a teď je
392 v situaci má zase to zdraví. Nechce dělat žádnýho poskoka. A syn má zase maturu. On je optik, ale nedělá to, dělá toho
393 zvukaře. U nich to bylo, u dcery ta nemoc, že ona zahořkla a změnilo jí to povahu. Oni se s bratrem moc nesnesou, on ji teda
394 furt volá. Takže tam je taky ten vztah. Není to to nejhorší, ale není to ono.
395 T: Hm.
396 P: On se tam synátor spíš vnučuje a jezdí, když něco slavěj. Ona prostě se změnila.
397 T: A napadá vás ještě nějaký sen?
398 P: Ještě sen? No já sem se chtěl ženit, už když sem končil maturu. Já dodělal písemky a ještě ten den jsme šli na procházku
399 k Labi.
400 T: Anebo to můžeme převést na tu hlavní otázku a to jaká jsou vaše momentální přání?
401 P: No přání jak říkám. Jaksí zabezpečení a postavení finanční i materiální u obou dětí je docela dobrý. A vim, že ten syn se o
402 tu matku postará, protože to až přehání. Tudle mi to taj říkála dcera. Že oni se hubičkujou, když se rozcházej a tý dceři se to
403 moc nelíbí. To zabezpečení to je. A ta nemoc u tý dcery, to je složitý, do toho nikdo nevidí. Ten vnuk to vypadá, že bude
404 solidní. Ikdyž má tu povahu, to je jako v genech.
405 T: Takže myslíte, aby byli jako rodina spokojení?
406 P: No aby byli zaopatření. Aby byli v klidu a neměli náký takový, že je bezdomovec. A voni tam maj ten barák, co
407 postalivili. A vnuk se o sebe bude umět postarat. I když má to v genech. Oni teda vědí, kdo ho splodil. Jeho maminka je
408 lékařka a von byl takovej ten sportovec, golfista. To přání takový to, co má asi každej. Aby ty děti a manželka aby teda byla,
409 aby se nedostala do problémů. Ještě asi vezmeme právníka, aby to smlouvama darovacíma vyřešil. A ona aby měla to trvalé
410 užívání, jí zabezpečit.
411 T: Jasný no. A kdybyste si měl vymyslet nějaký sobecký přání, bez ohledu na kohokoliv? Jestli takový teda vůbec máte.
412 P: No žít ještě chvíli, dvacet let je teda moc.
413 T: Myslíte?
414 P: Jo. To je právě s tím co pak tady člověk dělá.
415 T: Tak myslíte tu být ještě nákou dobu jo.
416 P: Nákou dobu ještě. Ale zase na druhou stranu jsou lidi, který odcházej dřív. No nějakej rok možná ještě kdyby šel, tak
417 mávnout proutkem kouzelným. Ještě pak žejo až manželka bude po tý operaci.
418 T: A když jí bude dobře, tak se stane co?
419 P: Tak si vzít dovolenou na ten měsíc a jet do Benydoru. (vypráví o tom městě) Důchodci z Anglie tam jezděj v září a sou
420 tam až do vánoc.
421 T: A to byste chtěl taky?
422 P: Dát si tam tři měsíce. Jo tam to je, Benydor je Benydor.
423 T: Hm. To zní moc hezky. Napadá vás něco, o čem byste se chtěl ještě zmínit?
424 P: (zamyšlení) Mluví o politice a o vzdálených příbuzných za Němců.
425 T: Tak já vám mockrát děkuju za rozhovor.
426 P: To vůbec nemáte za co.

Příloha č. 6

1 **Rozhovor 5**

2 **PARTICIPANT 005**

3 **Datum: únor 2018**

4 **Délka rozhovoru: 113 minut**

5 **T: TAZATEL**

6 **P: PARTICIPANT**

- 7
- 8 T: Já to tady takhle položím. Tak a já vás poprosím, jestli mi budete vyprávět o svojí původní rodině, jak jste se narodila, o rodičích
9 nebo něco takového z vaší minulosti takhle.
- 10 P: Jako v kterém roce?
- 11 T: Ehm, třeba.
- 12 P: Padesát dva.
- 13 T: Ehm.
- 14 P: Jako dítě vymodlený.
- 15 T: Jo?
- 16 P: Takže, maminka potratila třikrát, než mě měli. A tak se vdávala v jednadvaceti, tak v seduadvaceti se jim to povedlo. Pak sem
17 myslela, že budu jedináček. Najednou byl brácha po osmi letech skoro.
- 18 T: To měla docela poždě, že maminka bráchu.
- 19 P: Třicetčtyři měla, ale tátovi už bylo přes čtyřicet. Je vo šest let starší než maminka.
- 20 T: Hm.
- 21 P: No tak normálně. A co teď?
- 22 T: Třeba jako co dělali rodiče, nebo něco třeba z dětství.
- 23 P: Co dělali?
- 24 T: Ehm, jako za práci.
- 25 P: Tak maminka byla účetní na Barrandově, celej život to dělala a tatínek byl v Tesle Strašnicích vedoucí konstrukce. Takže jako
26 úředníci.
- 27 T: Ehm. A jaký byli?
- 28 P: Tak jaký byli, normální. Rodina.
- 29 T: Jo?
- 30 T: A máte někoho..
- 31 P: Akorát protěžovali máho bratra, což na mě snad nezanechalo následky.
- 32 T: Jako, že měl nadřazováno?
- 33 P: Hodně. Zvlášť vod mámy.
- 34 T: Jo? Nejmladší. To jsou ty mazánci.
- 35 P: Taky z něj vyrost bezdomovec.
- 36 T: Aha. A ještě furt je bezdomovec?
- 37 P: Ne, zemřel. Bylo mu padesát dva let. To je asi v roce dvatisíce jedenáct.
- 38 T: Aha.
- 39 P: Na ulici. My sme se nestýkali.
- 40 T: A jak se to stalo, že byl bezdomovcem?
- 41 P: No tak prostě, byl tak rozmazlovanej a umetávali mu cestičky, že dělal voloviny vod malička. Rodiče už pak na něj nestačili, i se
42 ho báli a prostě už mu nemohl nikdo pomoci.
- 43 T: Hm.
- 44 P: A taky nás rozdělovali vždycky.
- 45 T: Ehm.
- 46 P: Jako sem se strašně těšila, jak sme s holkama vozily kočáry, že to a to neexistovalo, co kdybych mu něco udělala.
- 47 T: Fakt jo?
- 48 P: Takovýdle, tak ale potom v dospělosti, když byl jakej je, a z každýho tahal peníze, tak nás jako voddělovali úplně, takže já sem
49 voněm nemluvila. Naši taky ne.
- 50 T: Hm.
- 51 P: Aaaa takže zemřel vlastně, sem se dozvěděla až vod notářky.
- 52 T: Ehm. Takže jste se nevidali vůbec?
- 53 P: Ne. A bylo to dobře.
- 54 T: Jo?
- 55 P: Tak když někoho vidíte jak takhle schází a táhnul by vás tam taky.
- 56 T: Hm.
- 57 P: Člověk je rád, že se uživí sám.
- 58 T: Hm.
- 59 P: Žejo. Nemůže někoho podporovat, kdo si toho neváží a ktorej to propije všechno.
- 60 T: No to jo no.
- 61 P: To prostě nejde.
- 62 T: Hm. To sou takový smutný ty konce pak. (pauza)
- 63 T: A máte třeba v životě někoho, kdo vás nejvíc do života ovlivnil?
- 64 P: Jako za celej život, nebo?
- 65 T: Kdykoliv.

- 66 P: Kdykoliv? Tak třeba, já sem hrozně obdivovala babičku a dědu z tátoví strany.
67 T: Ehm.
68 P: Který měli hrozně hezkej vztah.
69 T: Hm.
70 P: A byli spolu do pozdního věku vlastně. Se jim povedlo, což se každému nepovede, bejt relativně zdraví.
71 T: Hm.
72 P: A myslela jsem si vždycky, že prostě takhle to manželství vypadá. Že to a pak sem se ne moc dobře vdala.
73 T: Ehm.
74 P: Když jsme se museli vzít, ale v dnešní době bych to už neudělala, nebo je to jedno jestli je člověk svobodná matka.
75 T: Hm. A proč ste, jako že jste byla těhotná?
76 P: No, že sem byla těhotná. A moc jsme se neznali. Sme byli spolužáci a tak ňák sme se až moc neznali. Byl to hroznej sobec a viděl jenom sebe a vo tu rodinu se moc nestaral.
77 T: Jak dlouho jste v tom vydržela?
78 P: Patnáct let.
79 T: Patnáct let?
80 P: Pak šel na sraz školy a tam si spolužačku. Svoji si, najednou rozvod ze dne na den. No a ten mladší syn můj, to špatně nesl a do dneška má problémy psychický z toho.
81 T: Ehm.
82 P: Tak teďkon tou mojí nemocí jsme se docela víc sblížili.
83 T: Jako se synem?
84 P: S tím synem a tak sme jako došli k tomu, jestli já sem neměla z toho manželství vodejít, už kvůli těm dětem jo.
85 T: A to jste měla dvě děti?
86 P: Dvě. Tak sme to tak rozebírali ze všech stran a člověk neví, co jako má.
87 T: Hm.
88 P: Co je správně.
89 T: To je jasný.
90 P: Třeba by měl ty problémy psychický z toho, že já jsem to udělala žejo. Že.
91 T: Hm.
92 P: Že táta vodušel. Nevim no. Těžko tohle soudit. No, tak já nevim co ještě k tomudle.
93 T: Mm třeba něco o vašem zaměstnání, koníčkách.
94 P: Zaměstnání?
95 T: Co jste dělala?
96 P: Tak já sem celej život dělala u telekomu.
97 T: Aha.
98 P: Nejdřív se to jmenovalo Praha pošta telekomunikace, takže vod roku, no vod svejch ježišma, kolik to bylo. No hned po mateřský, toho druhýho syna. Dvacetsedum mě bylo. No a pak Telekom český Telekom, pak to slavný O2.
99 T: To ste vydržela celej život?
100 P: Třicetdva let.
101 T: Fakt jo?
102 P: Totálně vyhořelá.
103 T: To je neskutečný. To je doba.
104 P: Takže takle.
105 T: A něco, co vás bavilo, ňáký koníčky?
106 P: No koníčků sem měla plno. Zaprvý sem šila a pletla na děti, protože se nedalo nic koupit. Tak a to byl takovej jakoby (pauza) eee to byl takovej koníček, žes prostě sem měla v tý ložnici, prostě sem měla šicí stroj.
107 T: Ehm.
108 P: A takovej vodpočinek jakoby.
109 T: Ehm.
110 P: Duševní. Což jsem viděla teď v televizi, ňákým pořadu, jak šijou.
111 T: Ehm.
112 P: I když se dneska všechno dá koupit.
113 T: Hm.
114 P: Že je to vlastně únik těch žen. Vod toho stereotypu ňáký ty jejich zaměstnání. Že je to vyjde i draž, než kdyby si to koupily.
115 T: No jasně.
116 P: Kdežto my jsme měly motivaci, že se to prostě nedalo koupit a že se to ušít muselo ne. A takle asi.
117 T: Hm, tak i teďka spousta lidí jako šije a vyráběj se doma.
118 P: Právě no.
119 T: Vona to je forma takový jako meditace.
120 P: No no no.
121 T: A něco jinýho vás bavilo?
122 P: No něco jinýho. Tak na hory sme jezdili s dětma. Na hodně, sportovali jsme, taky jsme měli loď.
123 T: Hezky.
124 P: No tak manžel byl jako sportovec, ale to vostatní. Cestovali jsme do Německa, k Balatonu se jezdilo, takže se věnoval, jakože ty víkendy jsme něco podnikali.
125 T: Ehm.
126 P: Takže von i závodil na těch serfech, takže jsme vobjížděli po republice rybníky a stanovali.
127 T: Ehm.
128 P: Tak to jako bylo dobrý na druhou stranu. No potom rozvodu jsme se dali dohromady s kolegou. Z práce, asi po čtyrech letech, kdy se člověk votřepe, ale nechce se mu do ňákýho vztahu, takže sme se nevzali. Nikdy. A byli jsme spolu šestnáct let.
129

135 T: Jee.
136 P: A v roce dvatisíce devět zemřel na rakovinu a.
137 T: Aha.
138 P: Do posledního dne byl doma vlastně.
139 T: Fakt jo? To je krásný. Jste se starala o něj?
140 P: Hm. No starala, chodila sem do práce a jeho děti. Chodila k nám sestra.
141 T: Ehm.
142 P: Takže mu píchali heparin.
143 T: Ehm.
144 P: Denně a skontrolovat jenže ten dům se dole musel vtevírat každému.
145 T: Hm.
146 P: Jako to nejde, tamto zrušili na to z bytu. Takže ty synové tam denně museli dopoledne přijet, aby tu sestru tam přivedli, protože
147 nechtěla mít klíč.
148 T: Hm.
149 P: Vod dveří, nebo tu čipovou kartu, nebo co jsme měli. A každou sobotu se u nás scházeli včetně jeho dcery, která je až v Český
150 Lípě. Takže ho tak nák povzbuzovali no.
151 T: To je hezký. A tenhle vztah už byl rovnocennější?
152 P: No ten byl bezvadnej no. To já mám, sem koupila ještě potom rozvodu chalupu, dřív jsme měli v Jizerkách společnou. Vo tu sem
153 přišla. (pauza) No vošidil nás kde moch teda, protože sem jí získala vlastně za odhadní cenu a on tam zůstal bydlet s tou novou.
154 T: Hm.
155 P: Partnerkou a pak ji prodal. Za asi pěti násobek.
156 T: C vogo.
157 P: Hm. Takže já sem si ještě náky peníze půjčila jo a koupila sem chalupu na Kolínsku. A tak jsme jezdili na tu chalupu a nebo na
158 chatu jeho matky na Slapy. A fakt, fakt že jsme byli v práci jsme byli spolu, na voběd jsme chodili spolu, doma sme byli spolu.
159 Vlastně my sme byli už jak dvojčata. Jsme byli vod rána do večera spolu a hrozně jsme na sobě byli závislí.
160 T: Hm. Celejch šestnáct let denně spolu. A nelezli jste si na nervy?
161 P: Ne.
162 T: Ne jo? To je hezký.
163 P: Tak my jsme si vyhověli a fakt to byl, a jeho děti mě vzaly jako. Dodneška jako se stýkáme. Nebo spíš, když není už tak jsme se
164 stýkali a jezdili tam jak vždycky za mnou na tu chalupu.
165 T: Jak je to dlouho, co zemřel?
166 P: Dvatisíce jedenáct.
167 T: Hm.
168 P: No a předtím dvatisíce pět mi zemřel tatínek na rakovinu.
169 T: Jee.
170 P: Dvatisíce sedum maminka vlasně ji dostali spolu.
171 T: Hm.
172 P: Jenže tátovi ten to tajil, takže se neléčil. Takže to šlo rár na rár. A máma se léčila a tak že ho přežila vo dva roky.
173 T: Hm.
174 P: Takže to šlo každý dva roky po sobě všechno.
175 T: To muselo bejt náročný.
176 P: Takže to bylo pro mě psychicky teda hodně špatný.
177 T: To se nedivím.
178 P: Ale zase sem měla oporu v tom partnerovi nák tak.
179 T: Hm.
180 P: A pak to bylo docela tvrdý, no když vodešel, tak člověk je takovej (pauza) takovej jak když už to pro něj všechno skončí.
181 T: Hm.
182 P: No ale tak zase ty vnoučata přišly. Takže vod staršího syna, těm je třináct a dvanáct.
183 T: Ehm.
184 P: A vod mladšího syna, ten se furt pořád neměl k nákýmu vztahu, takže ní i jemu je čtyřcet jedna a maj rok a půl letýho Vojtíška.
185 T: Fakt jo.
186 P: A teď v březnu bude holčička.
187 T: Fakt jo? Takhle pozdě.
188 P: Hm. Po třech vnucích bude holčička no a co mě nejvíc vadí, je že vlastně už tydle ty dva jsem si ještě užila, sem je chodila hlídat.
189 Tak různý výlety, ale teď já ty návštěvy nechci. Už za mnou choděj jenom synové. Protože.
190 T: Jako bez vnoučat?
191 P: Hm. Ani známí, nikoho, protože já každý vodpoledne vodpočívám, vlastně už pospávám a a nák chci, aby si mě uchovali, když
192 jsem ještě nák byla v plný síle.
193 T: Hm.
194 P: Aby tu na mě koukali, jak teď vypadám, to ne. To jako mi vadí.
195 T: Hm.
196 P: Takže se střídaj ty mí kluci jenom.
197 T: Jak často choděj?
198 P: No tak, jak jim to vyjde jo. Voba podnikaj, tak a já taky jako se mi stane, že se mi chce spát, že jo a co pořád tak já nevím, jednou
199 za dva tři dni.
200 T: Hm.
201 P: Tak nák. Aby něco přinesli dobrýho. Tak co mi tu vadí jo? Vadí mi tu to jídlo.
202 T: Vám nechutná jídlo tady?
203 P: A vy jste tu jedla něco?

204 T: Já tady jím, ale já jsem takovej nenáročnej strávník.
205 P: Fakt? Jako i to jídlo hlavní?
206 T: No to jím normálně to co máte vy, tak máme i my.
207 P: Fakt?
208 T: Ehm.
209 P: A to se dá sníst?
210 T: Hm. Ale já jsem nenáročná na to.
211 P: To já jsem, jediný co jsem snědla, byly ty ovocný knedlíky včera.
212 T: Ale je fakt, že já tady jím, tak jednou za tejdén tady jsem žejo, že nejsem závislá na.
213 P: Ale stejně. Já tomu říkám pseudo jídla, protože jako voni daj něco, co je kyselý eště s vrtulema. Já nevím, co to má bejt.
214 T: Hm.
215 P: Přece když je, já nevím koprovka, tak ji poznám, když je s tím, znojemská.
216 T: Ehm.
217 P: No ale aby tam byl salám, vourka, vrtule a bílá vomáčka, to nechápu, co to má bejt.
218 T: Hm.
219 P: Nebo byly játra, ty se tu daly jíst. To bylo takový vodovatý. Jo pán říkal mi, voni tam napsali na víně. Proč tam leje kdo víno jako.
220 T: Hm.
221 P: No f vopravdu, já já nevím, co se tu dalo kdy sníst.
222 T: A to jste říkala třeba primářovi, nebo někomu, že vám nechutná?
223 P: Neříkala.
224 T: Ne?
225 P: Akorát se bavíme, se ptám těch, co mi to sem nosej, jestli ty jídla jedí a voni se tak usmívaj a říkaj, že ne, že si nosej.
226 T: Hm.
227 P: Takže já nevím, asi se tu nedá jíst, nebo že to. Zemlbába tu bejvá dobrá.
228 T: Ehm.
229 P: A nevím co ještě, no když přinesou koblihy, já nevím co to je za koblihy. To je nadejchaný peří jak dyš člověk jí polystyrén.
230 T: Hm.
231 P: Že když si koupim koblihu v obchodě, tak se do něčeho zakousnu.
232 T: Hm.
233 P: Když to v dnešní době bohužel ty koblihy se takhle prodávaj.
234 P: No ale že voni to zrovna musej koupit.
235 T: Hm.
236 P: Takže já tu jím polívky, ty se daj jíst.
237 T: Hm.
238 P: K tomu si dám rohlík vlastní no a buďto něco mám a nebo to vychutnám. Snídaně to já mám hlad po ránu, to je dobrý. No a ty
239 večere jak kdy no. Když je studená večere, tak se to dá sníst, nákej sýr, pomazánka.
240 T: Hm.
241 P: Ale když přinesou náký k večeri to teplý jídlo.
242 T: Hm.
243 P: Záhadný. Tak si vod nich nechám přinýst rohlík a.
244 T: Hm.
245 P: Namažu si ho nákým sýrem.
246 T: Musí to bejt zvláštní, když si nemůžete uvařit sama že?
247 P: No tak trošku to je zvláštní a zase já sem byla celolej život zvyklá jíst v závodní kuchyni.
248 T: Hm.
249 P: Dyt' vim, že se, že to bylo dobrý všude.
250 T: Hm.
251 P: Tak si myslim, že nejsem náká vybíravá, nebo rozmazlená.
252 T: Hm.
253 P: A tohle vopravdu, prostě se nedá no. Zase těžko bych asi něco změnila.
254 T: Hm.
255 P: Dyš já nevím kolik je tu lidí.
256 T: Dvacet tři.
257 P: Takže by si nikdo nestěžoval, nebo neřek tomu nikdo nic.
258 T: Já netušim, jak tady nejsem denně žejo, tak nevím.
259 P: Neptala jste se nikoho?
260 T: Ne.
261 P: Třeba sem náká divná.
262 T: Ale jako neříkám, že to vždycky všichni snědí. To určitě ne.
263 P: Tak voni dávaj i velký porce no. Říkám, že chci poloviční, to nereaguje nikdo.
264 T: Hm.
265 P: Tak jim to vracim.
266 T: Hm.
267 T: Já se vás zeptám trošku odbočíme, na nákou nejhezčí chvíli ve vašem životě. Co bylo nejhezčí?
268 P: Za celej život?
269 T: Ehm.
270 P: To sou takový, se dá říct klišé. Narození dětí žejo. Nebo.
271 T: Hm.
272 P: Tak nejlepší, nejhezčí doba byla, že sem s nima byla pět let doma.

- 273 T: Hm.
274 P: Ne přímo doma, tím že rodiče měli chatu, tchýně takže sem vždycky byla vod května do konce léta na chatách.
275 T: Ehm.
276 P: S nima. Ve spartánskejch podmínkách. Jo. Pleny vyprat pomalu v ruce, vymáchat v potoce. Bez elektriky, bez vody ty chaty.
277 T: Ehm.
278 P: Takže všechno nanosít a taky tím, že sme bydleli ve starým bytě po babičce, která nám nechala byt, protože byla u rodičů mejch.
279 Vlastně už když brzo ovdověla, tak mě u nás bydlela. Ten byt jenom tak měla, tak nás tam nechala bydlet.
280 T: Ehm.
281 P: A ten byt byl vlhkej, mokrej, takže nám bylo líp venku. Na těch chatách. Tak asi ty děti no. To jejich dětství. Když sem se ještě
282 nehonila, protože potom to nastane.
283 T: Hm.
284 P: Děti šly školka, práce, škola. Tak nevím, co bych ještě tak.
285 T: Hm, to úplně stačí. To je nejčastější odpověď, že odpovídaj děti. Když se narodili a to s dětma, jako ženy asi naplňuje hodně.
286 P: A že z nich vlastně vyrostli (pauza) dobrý lidi no.
287 T: Ehm. To je super.
288 T: Máte na druhou stranu něco, co byla nejhorší chvíle ve vašem životě?
289 P: No tak asi ty odchody těch nejbližších tak brzo po sobě.
290 T: Hm.
291 P: A (pauza) ještě vlastně takovej dlema nemocema.
292 T: Hm. To chápu.
293 T: Pak tady mám otázku, na co se těšíte v dnešní době. Ted'ka třeba na co se těšíte.
294 P: Tak na co se těším no, tak. Tak už ňák sem smířená, tak už na nic. No tak na tu vnučku se těším. I když ji nevidím, jenom na
295 fotkách. A vyprávění. (pauza) Tak asi no.
296 T: Ehm.
297 T: A je něco, na co se netěšíte?
298 P: Asi nevím, asi asi protože sem viděla jak ty nemoce končej.
299 T: Hm.
300 P: Tak jako člověk neví, jak dlouho tady bude takle ještě jakoby pohyblivej.
301 T: Ehm.
302 P: A jak to všechno bude dál žejo.
303 T: Ehm.
304 P: Ale zase, to asi člověk líp snáší, protože už mám ňáký proti bolesti, ty opiový.
305 T: Ehm.
306 P: Náplastí. Tak voni jakoby tu psychiku trošku taky.
307 T: Hm, zlepšej.
308 P: Zlepšej no.
309 T: Hm.
310 T: Pak tady mám otázku, co vám dělá největší starost. Když jste takhle v hospicu, jestli je něco, co vám dělá starost.
311 P: Tak starost mi tady nedělá nic, protože doma sem vlastně byla taky sama.
312 T: Ehm.
313 P: Eee, kluci se tam museli denně tam docházet, kolem poledne. Což bylo hrozně pro ně nevyhovující. Protože vlastně bez těch
314 pomůcek, co já tady mám.
315 T: Ehm.
316 P: Sem se tam vlastně těžko sama vo sebe mohla postarat.
317 T: Hm.
318 P: To znamená, mě unavilo i třeba vomejt nádobí. Po sobě.
319 T: Ehm.
320 P: Nemám se čeho přidržet, záchod nížkej. Taj s něčim můžu chodit, žejo. Ta postel je pohodlná
321 T: Ehm.
322 P: Voni se báli, že tam někde mě najdou ležet, žejo že.
323 T: Hm.
324 P: Vana místo sprcháče. Takže jako tady ten hospic je hezkej, líbí se mi tu. Staraj se tu dobře. Takže to mi nevádí jo.
325 T: Ehm.
326 P: Jako abych se cejtila, že mě někdo někam vodložil, to ne.
327 T: Hm. A nic vám nedělá starost třeba co se děje někde, nebo tak? Nemusíte nic.
328 P: Tak třeba starost, jako musím se plno věcí vzdát žejo, protože vim, že nebudu, už nepudu ven. Nevím co bude dál. Nevidím
329 vnoučata, nemůžu žít ňákej plnohodnotnej život no.
330 T: Hm.
331 T: Když mluvíte takhle o tom životě, kdybyste měla.
332 P: Jo jinak sem ještě koničky sem trávil vždycky půl roku na chalupě vod dubna do listopadu sem tam bejvala.
333 T: V kuse?
334 P: V kuse.
335 T: Hezky.
336 P: No a potom ten půlrok doma. Takže jako starost o zahradu, to mě baví.
337 T: Ehm.
338 P: Udržovat chalupu, natírat a různý vopravy sem tam zvládla, nebo sousedy tam. Hodný mám. Sekat trávu, dojet si nakoupit do
339 města. Na kole jezdit s dětma. Na běžky sem chodila.
340 T: Ehm.
341 P: To sem vlastně na Jižním městě, tak do lesa.

342 T: Ehm.
343 P: Tak knihy, divadlo s mámou hodně do divadla. Nebo s kolegy.
344 T: Jste chodily s mamkou?
345 P: No ta byla hrozná na tohle.
346 T: Jakože to měla ráda?
347 P: Ráda, tak s ní, nebo kolegyně dělala tu referentku.
348 T: Hm.
349 P: Kulturní, tak sme všechno musely vidět, hlavně vona. Sme byly dvakrát v měsíci v divadle.
350 T: Hezky.
351 P: A teď s tou skoro snachou, ten mladší se nevezli ještě, tak to je taky taková divadelnice.
352 T: Ehm.
353 P: Tak s nima sem taky chodila.
354 T: Divadlo mám taky ráda.
355 T: Kdybyste měla vzkázat mladejm lidem, co je podle vás smyslem života?
356 P: Tak asi nikomu neublížovat. Nestydět se za svý chování. To se mi vždycky povedlo. Nelhat. Co nemám úplně ráda, tak v čem vynikal můj bejvalej manžel, že si uměl nalhat sobě i ostatním tu jeho pravdu. Ať udělal jakoukoliv špinavost.
357 T: Hm.
358 P: Tak jeho rodiče ještě žijou, ikdyž jsou, von se s nima moc nestýká. Když něco potřebujou staroušci, tak nastoupěj moji kluci.
359 T: Až tak jo?
360 P: Jo až takhle. A ňák sem se s nima začala potom stýkat poslední dobou. A jak se říká, vodpustila sem jim, ale nezapomněla.
361 T: Hm.
362 P: Myslím si, že to mě taky jakoby pomohlo. A nikdy nelituju, že sem vlastně a to mi říká i kluk, že sem vlastně nepomlouvala toho partnera, co vodešel žejo. Že jako sem na něj nikdy neházela špinu, ale von na mě jo, i když vodešel von a že ty děti sem od těch rodičů nevodtrhávala.
363 T: Ehm.
364 T: Na to nám navazuje otázka, jak jste říkala, že toho nelitujete. Tak jestli je něco, čeho v životě litujete.
365 P: No tak lituju toho, že sem se špatně vdala. Možná lituju toho, že sem to včas neřešila. A potom lituju toho, že vlastně sem nechodila po doktorech, že to takle dopadlo s tou nemocí.
366 T: Myslíte, že by to bylo lepší, kdybyste chodila po doktorech?
367 P: Určitě by na to přišli a léčili to žejo.
368 T: Jo takhle.
369 P: Se mnou nikdo nic nedělal. Sem si vždycky myslela, že je člověk zdravěj a nemůže mě nic takovýho potkat.
370 T: Hm.
371 P: Takže to znamená, že člověk se cejtí zdravěj. A taky já sem vždycky měla syndrom bílýho pláště.
372 T: Hm.
373 P: Protože moje máma, jak sem byla vymodlená, tak vod malička na mně pořád něco viděli a furt mě tahali po doktorech. A já sem z toho získala takovou nechuť, strach.
374 T: Fobii úplnou.
375 P: Úplnou fobii no. Proto jako jsem všechno zanedbala. Na konec, ikdyž máma taková nebyla, chodila po doktorech a stejně jí to zanedbali.
376 T: Hm.
377 P: Babička, ta vůbec byla u doktorů, ta tam chodila, já nevím si povídat snad. Ale vobě se dožily osumdesát dva let. A můj táta osumdesát pět, takže zase ta ztráta byla pro mě rána, ale zase užili si svý. Byli spolu do takový léta žejo. Na tý chatě potom spolu strávili ještě po penzi dvacet let.
378 T: To je krásný.
379 P: Jenže pořád měl tu rodinu. ňáký zázemí. No a to je hrozně hezký a dneska buď jsou dávno rezvedený a nebo jeden umře žejo dřív.
380 T: Hm.
381 P: Prostě už to tak nebejvá no.
382 T: Hm.
383 T: Pak tady mám takovou otázku, jak jste říkala, že třeba jeden umře. Tak jestli byste chtěla být nesmrtelná?
384 P: Ne, to ne.
385 T: Ne? Proč?
386 P: Si myslím, že sem, když to vezmu z tohohle pohledu, že sem vlastně prožila docela pěkněj život, plnohodnotnej. Plnej zájmů, koníčků. A že už toho bylo dost, tak ňák to беру. Jenom ještě jednu věc. Třeba my jsme s tím druhým partnerem jsem jezdili na dovolený, ale jenom tady po Čechách, protože moře neměl rád. Von nebyl zdravěj na srdce. A já bych prostě tam sama nejela. Když sem mohla jet s ňákou kamarádkou, tak to mě nikdy nelákalo. Tak aspoň do toho Rakouska, jsem tam kdysi byla, mě se tam tak hrozně líbilo. No až budem v penzi. No tak on byl v penzi půl roku, když zemřel.
387 T: Hm.
388 P: Takže jsme vlastně už takhle nejezdili. Já sem třeba nikdy neletěla letadlem.
389 T: Fakt?
390 P: No letěla, takovým tím malým vyhlídkovým na Točník.
391 T: Ehm.
392 P: No ale já sem z toho byla v šoku jo. Já mám fobii z vejšek jo. (úsměv) Teď to letadýlko normálně jak letadýlko Káně. Teď von ještě dělal takový kousky. (ukazuje rukama) Že na křídla a pak se propadal.
393 T: No jasně.
394 P: No já vylezla celá zelená. Hrozný. Ale tak byl to zážitek.
395 T: Ehm.
396 P: Tak aspoň, že ty děti jezděj do tý ciziny se koupat a tak maj ty možnosti. Ale tak my jsme projeli všechny hory.
397 T: Ehm.

411 P: Turistiku takovou po horách v létě. V zimě jsem ho dostala na hory asi dvakrát. A to se spíš chodil dívat, jak lyžuju, ale na běžky
412 to jo. To se mnou chodil. Tak jsme si to užívali takhle. Tak možná lituju toho, že to cestování, kdy už ta možnost byla, že jsme
413 nevyužili no. Asi tak
414 T: Ehm. No a máte nějaký jako přání, co byste si chtěla ještě splnit, nebo co byste si prostě přála?
415 P: Tak já bych si přála, aby ty moji kluci si byli oporou, až tady nebudu. Aby třeba kvůli nějakému majetku, protože je tady ta chalupa
416 a byt velké žejzo. Při nějakém dělení potom se dohodli. A to už sem jim řekla.
417 T: To je dobře.
418 P: Aby třeba se nějakým způsobem, tak zatím to vypadá, že sou schopný se dohadovat vo mě žejzo. Tak snad to tak bude.
419 T: To se bohužel často stává, že se lidi rozhádají kvůli majetku.
420 P: Právě. A já sem právě nikdy taková nebyla, na penězích jsem nelpěla, ale na druhou stranu jsem je nikdy nerozhazovala.
421 T: Hm.
422 P: Ale že si budu celý život střídat penzijní, abych tady ležela no, tak to mě nenapadlo. (smích) Jinej si za to pořizoval třeba už
423 nábytek. Já sem si žila doma jak retro.
424 T: Hm.
425 P: Ale zas mě to nevdalo. Jestli mám doma takovoule stěnu nebo jinou. Úplně prožívám ten seriál Vyprávěj, protože tam když
426 vidím třeba ty látky, jak voni si šili a jee z tohohle měl můj kluk košili, z takovýchle kostky. Ty závěsy jsme měli.
427 T: No jasně.
428 P: A nebo kočár, v kterým jsem je vozila. To je hrozně mile seriál.
429 T: No co vy takhle tady děláte přes den?
430 P: No co dělám. Tak tady je pořád něco. Tak já každý dvě hodiny se musím jít vomejt. Protože já se sama nevyčůráám a všechno jde
431 do plíny.
432 T: Jo vy nemáte cévku?
433 P: Ne. Ona tam nejde zavést.
434 T: Aha.
435 P: Tak to znamená, že já musím každý dvě hodiny včetně v noci, vylézt.
436 T: Aha.
437 P: A jít do té koupelny a tam než se všechno zase to, tak to trvá půl hodiny.
438 T: Hm. A to se musíte budít v noci?
439 P: No to mě to vzbudí, to mokro.
440 T: Jo takhle.
441 P: No takže takhle, no potom je snídaně, koupání, potom si čtu, přes poledne se dívám na Sama doma a Doktor z hor. No a po vobědě
442 spím a sou čtyři hodiny. Takže a sem i přečetla, když jsem ještě byla doma a bylo mě špatně, tak sem si přečetla plno knížek a teď už
443 stíhám jen ty časopisy. Knížku mám rozečtenou a já u toho většinou usnu.
444 T: Hm.
445 P: Tak a večer plno od osmi už nestihnu, někdy usnu už v těch osm, takže pro mě už nejsou ani ty seriály.
446 T: Hm. A co tak ráda čtete?
447 P: Nejradši čtu to, co už jsem četla. Třeba miluju Vejce a já. No a třeba mě mrzí, že ty vnuci vůbec nečtou, protože syn, to je
448 knihomol úplněj. Voni nemaj povinnou četbu, maj doporučenou.
449 T: Aha. To už se nedělá?
450 P: Ne už maj doporučenou, takže von dá s tátou dohromady něco, ale von si tu knihu nepřečte. To jen aby splnil. To prostě je počítač,
451 tablet, mobil a všechno je vodhánět vod toho. A mě to přijde hrozný.
452 T: Hm.
453 P: Protože třeba když jsem je hlídala, von si tam furt nějak střílečky. Von mě nutil u toho sedět, že von tam někoho zabil. Já tomu
454 vůbec nerozuměla sem a taky sem ten internet nikdy neprožívala. Já vždycky měla jenom flešku, kde to stálo hodina dvacet korun a
455 víc jsem u toho neseděla.
456 T: Hm.
457 P: A ani ho tu nemám, prostě mi to nechybí. Nikdy sem si na něj nezvykla. Ale tohle mě vadí u těch dětí. Kde to budou mít. Protože
458 když sem už nemohla ven, tak ty knížky člověka úplně dostanou na jiný myšlenky a někam jakoby taková pohoda s tou knížkou. I
459 když je pravda, že sem četla hodně do třiceti a pak se to zase vrátí. Rodiče taky četli. A dneska ty děti prostě ne. A já na vánoce
460 chodila a kupovala knížky těm, kdo čte. (pauza)
461 T: Hm, hm.
462 T: Napadá vás něco, co byste chtěla ještě říct?
463 P: No ještě nejhezčí chvíle. Jak jsme jezdili na tu chalupu jo, tak děti chodily za sousedama a já chodila sama do toho lesa. Ten
464 bejvalej tam pořád něco kutil. A já sem vyrážela do těch lesů, sama. Takže já sem si to tam celý prošla, i když sem se tam místama
465 bála.
466 T: Ehm.
467 P: Já toho do dneška nelituju, v zimě to ještě byly klasický dřevěný běžky, který sem si natřela svíčkou. A to byly zimy, kdy bejvalo
468 hodně sněhu a já sem to tam procourala. Všechno možný a kdokoliv přijel a byl ochotnej to se mou podnikat, tak sem ho tam
469 protáhla. A pak jsme jezdili lyžovat na Ještěd a děti tam měly iglú, si postavily. V tom svíčky, voni tam byly i večer.
470 T: Fakt jo?
471 P: No jo, to byly zimy, kdy bylo hodně sněhu. Tam. A to bylo hrozně to. Tam no a tam byla ještě to jedna věc, že tchýně si prostě nějak,
472 vona měla druhýho manžela a měla období, kdy si nesedli. No a prostě se nám tam usadila no.
473 T: Hm.
474 P: A trošku mezi nás vrtala.
475 T: Hm.
476 P: Takže to bylo špatný, že jí dlouho spím, že si tam chodím courat a různý proti mně řeči. Švagrová, která s ní bydlela v rozděleným
477 bytě jednu dobu, tak řekla, že nás rozvrtala ona. No já si to nemyslím, úplně i když nevim. Ten mladší kluk si to myslí taky a babička
478 trošku tomu při to. Pomohla tomu rozpadu, nevim. Nakonec ji ten syn i s tou novou snachou vyhnali.
479 T: Hm.

480 P: Ale pak se jakoby jo a ne. Jako ty vztahy tam sou, ale jakoby nic moc.
481 T: Chtěla byste se ještě jet podívat na chalupu?
482 P: Ne.
483 T: Ne jo?
484 P: Ten syn starší tam byl a já jsem pracovala s dvojčatama jejichž rodiče tam měli chalupu taky. Ty tam jezdili pořád, za těma
485 rodičema s dětma. A ty mi vyprávěli, co se tam děje a kdo to koupil. Takže už to má zase další asi druhej majitel, že to přestvěli tu
486 roubenku a bydlej tam. Že to vyzdili a to roubení udělali falešně. My co jsme tam jezdili, tak se to jenom udržovalo, že jsme na to ani
487 neměli, ani by nás to nenapadlo to starý strhnout a takhle do toho investovat.
488 T: A na tu druhou chalupu byste taky nechtěla se podívat?
489 P: Ne. Já prostě když někam nep. Takhle, já bych se, jak podívat. Já se podívám a pojedu votamtud' a budu brečet.
490 T: Jo takhle.
491 P: Jo. To prostě se nedá. Ještě třeba sem měla takovou sílu, ale ta už tam nebyla teď' podle léto. Já bych se tam podívala a teď' bych
492 viděla, co je všechno potřeba na tý zahradě a nemohla bych tam zůstat.
493 T: No jasný.
494 P: Nebo i kdybych tam zůstala, tak bych se vo sebe nepostarala. Kdo mi bude jezdit nakoupit. A vobtěžovat sousedy a bych tam
495 vysedávala a koukala a pobrekávala, že už tohle nemůžu.
496 T: Hm.
497 P: Takže kluk dostal seznam, co tam kde má udělat a byli tam jenom třikrát, von nemá čas. Von má firmu zahrady, realizace, návrhy,
498 takže von je vytíženej. Po lidech, tak nepojede ještě aby tam. I když tu zahradu mi tam založil.
499 T: Hm.
500 P: No takhle, když mu bylo čtrnáct, tak jsme spolu překládali střechu.
501 T: Fakt?
502 P: Čtrnáct dní to dítě sundávalo tašky a já je čistila.
503 T: Hezky.
504 P: Ráno mě vzbudil už v sedm a normálně jsme dělali. Pak tam měnil sám trámy v tomhle věku. Sme si pučili hevery, ještě jsme
505 jeden zničili. Trámy jsme našli přes souseda v nějaký tam polorozbořeným opuštěným stavení, takže se to v noci natahalo.
506 T: Ehm.
507 P: No a tenkrát nás to hodně sblížilo. Takže si myslím, že ten kluk vypadal v pohodě z toho rozpadu.
508 T: Hm.
509 P: No jo, jenže von v tý době rybařil a já s nim večer musela chodit chytat ty ryby, protože von směl sám až vod patnácti. Takže jsme
510 večer sedávali u rybníka a čekali na rybu jo. Ale chytil candáty jo. Takovýdle. (ukazuje velikost ryby) To je lepší než štika.
511 T: A jedli jste je potom jo?
512 P: No ty byli, no to von i vykuchal. Měl starýho pana souseda a učil se vod něj. U nich si čistil ty ryby. Jednou slyším, si to tady u vás
513 vočistim jo? Maminka se toho štítí a na to slyším. Aby se maminka neposrala. (úsměv) (barvitě vypráví veškerý sousedovic
514 zvěřinec). A vždycky mi posílali buchtíčky a grilovali jsme ty jejich ryby.
515 T: A kde byl ten druhej syn, když jste takhle chodili na ryby?
516 P: Ten jezdil k tý babičce právě, buď k jedný, nebo druhý. Von strašně miloval moje babičky, jak moji mámu, tak tchýni.
517 T: Aha.
518 P: Von tam měl kamarády všude.
519 T: Hm.
520 P: No ale když bylo potřeba, když se kopala žumpa, tak přijel a jako pomoch. To bylo bez elektriky, bez vody ta chalupa. Sme kopali
521 vodovod, ještě můj táta tam ve věku sedmdesát dva let tam dělal výkopy.
522 T: Hezky.
523 P: Ten můj další partner, spolu sme dělali celou fasádu sami.
524 T: Fakt jo?
525 P: Jo. Během čtrnácti dnů byla fasáda. Všichni se jezdili koupat, nás zdravili. Všechno mi tam dělal. Plyn jsme zavedli. Tam by se
526 dalo bejt i přes zimu. Kachlový kamna jsme renovovali.
527 T: Je.
528 P: Krásný, já sem se potom přestěhovala, když sem byla sama, do kuchyně i s televizí, že sem topila v jedný místnosti, abych moc
529 neprodrazila. A ten gulášek na tom. (zasměně) Jéééžiš. A v troubě pečený kuřátko.
530 T: Hm.
531 P: No a takhle no a plno kamarádů jsme tam měli. A ten mladší kluk k tomu má ještě citovej vztah a doted' se kamarádí s tím
532 sousedovým synem, tak si myslím, že si tu chatu nechá. To bych jako byla ráda, kdyby si ji nechal a neprodal. Ale je to i starost no.
533 T: Aha.
534 P: A ten starší má zase chatu po mejch rodičích. Protože naši potřebovali tenkrát toho podařenýho synáčka vyplatit. Tak já sem řekla,
535 že ten podíl nechci na tý chatě, když voni viděli, že už to s nima je špatný. Abysme se vo tu chatu nemuseli dělit, takže si ji ten straší
536 kluk veme, vyplatí toho mýho bráchu, co všechno propil a nechali to na něj přepsat. S tím, že to musí vykompenzovat s tím mladším.
537 T: Aha.
538 P: Von se ten mladší strašně zhoršil ve škole, tím našim rozvodem. Já lítala do školy, co se u nás děje. Naštěstí měl fajn učitele,
539 kterej na to bral ohled. Třídního, snad jedinýho chlapa na škole. Sám měl chudák doma čtyři holky.
540 T: Hm.
541 P: Ale chápal to. Když si na něj stěžovala ta předchozí učitelka, tak říkal, vždyť je to kluk, co chcete. Což se mi ani nedoneslo, že
542 zlobí, protože von ty poznámky nepsal. Takže se zhoršil natolik, že vlastně šel do učení a ještě ho nevzali do Prahy, takže šel až do
543 Sedlčan.
544 T: Hm.
545 P: A šel na intr. Takže von ve čtrnácti letech šel z domova.
546 T: Hm.
547 P: Ten starší potom šel na vojnu. Na rok se chodila. Takže já jsem zůstala sama taky.
548 T: Ten mladší nebyl na vojně?

549 P: Ne von šel na náhradní. Von je takovej, že nesnese autority. Já teda taky ne. Tak si to neuměl představit. Takže byl na civilce, na
550 zemědělce, pomáhal tam v kuchyni. No a udělal jakoby bakaláře, ale u těchle zahradnickejch je to vyšší odborná a má Dis. Takže
551 nakonec se dal tak dohromady. Takže má vlastně zahradní a krajinná tvorba.
552 T: Ehm.
553 T: A to je ten, co má ty psychický problémy? To má pořád?
554 P: (povzdech) No chodí k nějakému psychologovi no.
555 T: Jo.
556 P: Že ho tam poslal nějaký známý. On má takový jako výbuchy vzteku. Ale, no tak sem docela ráda. To se mi světil vlastně až teď, že
557 tam chodí.
558 T: Hm.
559 P: Takhle no, nakonec z toho vylezlo, že on se přetěžuje tou prací hodně no.
560 T: Hm.
561 P: Jako nesmí se mu nic říct, ale von už takovej asi byl. V tom roce byly asi nějak divný děti. Protože on třeba když mu vyprávěl o
562 tom svém tátovi, tak tam rovnou řek, že jejich táta byl psychopat. Von k nim totiž vůbec neměl vztah k těm dětem a furt na ně jakoby.
563 No sám bordelář a voni museli všechno mít tip řop. Von je prostě úplně buzeroval, manipuloval s nima. No a taky po rozvodu už se
564 s dětma nastýkal. Von prostě je vod tý doby, to bylo ještě před revolucí, ten rozvod. Von ty děti vod tý doby neviděl.
565 T: Fakt?
566 P: No. Von normálně je mu to jedno, jestli má někde děti a někde vnuky. Eště prej, že ho v tom podporovala ta nová žena. Teď ještě
567 ta tchýně do toho. Měli byste se s tátou smířit, když je jí špatně. No a ten mladší ten vůbec. Ještě když dělal tu školu, tak mu tam táta
568 jezdil škodit. I když ho neměl v péči. A nebo měl firmu a kluka tam měl napsanýho. A nebo se rozhod a přestal platit alimony a už
569 sme od něj nic nedostali. Ještě jsme tu školu platili.
570 T: Aha.
571 P: Normálně dělal schválnosti. Já měla alimony na dvě děti šest set dvacet korun. Ale zařekla sem se, že si radši budu chodit
572 půjčovat k našim, i když těm sem to vždycky vracela všechno. I když nechtěli, ale i kdybych prostě neměla žrát. Takže takhle. Prostě
573 takovýdle ty dělal. Jak si ho napsal do tý firmy a kluk musel na tý střední škole dokazovat, že je student a že má dopravu a voni, ale
574 vy jste psanej jako zaměstnanec firmy a kluk vo tom vůbec nevěděl. Takovýdle naschvál.
575 T: A on se s nima teda vůbec nevidá?
576 P: Ne a je to dobře, podle mě. Ten starší se zasek a rozhod se, že se s ním nebude bavit vůbec.
577 T: Hm.
578 P: Ten se nesnažil a s tím mladším to bylo, že ten se snažil za ním tíhnout ještě. Byl vo tři roky mladší, bylo mu dvanáct a nevěděl, co
579 se s ním děje. No jo jenže von si ho vzal na chalupu, tak to dopadlo, tak že mu ta jeho nová dala pár facek. Dítěti můmu a normálně
580 si tam jako bydleli, ale říkali, že to daj mejm dětem.
581 T: Hm.
582 P: A pak mu jako dávali čím dál víc najevo, že jako ne. Jako se dožadoval a viděl jakoby neto. A ještě voba mě tam pomlouvali. I
583 když já jsem proti ním vůbec nic neříkala. Jsem to vzala, že prostě je magor. A navíc ten větší řek, že takou krávu a kurvu v životě
584 neviděl. Taková zmalovaná prostě.
585 T: Hm.
586 P: I ti společní známí dávali vodnich, že jim vona neseděla. Si prostě vrána k vráně sedla.
587 T: A jsou spolu pořád?
588 P: No jooo. (naštvaně) To já nemůžu pochopit. Ty musej bejt tak stejný že. Ale vona cejtí furt ten majetek. No to je rodinka hele. I ta
589 jeho. Já kdybych tu rodinu znala, než jsem se vdala, tak uteču. A to sem chodila s tak hodným klukem. A já viděla, že tenhle sportuje,
590 lyžuje, že je s ním zábava, že je oblíbenej ve společnosti. Já byla jak blbá.
591 T: Hm.
592 P: Jenže von byl takovej usedlej, starší o šest let, žádný zájmy prostě. No a teď něco přišlo, tendle hrál na kytaru, táboráky, chata
593 žejo. Sranda všude. Ale tam taky se rvali vo každěj majetek žejo. Se shádali vo klavír, nebo já nevím.
594 T: Můžu se vás ještě zeptat, když vám zjistili, že jste nemocná.
595 P: Hm.
596 T: Jak jste na to reagovala?
597 P: Že sem to tak nějak čekala.
598 T: Jo?
599 P: Že sem udělala blbost. (pauza) Taky mě někteří doktoři seřvali. No co sem na to měla říct.
600 T: Proč vás seřvali?
601 P: No že sem to neřešila dřív, dyť já to ještě neřešila, když už mě nebylo dobře žejo. Člověk se bojí. (zvýšeným hlasem)
602 T: No jasně.
603 P: A tak sem starší, ale bojí se. Tak všechny ty mí předci přežili osumdesátku no.
604 T: Hm.
605 P: Tak nějak to člověk bral, že taj bude. (pauza) Tak nějak.
606 T: Každopádně vyprávění to bylo hezký.
607 P: No takhle, už dloouho sem neprobírala svoje zpackaný manželství, takže asi to je ten, největší třináctá komnata.
608 T: Hm.
609 P: A tak. Ale když já sem taková, že se votřepu a du dál.
610 T: Hm. To je asi důležitý v životě.
611 P: No, že to na mně nezanechalo i to jak se chovala naše máma. To já za toho bráchu slízla první poslední. To jako málo na kom by
612 nezanechalo.
613 T: Hm. A celkově to vyprávění bylo pestrý.
614 P: No tak právě, to mám vodžitý. Ještě na tý chalupě musím říct (vypráví o sousedech na chalupě, co dělají teď).
615 P: Vo mně se říkalo, že bysem šla i s čertem na pivo. (úsměv) Já milovala pivo od svých sedmnácti.
616 T: A tady si nedáte pivo?
617 P: Teď nevím co to je.

618 T: Jakto?
619 P: S toudle nemocí přestane plno věcí chutnat a navíc s tou nálpastí nejde alkohol dohromady.
620 T: Aha.
621 P: Takže sem naposledy měla šampaňo loni na Silvestra. (smích) A ještě sem ho vypila na třikrát, protože už mi to nechutnalo.
622 T: A nezkoušela jste pivo tady ochutnat.
623 P: Ne, ani nealko. Normálně sem přestala kouřit, vůbec nic mi to neříká a přestala sem pít kafe a vůbec nic mi to neříká. Ani si
624 nedovedu představit, zaprvé, že bych někam se plazila.
625 T: To nemusíte, tady všichni kouřej na pokojích.
626 P: Fakt? (úžas)
627 T: Hm.
628 P: A že, nebo že bych smrděla sama sobě v tý posteli. A voni nemůžou vstávat?
629 T: Někteří moc ne.
630 P: A to sou starý lidí?
631 T: Ani ne, různě.
632 P: I mladší?
633 T: Různě, mladší, starší.
634 P: Já myslím, že takhle, že je to tou nemocí. Když třeba mi přinesou něco dobrýho, tak mě to chutná. Takže jako, že bych trpěla úplně
635 nějakým nechutenstvím.
636 T: Tak trpíte nechutenstvím na alkohol, kafe a cigarety, to je dobrý ne?
637 P: Ne na tohle jídlo jejich. Ale ty polívky fakt jim. Ale jako tydle ty tři chutě, to ještě sem byla doma. Najednou cigára nedokouřený.
638 Ne prostě, najednou mi to smrdělo všechno a tak no.
639 P: Nedáte si medvídka gumovýho?
640 T: Ne ne děkuju. Za chvíli už půjdu na oběd.
641 P: No a dodneška nemáme mezi těma, tam nikdy nebyl plot. Ta chalupa byla pořád vopuštěná a my sme ho vůbec nikdy. No a nebylo,
642 sme tam měli v těch Jizerkách pozemek pět tisíc metrů. Já ani nevěděla kde, končilo to lesem, tak to bylo normální. Ale tak to bylo
643 normální, ale že mi tam běhaly sousedovic slepice, který mi to tam teda devastovaly. Ale zase když přišla, jestli si může na mým
644 špalku zabít slepici. Takhle s ni zatočila (ukazuje rukama nad hlavou a směje se) a lupla ji a přinesla mi půlku do hrnce, to byla
645 polívka.
646 T: Hm.
647 P: A vy ste tady v Praze? (povídáme o tom, kde bydlím a o mé rodině)
648 P: (Znovu nadávám na bývalého manžela a jeho rodinu.) Ale že bych si našla nějakýho psychiatra nebo. Já sem si vždycky myslela, že
649 se člověk z toho vylíže sám. Je možná pravda, že ne každěj to umí. Mě se to povedlo.
650 T: Už nám jde paní uklízečka.
651 P: Ne to vona nemusí, já to tady dávám. No s tím kouřením jste mi dala. Vono to tady smrdí a já myslela, že maj kuřárnu. Ten
652 perzonál.
653 T: To je spíš z těch pokojů.
654 P: No ale že bych to tady musela pak dýchat a nemohla bych. Tak teda ten bejvalej byl zapříspěhlej nekuřák. Tomu na mě vadilo, že
655 kouřím.
656 T: Hm.
657 P: Já sem kouřila jen v kuchyni a i tak to vadilo. Kouří jen ten můj nejmladší a to má z toho ,že s tím sousedem na chalupě tahali tu
658 marijánu. Se to naučil žejo. Někým způsobem něco kouřit. Ten starší to je zapříspěhlej. Ale je fakt, že sem postupem věku mi to
659 smrdělo.
660 (přinesli oběd)
661 T: My už končíme, můžete. (oznamuji sanitářce)
662 P: Já si ráda povídám. Já si popovídám líp, než s těma mejma synama. Ale zase ty snachy sem nechci tahat. (trochu smutně) Já si
663 s holkama vždycky víc jako. Ale vždycky si zavoláme a tak.
664 T: A není to škoda?
665 P: Ale tak, není. Říkám, člověk neví, kdy ho co unavuje jo.
666 T: Jasně.
667 P: Vodpoledne bych a taky toho maj hodně. A to ještě ten mrňous měl paní na hlídání. (mluví o práci obou snach) Von je usměvavej,
668 to je kulíšek.
669 T: Jinak jak jste říkala, že nemůžete ven, tak to se dá domluvit.
670 P: Já vim, jenže mně se špatně sedí.
671 T: Jo takhle.
672 P: Mě to tam tlačí.
673 T: Nebo se dá i s postelí, že je tady taková zahrada.
674 P: No jo, ale to je takový blbý a v létě už to budu mít všechno za sebou.
675 T: Myslíte?
676 P: Jak to může dlouho trvat? Já se bojím zeptat jo.
677 T: To je sporný.
678 P: Jenže tady to stojí dvanáct tisíc. Doma se to musí platit, i když letos je to už v tom. (pauza) No tak to by se ještě dalo dořešit.
679 T: Jako je to hrozně individuální.
680 P: Letos je to z družstevního, kde jsme to spláceli. Doteď sem měla velkou činži, takže může jít do vlastnictví. Takže je to vo třetinu
681 míň. Tak já celej život mám naspořino.
682 T: No.
683 P: No a ten můj bejvalej říkal, to já tady budu ještě čtrnáct dní přesně.
684 T: Fakt?
685 P: No to bylo blbý. (potichu) Ale víte co je nejhorší? Já sem zjistila, že pro ty pozůstalý, nebo pro ty co sou zdravý. Je to horší, než
686 pro toho nemocnýho.

687 T: Je no.
688 P: My sme pak už tak divně komunikovali, že já sem se bála cokoliv říct, nebo naznačit. A furt sem měla pocit, jestli to nebere, že já
689 sem zdravá a von nemocnej. Že to není spravedlivý. Furt sem měla nákej pocit divnej.
690 T: To uřitě je to i pro ostatní hodně náročný.
691 P: No, to sem zjistila až ted' z druhý strany. Z jinýho pohledu.
692 T: No jasně.
693 P: No ale tomu mýmu to řekli přesně. Dva dny před smrtí se ještě pohyboval, akorát byl domluvenej s tou sestrou a to sem věděla. Že
694 až mu bude nejhůř, že vona to jako pozná. No a ve čtvrtek mi ten nejmladší volal, že ho teda vodvezla. A mě tam v pátek nepustili.
695 No ta řekla, ta doktorka, že nejsem příbuzná. Ale byla sem tam napsaná. A řekla mi a rodný číslo a já ho věděla z hlavy. Protože sem
696 plno věci mu vyřizovala. A vona, no tak je na IKEMu na transfuzi. To měl rakovinu ledvin.
697 T: Ehm.
698 P: A já a víc, že mi neřekne, že měla průšvih. A já sem v pátek sem tam nešla, protože sem měla vodpolední večer. Že tam pudu
699 v sobotu hned ráno. A v pátek tam byly všechny děti jeho a říkaly, že už blouznil. Že říkal, pokračujte, pokračujte. Že už se s nima
700 nebavil a todle ještě s nima si hrál každou sobotu pokr a vobehrál je. Jo u nás se hrálo na kytaru a večírky.
701 T: Hm.
702 P: Každou sobotu. No a já tam přišla v sobotu ráno a ten doktor vylez a hned to na mě vysypal a že se nemůže dětem jeho dovolat.
703 T: Jako, že vám řek, že zemřel.
704 P: No v sedum ráno, že zemřel.
705 T: Takže vás tam den předtím nepustili.
706 P: Ta doktorka řekla todle a on byl línej na tý interně, tak to na mě vysypal at' sem kdokoliv.
707 T: Tyjo.
708 P: Vona ta Krč je taková divná.
709 T: Hm.
710 P: (mluví o snachy porodu v Krči a operaci srdce vnuka po porodu)
711 P: To je sporný, stejně si myslim, že to doktoři zanedbali v tom těhotenství. Takže ted' to hlídají hodně. Vo jedno teda ještě mezi tím
712 přišli.
713 T: Aha.
714 P: Šla na druhou kontrolu. To sem ještě s malým tam, hlídala u nich. A zjistili, že je to mrtvý jo. U Apolináře.
715 T: Aha, to si nedovedu představit.
716 P: Tak hlavně aby byla zdravá ta, co je ted' na cestě. Hlavně aby to klaplo. Člověk má furt starost. (smutně řečeno) Taky to byly nervy
717 další. Ty z toho byli vyšokovaný. Ted' vidí dítě na přístrojích. Hrůza.
718 T: Paní xxx já vás už nechám naobědvat.
719 P: Takže mě nejlíp bylo (hlasitě) do těch padesáti. Bych řekla.
720 T: Hm.
721 P: Ještě tak vod těch čtyřiceti, když jsme začali. Čtyřicet jedna mi bylo, když jsme začali s dalším partnerem a v padesáti sem měla
722 ještě rodiče a kluci partnerky, I když jiný. A slavili jsme mojí padesátku ve velkém a dostala sem ušáka. Sem si přála. Klasický
723 křeslo. Na chalupu. A bylo nás plno prostě. No a pak se to najednou sesype.
724 T: Hm.
725 P: (povzdech) Vodcházej nejbližší, jediná radost ty vnuci. (pauza) No a tak člověk to bere jak to je. (skoro šeptem)
726 T: No ale bylo to moc hezký povdání.
727 P: Jo? Tak to sem ráda.
728 T: At' vám to nevystydne.
729 P: Ale tak já si stejně sním jen tu polívku. Co to zas může bejt?
730 T: To je na houbách ne?
731 P: No tak to možná sním. Tak to je všechno.
732 T: Tak já vám moc děkuju.
733 P: No tak není zač. Sem se hezky vykecala.

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno a příjmení autorky: Lenka Poláková

Studijní obor: (Bc.) Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Název práce: Přání paliativních klientů v hospicové péči

Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Michal Slaninka, Ph.D.

Rok dokončení práce: 2021

Počty znaků hlavního textu práce (včetně literatury, bez příloh): 98 853

Přímé citace: 12 214

Ostatní text: 86 639

Celkový počet znaků: 256 107

Názvy souborů umístěných na doprovodném CD

Text práce ve formátu PDF:

BP_Polakova_prani_paliativnich_klientu.pdf

**Posudek vedoucího/openenta bakalářské/diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studenta/-tky: Lenka Poláková

Obor studia: sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii

Název práce: Přání paliativních klientů v hospicové péči

Vedoucí/openent práce: Mgr. Michal Slaninka, Ph.D

Technické parametry práce:

Počet znaků hlavního textu práce: 98853

Přímé citace: 12 214

Ostatní text: 86639

Celkový počet znaků: 256 107

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Oborová příslušnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	x			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	X			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	X			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	X			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

	x			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

	x			
--	---	--	--	--

Naplnění cílů práce

	x			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	x			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Návaznosť kapitol a subkapitol

	X			
--	---	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použiteľnosť výsledkov v praxi

	X	x		
--	---	---	--	--

Vhodnosť prezentácie záverov práce (publikácie, referáty, apod.)

	X	x		
--	---	---	--	--

Otázky a námety k diskusi pri obhajobe:

--

Celkové hodnotenie práce (klady, nedostatky):

Lenka Poláková sa v práci venuje prianiam paliatívnych klientov v hospicovej starostlivosti. Zmysel práce autorka našla vo vlastnej skúsenosti, keď praxovala 3 mesiace v hospici, preto jej práca má osobnú rovinu a prináša cenné výpovede respondentov. Teoretická časť je vypracovaná adekvátne, autorka sa adekvátne vyjadruje k daným témam, neopomína ani oblasť sociálnej práce v súvislosti s paliatívnou starostlivosťou. V praktickej časti autorka analyzovala pomocou IPA päť rozhovorov, analýzu vnímam ako adekvátne spracovanú. Celá práca prináša cenný pohľad do života a prianí ľudí na sklonku života, odporúčam ju k obhajobe s výsledkom výborne.

Doporučení k obhajobe: doporučuji/~~nedoporučuji~~*

Navrhovaná klasifikácia: výborne

Datum, podpis: 19.8.2021

Slaninka

* nehodící se, škrtněte

**Posudek oponenta bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: Lenka Poláková
 Obor studia: Sociální práce se zaměřením na komunikaci a aplikovanou psychoterapii
 Název práce: Přání paliativních klientů v hospicové péči
 Oponent práce: Mgr. Barbara Kostelacová

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 55
 Počet stránek příloh: 42
 Počet titulů v seznamu literatury: 28

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Oborová přiléhavost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	x			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	x			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

		x		
--	--	---	--	--

Využití praktických zkušeností

	x			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

x				
---	--	--	--	--

Naplnění cílů práce

	x			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Vyváženost teoretické a praktické části
v daném tématu

	x			
--	---	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	x			
--	---	--	--	--

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost
výsledků v praxi

		x		
--	--	---	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce
(publikace, referáty, apod.)

	x			
--	---	--	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

1 Jaký praktický přínos má vaše práce?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Autorka se ve své bakalářské práci zabývá tematikou paliativních klientů v hospicové péči a jejich přáními na sklonku života. Téma je přílehlavé ke studovanému oboru a autorka k němu přistupuje se zájmem, potřebnou citlivostí a při jeho zpracování čerpá také ze zkušeností ze své praxe v hospicovém zařízení.

Teoretická část se zabývá vymezením základních pojmů a teoretickými východisky hospicové a paliativní péče. Dále se zaměřuje na paliativního klienta a roli sociálního pracovníka v multidisciplinárním týmu. Teoretická část poskytuje v adekvátní šíři odborný vhled do předkládané problematiky, ale dotýká se i v potřebné míře témat jako například kvalita či smysl života. Celkový koncept teoretické části představuje myšlenkově vystavěný a logicky provázaný, ucelený rámec. Autorka dokládá svou dovednost orientace v odborných pramenech a schopnost správného užití citací.

Praktická část kvalitativního designu si stanovuje za cíl zjištění, co si klienti hospicového zařízení v terminálním stadiu své nemoci a na konci vlastní životní cesty přejí. Sběr dat proběhl metodou polostrukturovaných rozhovorů s pěti participanty a získaná data byla zpracována metodou IPA. Za určitý nedostatek lze považovat absenci zachycení vlastních prekonceptů pro práci s daným tématem v samostatné kapitole předporozumění, neboť tyto prekoncepty jsou důležitou součástí IPA a nemají být eliminovány, ale naopak zvědomovány a reflektovány. V kapitole Diskuse se autorka kriticky zamýšlí nad limity svého výzkumného šetření.

Po obsahové, jazykové, stylistické i formální stránce je práce velmi zdařilá.

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: 1

Datum, podpis:

